

**ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΠΙΕΡΙΑΣ»

Καθηγήτρια: Κα Παληαρούτα Βασιλική

**Σπουδάστρια:
Κεϊσογλου Ανατολή**

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2010

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	6
1.1 Η Έννοια του Τουρισμού και του Τουρίστα	6
1.2 Ιστορική Εμφάνιση και Εξέλιξη της Τουριστικής Επέκτασης	9
1.3 Τουριστική Ζήτηση	11
1.4 Τουριστική Προσφορά	12
1.5 Μορφές Τουρισμού	14
<i>1.5.1 Κλασική Μορφή Τουρισμού</i>	<i>14</i>
<i>1.5.2 Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού</i>	<i>15</i>
1.6 Ο Κλάδος του Τουρισμού στη Χώρα μας	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟ ΠΙΕΡΙΑΣ	19
2.1 Γεωγραφικό Διαμέρισμα, Περιφέρεια, Πρωτεύουσα, Γεωγραφική Έκταση	19
2.2 Ιστορία	20
2.3 Οικονομία – Πληθυσμός	22
2.4 Αξιοθέατα και Πολιτισμικά Δρώμενα	25
2.5 Πρόσβαση στο Νομό	32
2.6 Διοικητική Διαίρεση του νομού	33
2.7 Φορείς Ανάπτυξης του Νομού	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΠΙΕΡΙΑΣ	43
3.1 Ο νομός Πιερίας και το Τουριστικό του Προϊόν	43
3.2 Γιατί είναι Απαραίτητο να έχουμε Αναπτυγμένο τον Τομέα του Τουρισμού	53
3.3 Ποια τα Επιδιωκόμενα Αποτελέσματα από την Προσπάθεια Ανάπτυξης του τουρισμού	55
3.4 Ο Ρόλος των Ταξιδιωτικών Γραφείων	56
3.5 Διαγνωστική ανάλυση (SWOT ANALYSIS)	59
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: ΜΕΣΑ ΠΡΩΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ	62
4.1 Προβολή και Προώθηση του Τουριστικού Προϊόντος του Νομού Πιερίας	62

4.2 Το Σύγχρονο Μείγμα Προώθησης Προϊόντων / Υπηρεσιών	63
4.2.1 Ο Ρόλος της Επικοινωνίας στην Προώθηση του νομού Πιερίας	66
4.2.2 Η Σημασία του Τουριστικού Μάρκετινγκ	66
4.2.3 Η Θετική Συμβολή του Τουριστικού Μάρκετινγκ του νομού Πιερίας	69
4.3 Η Επιλογή του Κατάλληλου Διαφημιστικού Μέσου από τις Επιχειρήσεις / Φορείς για την Προώθηση του τουρισμού στον νομό	71
4.4 Προβολή του νομού Πιερίας μέσω των εναλλακτικών τουριστικών προορισμών	74
4.4.1 Συνεδριακός και Εκθεσιακός τουρισμός	74
4.4.2 Θρησκευτικός Τουρισμός	75
4.4.3 Πολιτιστικός Τουρισμός	75
4.4.4 Οικοτουρισμός	75
4.4.5 Αγροτουρισμός	76
4.4.6 Οικολογικός Τουρισμός	78
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	79
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	80

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο τουρισμός χωρίς αμφιβολία είναι ένα κοινωνικό φαινόμενο που έχει γνωρίσει στις μέρες μας πολύ μεγάλη ανάπτυξη. Σύμφωνα με την Διεθνή Ακαδημία τουρισμού (Α.Ι.Τ. – Monte Carlo) ορίζεται σαν «το σύνολο των ανθρώπινων μετακινήσεων και των δραστηριοτήτων που προκύπτουν από αυτές, οι οποίες (μετακινήσεις και δραστηριότητες) προκαλούνται από την εξωτερική και πραγματοποίηση του πόθου που έχει κάθε άτομο για απόδραση και ο οποίος πόθος εκδηλώνεται σε διάφορους βαθμούς και κατά διαφορετική ένταση σε κάθε άτομο». Δεν υπάρχει πλέον αμφιβολία σχετικά με την σημασία του τουρισμού για τον σημερινό κόσμο. Η ανοδική του πορεία και η καθιέρωσή του στη μεγαλύτερη βιομηχανία του κόσμου, ήταν αρκετά γρήγορη. Ωστόσο, η γνώση σχετικά με το ίδιο το φαινόμενο και τις συνέπειες του δεν γνώρισε τον ίδιο αυξανόμενο ρυθμό, μία τάση που τα τελευταία έτη άρχισε να αλλάζει. Σταδιακά εμφανίζονται πολυάριθμα τουριστικά βιβλία που προσπαθούν να καλύψουν τα γνωστικά κενά ενώ οι κυβερνήσεις και ο ιδιωτικός τομέας επιδοτούν έρευνες σχετικά με τον τουρισμό.¹

Από τα μέσα της δεκαετίας του '60, ο τουρισμός εξελίσσεται σε έναν από τους σημαντικότερους κλάδους της ελληνικής οικονομίας και σε κύρια πηγή ανάπτυξης. Ξεκινώντας με λιγότερες από 2 εκατομμύρια αφίξεις το 1970, τρεις δεκαετίες αργότερα περισσότερα από 12 εκατομμύρια αλλοδαποί περνούν ετησίως τα σύνορα της χώρας, στη συντριπτική τους πλειοψηφία για τουρισμό. Οι εισπράξεις από την παροχή πάσης φύσεως υπηρεσιών σε αυτούς τους επισκέπτες έφτασαν το 2005 τα €11 δισεκατομμύρια ή περίπου το 6% του ΑΕΠ. Συνολικά, η τουριστική βιομηχανία συνεισφέρει στην οικονομική δραστηριότητα (ΑΕΠ) το 15 – 20%.²

Ο νομός Περίας αποτελεί πόλο έλξης για κάθε επισκέπτη με έντονο αρχαιολογικό και ιστορικό ενδιαφέρον, καθώς συγκεντρώνει έναν πλούτο ευρημάτων αλλά και ένα τόπο με πλούσιο φυσικό περιβάλλον και ιδιαίτερα μεγάλη ποικιλία χλωρίδας και πανίδας που παρουσιάζει ξεχωριστή οικολογική και αισθητική αξία. Η οικονομία του νομού βασίζεται εκτός από τον πρωτογενή τομέα και στον τουρισμό, γεγονός που δίνει την αφορμή για την μελέτη του τουρισμού στο νομό.

Στόχος του παρόντος πονήματος είναι η μελέτη του τουρισμού στο νομό Περίας. Το πρώτο κεφάλαιο, εισάγει τον αναγνώστη στην έννοια του τουρισμού

---

¹ William C. Gartner, 2001

² Eurobank Research, 2006, σελ 2

παρουσιάζοντας την ιστορία καθώς και την εξέλιξη του φαινομένου. Στο δεύτερο κεφάλαιο, γίνεται μια εκτενής ανάλυση του νομού, δίνοντας στοιχεία για την οικονομία, τα αξιοθέατα, το περιβάλλον και τους φορείς ανάπτυξης, ενώ στο τρίτο κεφάλαιο μελετάται ειδικότερα ο τουρισμός στο νομό. Στα πλαίσια της μελέτης γίνεται αναφορά στο τουριστικό προϊόν του νομού, την ανάπτυξή του καθώς και τα στοιχεία που καθιστούν απαραίτητη την ανάπτυξη του τουρισμού στο νομό ενώ παρουσιάζονται και τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα της μελέτης. Τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα μέσα πρόωθησης και προβολής του νομού μέσω του μίγματος μάρκετινγκ αλλά και της ανάπτυξης των εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Ολοκληρώνοντας την μελέτη, παρουσιάζονται τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την παρούσα εργασία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: ΈΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

1.1 Έννοια του Τουρισμού και του Τουρίστα

Οι άνθρωποι φέρνοντας στη σκέψη τους τη λέξη τουρισμός, στη συντριπτικά υπερέχουσα πλειοψηφία τους φαντάζονται δαντελένιες ακρογιαλιές, ορεινούς όγκους με καταπράσινη βλάστηση και πολλά νερά, περιοχές με ενδιαφέροντα εθνικοτοπικά χαρακτηριστικά, ή πολιτιστικές ιδιαιτερότητες κ.λ.π. Επίσης φέρνοντας στη σκέψη τους τη λέξη τουρίστας φαντάζονται κάποιον ή κάποιους ανθρώπους που διανύουν μια απόσταση για να επισκεφτούν και να ζήσουν μερικά 24ωρα κάτι από τα παραπάνω³.

Όμως, ποιος είναι ο ορισμός του φαινομένου τουρισμός; Παρακάτω θα δούμε κάποιους ορισμούς οι οποίοι έχουν ειπωθεί για τον τουρισμό. Ο όρος τουρισμός όπως ορίζει η διεθνής ακαδημία τουρισμού, είναι το σύνολο των ανθρωπίνων μετακινήσεων και οι δραστηριότητες που προκύπτουν από αυτές. Μάλιστα, ο Ν. Αιγινήτης δίνει τον εξής ορισμό: *«Τουρισμός καλείται η από χώρα σε χώρα ή από τόπο σε τόπο μετάβαση ατόμων σε ομάδες ή μεμονωμένα, με σκοπό μικρή ή μεγάλη, όχι όμως μόνιμη διαμονή, χωρίς άσκηση επαγγέλματος για λόγους αναψυχής»*. Με τον ορισμό αυτό αρχίζουν να εμφανίζονται αρκετοί περιοριστικοί όροι όσον αφορά το μετακινούμενο άτομο αλλά και τις ενέργειες του κατά την μετακίνηση αυτή. Έτσι, έχουμε περιορισμό στη διάρκεια, στη δραστηριότητα και στον σκοπό πραγματοποίησης της μετακίνησης. Χρονικά περιορισμένη διαμονή στο μέρος (τόπος ή χώρα), απαγόρευση άσκησης επαγγέλματος με οικονομικά οφέλη και την αναψυχή σαν μοναδικό σκοπό μετακίνησης.

Μάλιστα, ο Adrian Bull θεωρεί τον τουρισμό ως μια ανθρώπινη δραστηριότητα, η οποία περιλαμβάνει ανθρώπινη συμπεριφορά, χρήση πόρων, επαφές και σχέσεις με άλλους ανθρώπους οικονομίες και περιβάλλοντα.

Επίσης, όπως αναφέρεται στο λεξικό Petite Larousse, εμφανίζεται και η έννοια της τουριστικής οικονομίας. Σ' αυτό τον τομέα εντάσσεται κάθε προσπάθεια για βελτίωση των ξενοδοχείων και την αύξηση του αριθμού τους, την ποιοτική βελτίωση και ποσοτική αύξηση των συγκοινωνιακών μέσων, τον εξωραϊσμό της χώρας, την συστηματοποιημένη επίδειξη των διαφόρων προνομίων, φυσικών

---

³ ΣΕΤΕ - Δρακόπουλος Γ. (2002) Ελληνικός Τουρισμός - Στόχοι και Στρατηγικές σελ. 4

καλλονών, αξιοθέατων, ιστορικών και αρχαιολογικών χώρων και ιαματικών πηγών καθώς και την ίδρυση και οργάνωση λουτροπόλεων και θέρετρων⁴.

Σύμφωνα με την Κοινωνιολογία, Κοινωνικό Φαινόμενο είναι όλες οι ομαδικές ανθρώπινες εκδηλώσεις ή ενέργειες χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η μορφή και το περιεχόμενο τους σε μια ανθρώπινη κοινωνία. Ο τουρισμός αποτελεί ένα κοινωνικό φαινόμενο το οποίο εκδηλώνεται με την μετακίνηση ατόμων από τον ένα τόπο στον άλλο. Στα πλαίσια αυτής της πανάρχαιας δραστηριότητας που αλλάζει μόνο ποσοτικά, υπάρχουν πολλά κοινωνιολογικά χαρακτηριστικά όπως ο ελεύθερος χρόνος, η κοινωνική στρωμάτωση, οι κοινωνικές τάξεις και οι κοινωνιολογικές κατηγορίες που κάνουν τουρισμό, ο κοινωνικός ρόλος του τουρίστα κλπ.

Εκτός από το κοινωνικό φαινόμενο, ο Τουρισμός είναι και μια ανάγκη. Στην οικονομική επιστήμη, ανάγκη είναι το αίσθημα έλλειψης που συνοδεύεται από την επιθυμία ικανοποίησης. Η ανάγκη λοιπόν του ατόμου να αλλάξει εικόνες και περιβάλλον, να γνωρίσει άλλου είδους πολιτισμούς, να επικοινωνήσει με άλλους ανθρώπους ή ακόμα και να ακολουθήσει μια μόδα, είναι οι κύριοι παράγοντες ύπαρξης του τουρισμού.

Μάλιστα, ο τουρισμός θεωρήθηκε από τους κοινωνιολόγους ως μια μορφή ομαδικής μετακίνησης με στόχο την αναζήτηση του βαθύτερου νοήματος της ζωής, γεγονός που τον συνέδεσε με τα παλαιότερα ταξίδια των προσκυνητών, σαν μια οργανωμένη δραστηριότητα του ελευθέρου στις σύγχρονες κοινωνίες, ως μια μορφή κοινωνικής δράσης με ιδιαίτερα πολιτισμικά χαρακτηριστικά και κίνητρα για τον τουρίστα, ως μια δραστηριότητα με ποικίλες κοινωνικές και πολιτισμικές επιπτώσεις στη χώρα ή την περιοχή που δέχεται τουρισμό, ακόμα ως μια μορφή κατανάλωσης με χαρακτηριστικά συνδεδεμένα με τα κοινωνικά και καταναλωτικά πρότυπα που επικρατούν στις σύγχρονες κοινωνίες και τέλος ως μια μορφή κοινωνικής οργάνωσης ή ένα κοινωνικό φαινόμενο με παράγοντες τους τουρίστες, τους ντόπιους, τις εταιρίες τουρισμού, τους θεσμικούς φορείς και ότι δραστηριοποιείται στον χώρο του τουρισμού.

Τέλος στον τουρισμό παρατηρούμε ότι υπάρχουν ορισμένες ακόμη έννοιες οι οποίες έρχονται σε αντιδιαστολή με το τουριστικό φαινόμενο ως εκδρομή και ο τουρισμός ως μετανάστευση.

---

⁴ Γεώργιος Δ. Κολτσιδόπουλος, Τουρισμός, Θεωρητική Προσέγγιση, Εκδόσεις Έλλην 2000, σελ. 23 - 24

Τουρισμός - Εκδρομή. Η έννοια της εκδρομής διαφέρει από αυτή του τουρισμού στο ότι η εκδρομή είναι μετακίνηση από τον τόπο της μόνιμης κατοικίας σ' έναν άλλο, του οποίου η απόσταση αλλά και χρονική διάρκεια είναι μικρότερη από την αντίστοιχη του τουρισμού. Συνηθίζεται να λέμε ότι θα κάνουμε ή θα πάμε εκδρομή ανεξάρτητα από την απόσταση που θα διανύσουμε και τον χρόνο που καταναλώσουμε, γιατί η έννοια της αυτή του τουρισμού έχει τα ίδια κοινά στοιχεία, τα οποία όμως διαφέρουν σε μικρολεπτομέρειες που για τους ειδικούς πολλές φορές συγχέονται οι δύο όροι. Η διαφορά έγκειται στο ότι στην εκδρομή η επιστροφή στον τόπο της μόνιμης κατοικίας γίνεται μέσα στο ίδιο το 24ωρο και η απόσταση θα πρέπει να είναι μικρότερη των 100χλμ. Κατ' άλλη εκδοχή ακόμη και αν η χρονική διάρκεια ξεπερνά το 24ωρο, εννοούμε εκδρομή την μετακίνηση που περιλαμβάνει διανυκτέρευση αρκεί η απόσταση να είναι μικρότερη των 100χλμ. Γενικά, μπορούμε να πούμε ότι η εκδρομή χαρακτηρίζεται από το κοντινό της απόστασης και από τη μικρή διάρκεια του χρόνου παραμονής, ανεξάρτητα αν πραγματοποιείται στην ημεδαπή ή στην αλλοδαπή.

Τουρισμός - Μετανάστευση. Απαραίτητα στοιχεία για να χαρακτηρίσουμε μια μετακίνηση σαν τουρισμό είναι η πρόσκαιρη διαμονή καθώς και η μη άσκηση επαγγέλματος ή η προσπάθεια κάθε μορφής κερδοφόρας οικονομικής ενέργειας. Η μετανάστευση είναι η εγκατάσταση σε μια άλλη χώρα για μόνιμη διαμονή που συνοδεύεται και από άσκηση κάποιου επαγγέλματος με χρηματική αμοιβή. Το στοιχείο της μη επανόδου και το άμεσο οικονομικό όφελος δημιουργούν τις προϋποθέσεις για να χαρακτηριστεί η μετακίνηση αυτή σαν τουρισμούς. Έτσι, μιλάμε για μετανάστευση παρ' όλο ότι η μετακίνηση αυτή περιλαμβάνει στοιχεία της αντίστοιχης τουριστικής. Έχει παρατηρηθεί κατά το παρελθόν στα χρόνια της μαζικής φυγής από την χώρα τους, ανθρώπων στην προσπάθεια τους για καλύτερη τύχη να φεύγουν με την ιδιότητα του τουρίστα και να καταλήγουν μετά την εξεύρεση εργασίας και τη μόνιμη εγκατάστασή τους να είναι πλέον μετανάστες. Στην περίπτωση αυτή αρχικά κάνανε τουρισμό αλλά μόλις εξέλειπαν τα στοιχεία της επανόδου και εμφανιζότανε το άμεσο οικονομικό όφελος ενέπιπταν στην περίπτωση της μετανάστευσης.

1.2 Ιστορική Εμφάνιση και Εξέλιξη της Τουριστικής Επέκτασης

Ρίχνοντας μια ματιά στην ιστορική πορεία του ανθρώπινου γένους και με όσα γνωστά ιστορικά στοιχεία υπάρχουν, μπορούμε να αναφέρουμε τις εξής αιτίες με τις αντίστοιχες εξελικτικές φάσεις μετακίνησης πολιτών με την υποτυπώδη στην αρχή τουρισμού⁵.

- Κατά την προϊστορική περίοδο (40.000 - 10.000 π.Χ.) έχουν επισημανθεί μετακινήσεις ανθρώπων σύμφωνα με ευρήματα σπηλαιολόγων, αλλά δεν υπάρχουν την περίοδο αυτή γραπτές μαρτυρίες για το τι ακριβώς συνέβαινε. Υπάρχει το ενδεχόμενο τα ταξίδια αυτά να οφείλονταν στην εσωτερική επιθυμία του ανθρώπου για ταξίδια, μπορεί όμως τα ταξίδια αυτά να γίνονταν και για λόγους επιβίωσης, είτε για αναζήτηση καλύτερης και επαρκέστερης τροφής, είτε λόγω φυγής από τον τόπο τους, επειδή άλλες φυλές του είδους ήταν ισχυρότερες και εξουσιαστικές.
- Μετά το 8.000 π.Χ. συγκροτήθηκε η πρώτη οργανωμένη κοινωνία ανθρώπων στη Μεσοποταμία (σημερινό Ιράκ). Κατά την άνθηση της Μεσοποταμίας την περίοδο των πρώτων αυτοκρατόρων (3.500 π.Χ. - 3.000 π.Χ.) είχαν δημιουργηθεί κράτη πόλεις, οδικά δίκτυα, δίκτυα άρδευσης και ύδρευσης, παραγωγή μεγαλύτερη από τις οικογενειακές ανάγκες ώστε να εμφανιστεί και η εμπορική δραστηριότητα και διαμορφώθηκε γενικά μια μορφή αστικής ζωής. Αυτό έβαλε τις βάσεις για τη δημιουργία πολιτισμών που ήταν ταυτόχρονα και κίνητρο ταξιδιών παράλληλα με το εμπόριο.
- Από το 1500 και μετά έχουμε την εμφάνιση πολιτισμών και οργανωμένων κοινωνιών (γνωστή και ως πολιτισμική περίοδος). Δημιουργήθηκε ο πολιτισμός της Αιγύπτου των Φαραώ με κορυφαία μνημεία τις πυραμίδες και τη Σφίγγα. Παράλληλα άρχισε να συγκροτείται η Περσική Αυτοκρατορία που έφτανε από την Ινδία μέχρι τη Μεσόγειο και στα Δυτικά η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία με την ίδρυση της πρωτεύουσας Ρώμης και τότε άρχισε ο Ελληνικός πολιτισμός να διαμορφώνει την πρώτη δημοκρατία του κόσμου.

---

⁵ Παπαβασιλείου Βαia, Τουρισμός - Στρατηγική Ανάπτυξης Τουριστικού Προϊόντος στην Ελλάδα, Ιανουάριος 2006, σελ. 8-9

Η ανταλλαγή ταξιδιωτών - εξερευνητών και εμπειρικών γνώσεων μεταξύ των πληθυσμών αυτών δημιούργησε το «πρώτο κύμα τουρισμού» στο οποίο λειτούργησε ανάμικτα η ανάγκη για εξερεύνηση και αναψυχή με την αντικειμενική ανάγκη του εμπορίου και της γνώσης. Είχαν ωστόσο δημιουργηθεί τα πρώτα Χάνια για την φιλοξενία των ταξιδιωτών και τα πρώτα μεταφορικά μέσα (κάρα - πλοιάρια) για την μεταφορά τους.

- Η ανάπτυξη του ελληνικού πολιτισμού μετά το 500 π.Χ. αποτέλεσε τη βάση της ανάπτυξης των δυτικών κοινωνιών. Θεμελιώθηκαν και αναπτύχθηκαν: το δημοκρατικό πολίτευμα, η φιλοσοφία, τα μαθηματικά, η αστρολογία, η ιατρική, και ξεκίνησε η ανέγερση πολλών αρχαίων ναών και πολεοδομικών συγκροτημάτων με νέα οικοδομικά υλικά που χρησιμοποιούνται ακόμα και σήμερα (μάρμαρο, πέτρα κτλ.). Κατά τη προχριστιανική περίοδο αναπτύχθηκαν και άλλες επιστημονικές σκέψεις, αλλά οι Έλληνες ήταν οι μόνοι που άφησαν γραπτά κείμενα των θεωριών τους που χρησιμοποιούνται από επιστήμονες ακόμα και σήμερα. Τα επόμενα χρόνια μέχρι τη γέννησης του Χριστού αναπτύχθηκε η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία που στηρίχθηκε στον Ελληνικό Πολιτισμό και στην ελληνική επιστήμη.
- Φτάνοντας στην εποχή συνύπαρξης της Βυζαντινής με την Ρωμαϊκή αυτοκρατορία η ύπαρξη παράλληλων αναπτυγμένων (για την εποχή τους) οδικών δικτύων μεταφοράς και η ασφάλεια που εγγυούνταν ως κράτη οι δύο αυτοί πολιτισμοί αποτέλεσαν τη βάση για τις ασφαλείς μετακινήσεις στρατευμάτων και προμηθειών, αλλά διευκόλυνε και τα ταξίδια των πολιτών από τόπο σε τόπο για διάφορους λόγους (επίσκεψη Ναών, παρακολούθηση αθλητικών γεγονότων, καλλιτεχνικών παραστάσεων) και τα ταξίδια απόκτησαν με άλλη διάσταση. Πολύ δε περισσότερο αφού κατά τον Πλάτωνα και τον Αριστοτέλη ο ελεύθερος χρόνος και η αξιοποίηση του θεωρήθηκε ως σημαντικό στοιχείο της ζωής.
- Η περίοδος του μεσαίωνα ή περίοδος του εμπορίου, από την γέννηση του Χριστού μέχρι την βιομηχανική επανάσταση στην Αγγλία (περί το 1700 μ.Χ.) χαρακτηρίζεται από την ανάπτυξη των πολιτισμών και της επιστήμης και διαδοχικά από φάσεις παρακμής. Οπωσδήποτε όμως χαρακτηρίζεται από τη συνεχιζόμενη ανάπτυξη του εμπορίου που δημιουργεί κύματα ταξιδιωτών

κυρίων των κοινωνικών ελίτ, τη δημιουργία αποικιών σε νέες περιοχές, νέες εμπορικές επεκτάσεις απ' αυτή την αιτία, νέα αύξηση των ταξιδιών κ.ο.κ.

- Κατά την περίοδο της βιομηχανικής επανάστασης από το 1.700 μ.Χ. μέχρι το 1.900 μ.Χ. με τις νεώτερες τεχνολογίες δημιουργήθηκαν πιο αποτελεσματικά και βελτιωμένα μέσα μεταφοράς. Η «ανώτερη» κοινωνική τάξη στράφηκε σε σημαντικό βαθμό στην περιήγηση και αρχίζουν ταξίδια σε οργανωμένες μικρές ομάδες. Προσφέρονται ταξιδιωτικές υπηρεσίες και ο μαζικός τουρισμός για αναψυχή, περιήγηση, επίσκεψη ιστορικών πολιτισμών, κάνει τα πρώτα του βήματα
- Στα πρώτα 40 χρόνια του 20^{ου} αιώνα υπήρξαν σημαντικές τεχνολογικές και συγκοινωνιακές εξελίξεις που θα βοηθούσαν την ανάπτυξη του τουριστικού ρεύματος αλλά η μεγάλη οικονομική κρίση με κορύφωση περί το 1929-1930 καθώς και οι Α΄ Β΄ παγκόσμιοι πόλεμοι δεν επέτρεψαν μια τέτοια σημαντική εξέλιξη. Από το 1950 και μετά η εξέλιξη των κοινωνικό-πολιτιστικών συστημάτων με τη μορφή του κοινωνικού κράτους που στηρίζει τον πολίτη επέτρεψε, από εισοδηματική άποψη, σε πλήθος πολιτών να μπορούν να σχεδιάσουν και να πραγματοποιήσουν ταξίδια αναψυχής.
- Οι ρυθμοί αύξησης του τουριστικού ρεύματος κατά το δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα ήταν θεαματικοί μέχρι την τελευταία δεκαετία 1990 - 2000 όποτε και εμφανίστηκε μια ανακοπή στους ρυθμούς αύξησης του τουρισμού. Κατά συνέχεια το ενδιαφέρον των τουριστικών επιχειρήσεων στράφηκε στην αύξηση της προστιθέμενης αξίας (ποιότητα - τιμές) καθώς και σε υπηρεσίες εναλλακτικών ταξιδιωτικών εμπειριών.

1.3 Τουριστική Ζήτηση

Ουσιαστικά, η ζήτηση τουριστικών αγαθών και υπηρεσιών, δηλαδή τουριστικών προϊόντων είναι η προσπάθεια των ανθρώπων να ικανοποιήσουν τις τουριστικές τους ανάγκες. Η τουριστική οικονομία παράγει τουριστικά αγαθά και υπηρεσίες για να ικανοποιήσει τις ανάγκες αυτές. Σύμφωνα λοιπόν με τα παραπάνω η ζήτηση τουριστικών αγαθών και υπηρεσιών σχετίζεται ή είναι αποτέλεσμα της συμπεριφοράς των καταναλωτών στην προσπάθεια τους να ικανοποιήσουν τις τουριστικές τους ανάγκες. Όπως είπαμε και παραπάνω είναι δύσκολο να πούμε πιο είναι ακριβώς το προϊόν του κλάδου του τουρισμού γιατί συχνά οι τουρίστες

θέλουν πράγματα τα οποία δεν είναι εμπορεύσιμα για παράδειγμα ένας λάτρης της κουλτούρας μπορεί να θέσει να «καταναλώσει» τη θέα ιστορικών κτιρίων ή την εμπειρία της καθημερινής ζωής σε μια διαφορετική κοινωνία. Παρόλα αυτά όμως οι περισσότεροι αγοραστές δέχονται ότι τα περισσότερα προϊόντα είναι εμπορεύσιμα. Οι ταξιδιωτικές υπηρεσίες, η εξασφάλιση καταλύματος για την όσο το δυνατόν καλύτερη διαμονή των τουριστών και η μετακίνηση είναι τα στοιχεία όπου φτιάχνουν το πακέτο διακοπών το οποίο είναι 100% εμπορεύσιμο.

Έτσι λοιπόν μπορούμε να δούμε τα τουριστικά προϊόντα με δυο τρόπους:

1. **Ως ένα συνολικό πακέτο** ή ένα σύνολο συμπληρωματικών προϊόντων που ο αγοραστής βλέπει ως μια απλή αγορά για τις Ονειρεμένες του διακοπές, στο οποίο θα σκέφτεται με βάση την καθολική τιμή για ολόκληρο το ταξίδι του και σε περίπτωση αλλαγής της τιμής ενός στοιχείου θα εξαρτηθεί το πόσο σπουδαίο είναι αυτό το στοιχείο στο συνολικό κόστος του πακέτου.
2. **Ως ξεχωριστά προϊόντα**, που ασφαλώς είναι συμπληρωματικά, αλλά εξετάζονται ξεχωριστά από τους τουρίστες όταν παίρνουν τις αγοραστικές αποφάσεις τους.⁶

Έτσι η πρώτη προσέγγιση αντικατοπτρίζει με μεγαλύτερη ακρίβεια την αγοραστική συμπεριφορά των τουριστών πριν την αγορά στο πλαίσιο της γενικότερης επίλυσης του προβλήματος⁷, ενώ η δεύτερη δείχνει μια συνήθη αγορά π.χ υπηρεσιών ενοικίασης αυτοκινήτου από έναν επιχειρηματία κατά την διάρκεια κάποιου ταξιδιού.

1.4 Τουριστική Προσφορά

Σημαντικά κεφάλαια σε μερικούς τομείς και κυρίως σε αυτών της μεταφοράς καθώς και της διαμονής σε καταλύματα υψηλής ποιότητας. Η πράξη της προσφοράς προϋποθέτει την προθυμία και την ικανότητα μιας επιχείρησης να αποκτήσει πόρους, μεταξύ των οποίων και αγαθά και υπηρεσίες που παράγουν άλλες επιχειρήσεις, καθώς και να επεξεργαστεί αυτούς τους πόρους για να τους μετατρέψει σε προϊόντα προς πώληση στους καταναλωτές. Οι περισσότεροι αναλυτές, όπως αναφέρεται στο

---

⁶ Adrian Bull, 2002

⁷ Middleton, 1988

βιβλίο Τουριστική Οικονομία, θεωρούν και τους ρόλους της διοχέτευσης των προϊόντων στην αγορά ως μέρος της προσφοράς.

Η απόφαση των επιχειρήσεων να προσφέρουν προϊόντα στην τουριστική αγορά στηρίζεται στην εκτίμηση της ικανότητας τους να επιτυγχάνουν στόχους. Ακόμα λαμβάνουν υπόψη τους ποία εμπόδια μπορεί να υπάρχουν και αν έχουν τη δυνατότητα να τα υπερπηδήσουν. Στο σύνολο τους, τα εμπόδια για την είσοδο στον τομέα των ταξιδιών δεν είναι ανυπέρβλητα. Τα κυριότερα είναι τα εξής:

- Ο πιο δαπανηρός ίσως τομέας επένδυσης είναι αυτός των κρουαζιέρων όπου μόνο το πλοίο κοστίζει μέχρι και 750 εκατ. δολάρια.
- Η κατοχή αδειών ή εγγυήσεων από την πλευρά των επιχειρήσεων. Αυτό ισχύει στην περίπτωση των ταξιδιωτικών γραφείων και των μεταφορικών εταιριών στις περισσότερες χώρες. Η απελευθέρωση συνήθως απομακρύνει την ανάγκη για εξασφάλιση άδειας για την προσφορά ειδικών προϊόντων Π.χ. πτήσεις charter, μπορεί να συνεχίζουν ακόμα να υπάρχουν γενικές προϋποθέσεις, όπως αυτές που προβλέπουν εξειδικευμένο προσωπικό ή πιστοποίηση της ασφάλειας των οχημάτων.
- Η ανταγωνιστική αντίδραση από τις υπάρχουσες επιχειρήσεις, ειδικότερα των μονοπωλίων που μπορεί να εμποδίσουν την είσοδο με έναν πόλεμο τιμών ή παρόμοιες τακτικές.
- Σχεδιασμός ή άλλοι περιορισμοί εκ μέρους του κράτους στη χρησιμοποίηση των πόρων για τον τουρισμό, ειδικά για την ανάπτυξη θέρετρων ή τουριστικών πόλων έλξης σε ευαίσθητες περιοχές της φύσης και σε περιοχές με πολιτιστική ή πολιτισμική κληρονομιά.
- Η ανάγκη για τεχνογνωσία», η οποία τις περισσότερες φορές στον τομέα των ταξιδιών και του τουρισμού δεν αφορά τεχνικές προδιαγραφές, αλλά επιχειρηματική ικανότητα, πολιτιστικές διασυνδέσεις και εμπορικές επαφές. Αυτό μπορεί συνήθως να ξεπεραστεί με την πρόσληψη του κατάλληλου προσωπικού⁸.

Τα ερωτήματα στα οποία θα πρέπει να απαντήσει μια επιχείρηση για να

---

⁸ Adrian Bull, Τουριστική Οικονομία, β' έκδοση, 2002, σελ. 52-54

εισέλθει στον κλάδο είναι τα εξής:

- *Ποιο ακριβώς προϊόν ή προϊόντα θα παράγει*
- *Που θα τα παράγει*
- *Πότε θα τα παράγει*
- *Πώς θα τα παράγει (δηλαδή με ποιόν συνδυασμό πόρων και με πια μέθοδο παραγωγής)*

1.5 Μορφές Τουρισμού

Ο τουρισμός εμφανίζεται με διάφορες μορφές, γι αυτό και είναι δύσκολο να οριστεί με ακρίβεια. Η αφορμή για να γίνει μια τουριστική μετακίνηση θα πρέπει να είναι η επιθυμία του ανθρώπου να δει έναν νέο τόπο, να ψυχαγωγηθεί και να νιώσει πιο όμορφα από ότι στην καθημερινότητα του. Η απλή αυτή κίνηση του ανθρώπου για αναψυχή είναι η *κλασική μορφή* τουρισμού.

Ένα από τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του σύγχρονου τουρισμού είναι αναμφίβολα η μαζική μετακίνηση των τουριστών μέσα και έξω από τη χώρα που διαμένουν μόνιμα. Όμως λόγω της ύπαρξης σοβαρών προβλημάτων που αντιμετωπίζει σήμερα ο τουρισμός, οι αρμόδιοι για τον τουρισμό στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα αναπτύσσουν διάφορες εναλλακτικές μορφές τουρισμού.⁹

1.5.1 Κλασική Μορφή Τουρισμού

Ο πρωταρχικός ρόλος της κλασικής μορφής τουρισμού είναι οι διακοπές, που εκτός από την ανάπαυση και την ψυχαγωγία περιλαμβάνει τη γνωριμία του τουρίστα με την περιοχή και αυτό γίνεται με την επίσκεψή του σε τουριστικά αξιοθέατα όπως μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους, φυσικές καλλονές κλπ. Αυτή η μορφή πραγματοποιείται συνήθως κατά την καλοκαιρινή περίοδο και είναι και η μεγαλύτερη σε συμμετοχές τουριστών. Η μαζικότητα του κλασικού τουρισμού είναι κάτι που τον διακρίνει, χωρίς να λαμβάνετε υπόψη ο μεμονωμένος τουρισμός στον τουρισμό διακοπών. Η κλασική λοιπόν μορφή τουρισμού είναι η πιο διαδεδομένη και είναι πρώτη στις προτιμήσεις των τουριστών δημιουργώντας την περίοδο αιχμής που διαφέρει ανάλογα με τον τόπο επίσκεψης.

---

⁹ Ηγουμενάκης et. al (1998), σελ. 111

1.5.2 Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού

Ο εναλλακτικός τουρισμός εκτός από τη συμβολική έννοια που έχει αποκτήσει ως μορφή τουρισμού, της οποίας τα κύρια χαρακτηριστικά είναι η αναζήτηση της αυθεντικότητας και της επαφής με τη φύση, η άρνηση των απρόσωπων τουριστικών πακέτων, η αποφυγή των κοσμικών παραλιών ή ο συνδυασμός των διακοπών με την προσφορά εθελοντικής εργασίας, αναφέρεται σε κάθε ειδική μορφή τουρισμού, η οποία προσελκύει τουρίστες με ειδικά ενδιαφέροντα, συμβάλλει στην προστασία του περιβάλλοντος και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και τέλος προσφέρει λύσεις σε προβλήματα της τουριστικής εποχικότητας. Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού είναι πάρα πολλές σε αριθμό όπως ο αγροτουρισμός, ο συνεδριακός τουρισμός, ο ορειβατικός και ο περιπατητικός τουρισμός, ο εκπαιδευτικός-πολιτιστικός τουρισμός, ο αθλητικός τουρισμός κ.α.¹⁰

1.6 Ο Κλάδος του Τουρισμού στη Χώρα μας

Ο τουρισμός είναι ένας από τους περισσότερο δυναμικούς κλάδους της ελληνικής οικονομίας. Αποτελεί βασικό συντελεστή οικονομικής ανάπτυξης και έχει μεγάλη συνεισφορά στο ισοζύγιο εξωτερικών συναλλαγών. Τα τελευταία χρόνια, ο συνολικός αριθμός των αφίξεων ξένων επισκεπτών υπερβαίνει το συνολικό πληθυσμό της χώρας. Το 2005, σύμφωνα μ' όλες τις ενδείξεις σημειώθηκε σημαντική αύξηση της δραστηριότητας του τομέα, ο οποίος ωφελήθηκε από την διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων. Το Παγκόσμιο Συμβούλιο Τουρισμού και Ταξιδιών εκτιμά την συνεισφορά του τομέα στο ΑΕΠ σε 7,2% και στην συνολική απασχόληση σε 18,2%.

Παρά το γεγονός ότι το ελληνικό τουριστικό προϊόν κατέχει σημαντική θέση στην παγκόσμια τουριστική αγορά, εντούτοις παρουσιάζει προβλήματα ιδιαίτερης διαρθρωτικής φύσης (συγκέντρωση προσφοράς, εποχικότητα, ανεπάρκεια ειδικών υποδομών κλπ.). Ωστόσο, οι προτεραιότητες της εθνικής τουριστικής πολιτικής για το μέλλον επικεντρώνονται στην αναβάθμιση της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος και στον εμπλουτισμό αυτού, στην περιφερειακή ανάπτυξη, σε ζητήματα χωροταξικού ενδιαφέροντος, αλλά και στην ενίσχυση του ρόλου της τοπικής αυτοδιοίκησης στην υποστήριξη και προστασία της τουριστικής δραστηριότητας.

---

¹⁰ <http://www.anthropos.gr/spots/tourism>

Μια νέα αναπτυξιακή δυναμική στον κλάδο αναμένεται να προσδώσει ο αρμονικός συνδυασμός του real estate με την ξενοδοχειακή βιομηχανία. Πρόκειται για σύνθετα αναπτυξιακά προγράμματα, τα οποία θα αποτελέσουν το νέο μοντέλο τουριστικής ανάπτυξης για την ερχόμενη 20ετία. Στην ουσία, πρόκειται για επιχειρηματικά σχέδια άρρηκτα συνδεδεμένα με την ανέγερση πολυτελών ξενοδοχείων, παραθεριστικών κατοικιών και εγκαταστάσεων ειδικής τουριστικής υποδομής. Επίσης, οι προοπτικές που ανοίγονται για την ελληνική τουριστική αγορά, φαίνεται να αναθερμαίνουν το ενδιαφέρον για επενδύσεις στην Ελλάδα αρκετών ξένων ισχυρών ξενοδοχειακών ομίλων.

Το έτος 2004 υπήρξε ορόσημο για τον ξενοδοχειακό κλάδο της χώρας, καθώς, εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων, ολοκληρώθηκαν σημαντικά επενδυτικά σχέδια. Αυτά όχι μόνο αναβάθμισαν την υπάρχουσα ξενοδοχειακή υποδομή, αλλά και δημιούργησαν και νέες μονάδες υψηλού επιπέδου. Με βάση τα στοιχεία του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου, οι μονάδες που λειτούργησαν σε ολόκληρη τη χώρα το 2004 ανήλθαν σε 8.899 έναντι 6.423 το 1990 (2.476 νέα ξενοδοχεία σε διάστημα 15 ετών). Σχετικά δε με την κατανομή του ξενοδοχειακού δυναμικού της χώρας κατά κατηγορία, τα περισσότερα σε αριθμό είναι τα ξενοδοχεία Γ' κατηγορίας τα οποία και ανήλθαν το 2004 σε 4.473 (μερίδιο 50,3%)

Ακολούθησαν τα ξενοδοχεία Δ' & Ε' κατηγορίας με 1.731 μονάδες (μερίδιο 19,5%) και τα ξενοδοχεία Β' κατηγορίας με 1.660 μονάδες (μερίδιο 18,7%). Τα ξενοδοχεία Α' κατηγορίας ήταν αρκετά λιγότερα το 2004 (896 μονάδες), ενώ ακόμη λιγότερα είναι τα Πολυτελείας (139 μονάδες). Αναφορικά με τη γεωγραφική κατανομή του συνόλου των ξενοδοχειακών κλινών της χώρας, με βάση τα στοιχεία του 2007 επί συνόλου 700.933 κλινών, στην περιφέρεια της Κρήτης λειτουργούσαν 146.955 κλίνες (μερίδιο 21%) και ακολουθεί η περιφέρεια της Δωδεκανήσου με 120.540 κλίνες (μερίδιο 17,2%).

Πίνακας 1: Εξέλιξη ξενοδοχειακού δυναμικού Ελλάδας (1990-2007)

Έτος	ΑΑ'	Α'	Β'	Γ'	Δ' & Ε'	Σύνολο
1990	45	470	1.571	2.722	1.615	6.423
1991	46	515	1.674	2.840	1.572	6.647
1992	46	560	1.773	2.910	1.567	6.856
1993	51	629	1.896	2.923	1.636	7.135
1994	52	595	1.294	3.592	1.637	7.170
1995	60	621	1.328	3.719	1.659	7.387
1996	62	656	1.362	3.750	1.647	7.477
1997	65	681	1.405	3.615	1.628	7.394
1998	72	728	1.449	3.870	1.666	7.785
1999	77	745	1.456	3.907	1.671	7.856
2000	79	766	1.474	3.967	1.650	7.936
2001	90	816	1.543	4.189	1.646	8.284
2002	97	847	1.579	4.329	1.658	8.510
2003	104	870	1.613	4.403	1.699	8.689
2004	139	896	1.660	4.473	1.731	8.899
2005	155	944	1.712	4.496	1.729	9.036
2006	176	994	1.804	4.460	1.677	9.111
2007	199	1.048	1.900	4.403	1.657	9.207

Σημείωση: η κατάταξη των ξενοδοχείων από το 2004 έχει γίνει βάσει οστεριών (5* = ΑΑ', 4* = Α', 3* = Β', 2* = Γ' και 1* = Δ' & Ε')

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο

Πίνακας 2: Γεωγραφική κατανομή ξενοδοχειακού δυναμικού Ελλάδας (2007)

Περιφέρεια	Μονάδες	Διαμέτριο	Κλίνες
Στερεά Ελλάδα	1.264	49.954	93.816
Πελοπόννησος	735	24.561	47.377
Ιόνιο	897	44.515	85.098
Ήπειρος	293	5.789	11.286
Αιγαίο	390	11.034	20.967
Κρήτη	1.509	78.220	146.955
Δωδεκάνησα	972	62.939	120.540
Κυκλάδες	942	22.001	42.316
Θεσσαλία	572	14.086	27.195
Μακεδονία	1.528	51.511	98.882
Θράκη	105	3.382	6.501
Σύνολο	9.207	367.992	700.933

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο

Όσον αφορά την κατανομή κατά κατηγορία ξενοδοχείου, στην περιφέρεια της Κρήτης βρίσκονται οι περισσότερες κλίνες Πολυτελείας (5*) για το 2007 (22.290 κλίνες - μερίδιο 31,8% επί του συνόλου των κλινών Πολυτελείας), ενώ τα Δωδεκάνησα συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο αριθμό των ξενοδοχειακών κλινών Α' κατηγορίας (4*) με 53.978 κλίνες (μερίδιο 29,7% επί του συνόλου των κλινών Α' κατηγορίας). Στην κατηγορία Β' (3*), οι περισσότερες κλίνες βρίσκονται συγκεντρωμένες και πάλι στην Κρήτη με 28.956 κλίνες (μερίδιο 17,7% επί του συνόλου των κλινών Β' κατηγορίας).

Τέλος, σύμφωνα με τα νεότερα στοιχεία της Διεύθυνσης Μελετών και Επενδύσεων του Ε.Ο.Τ. όπως αυτά προκύπτουν από τις αποφάσεις υπαγωγής των επενδυτικών σχεδίων στο Ν.3299/04, κατά την περίοδο Μάιος 2005 – Αύγουστος

2008, στο συγκεκριμένο αναπτυξιακό νόμο υπήχθησαν συνολικά 1.173 τουριστικά επενδυτικά σχέδια από όλη την επικράτεια, συνολικού προϋπολογισμού €3.691 εκατ., συνολικής επιχορήγησης €1.603 εκατ. και συνολικών ιδίων κεφαλαίων €1.824 εκατ. (πίνακας Π3.7 παραρτήματος). Κατά κατηγορία επένδυσης, η πλειοψηφία και συγκεκριμένα 585 επενδυτικά σχέδια, αφορά τον εκσυγχρονισμό ξενοδοχειακών μονάδων (μερίδιο 36,9% επί του συνολικού προϋπολογισμού).¹¹

---

¹¹ Κλαδική μελέτη της ICAP, Νοέμβριος 2008

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟ ΠΙΕΡΙΑΣ

2.1 Γεωγραφικό Διαμέρισμα, Περιφέρεια, Πρωτεύουσα, Γεωγραφική Έκταση

Η Πιερία είναι ένας από τους πενήντα ένα νομούς της Ελλάδας και βρίσκεται στο νότιο τμήμα της Μακεδονίας με πρωτεύουσα την Κατερίνη. Η ονομασία Πιερία προέρχεται από την αρχαία φυλή και την αρχαία χώρα της Πιερίδος. Ο Όλυμπος, το ψηλότερο βουνό της Ελλάδας και έδρα των Ελλήνων θεών, υψώνεται στο νότιο μέρος της Πιερίας ενώ τα Πιέρια Όρη βρίσκονται στα δυτικά. Ο πληθυσμός παρουσιάζει αυξητική τάση, ενώ το μεταναστευτικό ρεύμα είναι περιορισμένο.

Ο νομός ορίζεται στα ανατολικά από το Θερμαϊκό Κόλπο, στα δυτικά από τον Όλυμπο και τα Πιέρια ή Φλάμπουρο και στα βόρεια από τον ποταμό Αλιάκμονα. Στο νότιο μέρος του βρίσκεται ο Πηγειός. Το μήκος των ακτών της Πιερίας ξεπερνάει τα 100 χλμ ενώ το νότιο και δυτικό τμήμα της Πιερίας είναι ορεινά. Αντίθετα το παραλιακό είναι μια εκτεταμένη και πλούσια πεδιάδα, που καλύπτει το 40% του εδάφους του νομού. Το έδαφος του νομού είναι σχετικά φτωχό σε ορυκτό πλούτο, με εξαίρεση τις αλυκές στο Κίτρος. Στα όρια της Πιερίας φτάνουν οι απολήξεις τριών οροσειρών : του Ολύμπου, του Τίταρου και των Πιερίων.

Η Κατερίνη έχει την ομώνυμη και εύφορη πεδιάδα έκτασης 352 τετρ. χλμ. Η μεγάλη πεδιάδα της Κατερίνης βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα, από τις πλαγιές των βουνών μέχρι τη θάλασσα. Στο νομό υπάρχουν μικρά ποτάμια και χείμαρροι, που ξεκινούν από τον Όλυμπο και τα Πιέρια. Κοντά στις εκβολές του Αλιάκμονα σχηματίζεται ο όρμος της Μεθώνης και το ακρωτήριο Αχεράδα, στις εσωτερικές ακτές του οποίου βρίσκονται οι μεγάλες αλυκές του Κίτρος. Άλλα ποτάμια είναι η Ζηλιάνα, η Παλιορουμάνα, ο Ενιπέας, ο Γερακάρης και η Τοπινίτσα. Τα όρη στα όρια του Ν. Πιερίας είναι κατάφυτα από δάση. Τα κυριότερα δασικά δέντρα είναι : οι οξιές, οι βελανιδιές, τα πεύκα και τα έλατα.

Η παραλία είναι εκτεταμένη και δεν υπάρχουν φυσικά λιμάνια. Κάθε χρόνο τους θερινούς μήνες οι παραλίες του νομού γεμίζουν από τουρίστες με κυριότερες παραλίες των Νέων Πόρων, της Μεθώνης, του Πλαταμώνα, της Σκοτίνας (όπου υπάρχει και το κάμπινγκ του ΕΟΤ), του Βαρικού, της Γρίτσας Λιτοχώρου και της Κατερινόσκαλας. Πολλές από τις παραλίες του νομού έχουν πάρει και Γαλάζιες Σημαίες.

Το κλίμα είναι ηπειρωτικό με θερμά καλοκαίρια και ψυχρούς χειμώνες και πολύ υγιεινό. Στα παράλια οι κλιματολογικές συνθήκες είναι ήπιες, επειδή μετριάζεται η επίδραση της θάλασσας¹².

2.2 Ιστορία

Έδρα των Ελληνικών θεοτήτων και των Μουσών, η Πιερία κατοικήθηκε από την Εποχή του Χαλκού. Το όνομά της οφείλει στους αρχαίους κάτοικους, τους Πιερείς, οι οποίοι κατά τη μακεδονική κατάκτηση μετανάστευσαν πέρα του Στρυμόνα, στους πρόποδες του Παγγαίου (Θουκυδίδης Β 99). Εκτεινόταν δε κατά μήκος της θάλασσας νότια της Ημαθίας και του Αλιάκμονα μέχρι του Ολύμπου και του Πηνειού που αποτελούσαν και τα όρια μεταξύ Μακεδονίας και Θεσσαλίας (Ηρόδοτος Ζ 128-129, 173) (Στράβων Απόσπ. 12,14,15 και Θ' 429) (Κλαύδιος Πτολεμαίος Γ' 13,15 κλπ). Η σύγχρονη άποψη λέει ότι το όνομά του ο νομός το οφείλει στα Πιέρια Όρη.

Στην πρώτη χιλιετία π. Χ. η περιοχή αναφέρεται για πρώτη φορά με το όνομα Πιερία. Οι *Πίερες Θράκες* θεωρούνται ως οι πρώτοι κάτοικοι της Πιερίας και εισηγητές της λατρείας του Δωδεκάθεου αλλά και των Πιερίδων Μουσών.

Στα βυζαντινά και μεσαιωνικά χρόνια η Πιερία δεινοπάθησε από πολλούς λαούς που θέλησαν να την κατακτήσουν. Ενώ, η Πιερία στα χρόνια της Τουρκοκρατίας αποτέλεσε χώρο για τη δράση κλεφτών και αρματολών.

Η Πιερία στα τέλη του 19ου αιώνα

Γεωγραφικά, η Πιερία της εποχής εκείνης οριζόταν σε μια περιοχή λίγο μεγαλύτερη από τη σημερινή. Συγκεκριμένα, η Πιερία του 19ου αιώνα εκτεινόταν νότια από τον Όλυμπο, βόρεια και δυτικά από τον ποταμό Αλιάκμονα και ανατολικά από τη θάλασσα του Θερμαϊκού Κόλπου. Η γεωργία, η κτηνοτροφία και το εμπόριο αποτελούσαν τότε τις σημαντικότερες ασχολίες και πόρους τροφοδοσίας για τους Πιερείς. Η ποιότητα της περικής ξυλείας ήταν γνωστή από τα αρχαία χρόνια. Έτσι, λέγεται ότι οι τριήρεις των κλασικών χρόνων στην Αθήνα ήταν κατασκευασμένες από περική ξυλεία, όπως και η θαλαμηγός του πρώτου Βασιλιά της Ελλάδας Όθωνα¹³.

¹² <http://el.wikipedia.org>, Βικιπαιδεία

¹³ <http://el.wikipedia.org>, Βικιπαιδεία, Η Ιστορία της Πιερίας

Ορόσημο στην ιστορία του νομού στη διάρκεια της Τουρκοκρατίας αποτελεί το 1878, οπότε και πραγματοποιήθηκε η αποτυχημένη αλλά ηρωική εξέγερση στο Λιτόχωρο. Ενώ έδωσε το παρόν της και στο Μακεδονικό Αγώνα, κατά των Βούλγαρων κομιτατζήδων όσο και κατά της προπαγάνδας των Ρουμάνων, οι οποίοι συμμάχησαν με τους Τούρκους. Το έργο της απελευθέρωσης της Κατερίνης ανατέθηκε στην 7η Μεραρχία του Στρατού Θεσσαλονίκης. Στις 16 Οκτωβρίου 1912, ο ελληνικός στρατός απελευθέρωσε την Κατερίνη και η τελευταία μάχη που δόθηκε ήταν στο Κολοκούρι (σημερινός Σβορώνος). Η απελευθέρωση έγινε δεκτή με ενθουσιασμό στην Αικατερίνη. Ο τουρκικός στρατός ήδη από τη νύχτα της 15 προς 16 Οκτωβρίου είχε εγκαταλείψει την Κατερίνη.

Κατοχή και Αντίσταση

Κατά την Κατοχή, ο Όλυμπος έγινε κέντρο ανεφοδιασμού των ανταρτών. Στις 12 Απριλίου 1941 οι Γερμανοί εισέβαλαν στην Κατερίνη. Οι Άγγλοι σύμμαχοι βομβάρδισαν με τα αεροπλάνα τους γερμανικά τανκς στην περιοχή του Άγιου Παντελεήμονα, το 1941.

Η πρώτη αντιστασιακή ομάδα στην Πιερία εμφανίστηκε τον Οκτώβριο του 1941 γύρω από το Λιτόχωρο, με επικεφαλής το Ζαχαρία Καρακίτσιο, ο οποίος σκοτώθηκε σε ενέδρα των Γερμανών. Χαρακτηριστικό γεγονός είναι η συγκρότηση σώματος του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ Μακεδονίας, με πεδίο δράσης τον Όλυμπο και τα Πιέρια. Έπειτα από την απελευθέρωση της Αθήνας, οι Ναζί έφυγαν από την Κατερίνη στις 26 Οκτωβρίου 1944.

Σύγχρονη Πιερία

Το 1999 άρχισε να ισχύει ο νόμος του Καποδίστρια και ο νομός χωρίστηκε σε 13 δήμους. Ο νόμος έθεσε τις βάσεις για να εξελιχθεί η πρωτεύουσα σε μία σύγχρονη πόλη, η οποία αναμένεται να ξεπεράσει τους 100.000 κατοίκους, τις επόμενες δεκαετίες. Η νευραλγική θέση του νομού, ο οποίος είναι προικισμένος με ορεινές, θαλασσινές και πεδινές ομορφιές, φαίνεται ότι αποτελεί εφάπτηρο για περαιτέρω ανάπτυξη και πρόοδο¹⁴.

---

¹⁴ <http://el.wikipedia.org> ,Βικιπαίδεια, Η Ιστορία της Πιερίας

2.3 Οικονομία και Διοίκηση

▪ Γεωργία – Κτηνοτροφία

Ένα σημαντικό ποσοστό των κατοίκων του Νομού Πιερίας ασχολείται με τον πρωτογενή τομέα. Το ήπιο κλίμα με τις χαμηλές διακυμάνσεις της θερμοκρασίας, που επικρατεί στις πεδινές περιοχές του Νομού, το πλούσιο υδάτινο δυναμικό του, καθώς και το σημαντικό ποσοστό καλλιεργήσιμης γης (38,1% της συνολικής έκτασης του Νομού) ευνοούν την καλλιέργεια γεωργικών προϊόντων.

Καλλιεργούνται σιτηρά (34% της συνολικής φυτικής παραγωγής του Νομού), καπνός, καλαμπόκι, ρύζι, πατάτες, τομάτα βιομηχανική, βαμβάκι, ζαχαρότευτλα, φράουλες, καρπούζια, πεπόνια, αμπέλια και ελιές. Ευδοκούν ακόμη πολλά οπωροφόρα δέντρα, όπως ακτινίδια, ροδακινιές, αχλαδιές, μηλιές, βερικοκιές, κερασιές, δαμασκηγιές, καθώς επίσης καστανιές, φουντουκιές, καρυδιές και αμυγδαλιές.

Οι βοσκότοποι καλύπτουν το 17,5 % της συνολικής έκτασης του Νομού (256 χιλ. στρέμματα). Τα εκτρεφόμενα είδη είναι κατσίκες, πρόβατα, χοίροι, βοοειδή, κουνέλια, όρνιθες και άλλα είδη πουλερικών. Υπάρχουν επίσης ορισμένες σημαντικές μονάδες που εκτρέφουν αγριογούρουνα και στρουθοκαμήλους. Από την εκμετάλλευσή τους παράγονται σημαντικές ποσότητες γάλακτος και κρέατος.

▪ Αλιεία

Με την αλιεία ασχολείται στην Πιερία πληθυσμός 400 περίπου ατόμων. Οι θαλάσσιες ακτές μήκους πάνω από 70 χιλ., στις οποίες εκβάλλουν και τα πλούσια εσωτερικά ύδατα (ποταμοί, χείμαρροι), αποτελούν σημαντικά πλεονεκτήματα για τη δυναμική ανάπτυξη του κλάδου.

Σημαντικό στοιχείο αποτελεί το μεγάλο φυσικό κοίτασμα οστράκων στην περιοχή του Μακρυγιάλου, Όρμου Μεθώνης. Στην περιοχή έχουν αναπτυχθεί δυναμικά οι υδατοκαλλιέργειες. Έχουν εγκατασταθεί δεκάδες μονάδες μυδοκαλλιέργειας σε έκταση πάνω από 600 στρέμματα. Η παραγωγή τους καλύπτει το 60% της ελληνικής παραγωγής, ενώ μεγάλο μέρος εξάγεται.

▪ Βιοτεχνία

Οι σημαντικότεροι βιοτεχνικοί και βιομηχανικοί κλάδοι που αντιπροσωπεύουν τον δευτερογενή τομέα στην οικονομία της Πιερίας είναι: ο κλάδος των επισκευών μεταφορικών μέσων, των ειδών διατροφής, των βιομηχανιών ξύλου και φελλού,

τελικών προϊόντων από μέταλλο, των ειδών υπόδησης, ενδυμασίας και διαφόρων ειδών από ύφασμα. Σημαντικό ρόλο επίσης παίζουν και οι κλάδοι των ποτών, των υφαντικών, των εκτυπώσεων, των εκδόσεων και συναφών δραστηριοτήτων, του δέρματος και γουναρικών, των προϊόντων από ελαστικό και πλαστική ύλη, προϊόντων χάρτου, συστημάτων ασφαλείας, ζωοτροφών κ.α.

▪ Τουρισμός

Η Πιερία συγκαταλέγεται στους πλέον τουριστικούς νομούς της Ελλάδας με μεγάλο αριθμό επισκεπτών και πολύ σημαντικούς τουριστικούς πόρους:

- πάνω από 70 χλμ. ομαλών ακτών με πλατιές, αμμώδεις, καθαρές παραλίες που διαθέτουν αξιόλογη τουριστική υποδομή (7.000 δωμάτια σε ξενοδοχειακές μονάδες, 6.000 ενοικιαζόμενα δωμάτια / διαμερίσματα και 35 camping, άλλες μορφές καταλυμάτων, πολλά μέσα εστίασης και ψυχαγωγίας, τουριστικά γραφεία),
- το παγκόσμια γνωστό ιστορικό και φυσικό μνημείο, τον Όλυμπο και τα μυθικά Πιέρια Όρη με την ήπια και αρμονική ομορφιά τους,
- σημαντικότατο αριθμό παραδοσιακών οικισμών, όπως του Π. Παντελεήμονα, των Π. Πόρων, της Άνω Σκοτίνας, των Σκοτεινών (Μόρνας), κ.α.
- πολλούς και σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους: Δίον, Αρχαία Πύδνα, Προϊστορικός Οικισμός Μακρυγιάλου, πολλά Βυζαντινά και Μεταβυζαντινά Μνημεία κ.α.

Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του Ν. Πιερίας που αποτελούν τους βασικούς λόγους ανάπτυξης του τουριστικού της κλάδου είναι:

- η γεωγραφική της θέση που την μετατρέπει σε κύρια έξοδο προς τη θάλασσα, από το εσωτερικό της χώρας για τους κατοίκους της Κεντρικής, της Δυτικής Μακεδονίας και της Θεσσαλίας, ενώ από το εξωτερικό για τους κατοίκους των Νότιων περιοχών της πρώην Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας και χωρών, όπως η Ουγγαρία, η Τσεχία, η Σλοβακία, η Πολωνία κ.α.
- η πολύ εύκολη πρόσβαση προς τη θάλασσα και τις γύρω ορεινές περιοχές, χάρη στο ότι βρίσκονται πολύ κοντά στο σύγχρονο οδικό άξονα Αθηνών - Λάρισας - Θεσσαλονίκης,
- η πολύ κοντινή της απόσταση από τα μεγάλα αστικά κέντρα της Θεσσαλονίκης και της Λάρισας.

▪ **Εμπόριο**

Από τις σημαντικότερες οικονομικές δραστηριότητες των κατοίκων της Πιερίας είναι το εμπόριο. Στο χώρο του χονδρικού εμπορίου αναπτύσσονται κατά κύριο λόγο επιχειρήσεις που διακινούν γεωργικές και δασικές πρώτες ύλες, ζώντων ζώων, πρώτων υλών υφαντουργίας, κατεργασμένης ξυλείας και οικοδομικών υλικών, διατροφής, ποτών και προϊόντων καπνού, ειδών οικιακής χρήσης, μηχανημάτων, χαρτικών κ.α.

Παράλληλα στο λιανικό εμπόριο αναπτύσσονται κατά κύριο λόγο επιχειρήσεις που διακινούν είδη διατροφής και ποτά, είδη ένδυσης και υπόδησης, βιβλία, χαρτικά, εφημερίδες, τσιγάρα, έπιπλα, ηλεκτρικές συσκευές οικιακής χρήσης, ηλεκτρονικούς υπολογιστές, είδη αυτοκινήτων, αθλητικά είδη, καλλυντικά, κοσμήματα κ.α.

▪ **Μεταφορές**

Οι μεταφορές αποτελούν σημαντικό κομμάτι των οικονομικών δραστηριοτήτων των κατοίκων του Νομού, καθώς διαθέτει έναν από τους μεγαλύτερους στόλους φορτηγών οχημάτων στην Ελλάδα που διακινούν προϊόντα στο εσωτερικό της χώρας και σε όλες τις χώρες της Ευρώπης.

▪ **Υπηρεσίες**

Η παροχή υπηρεσιών έχει εξελιχθεί σε μια από τις κύριες ασχολίες των κατοίκων του Νομού, ιδιαίτερα στα αστικά κέντρα. Σημαντικός αριθμός απασχολείται στις Δημόσιες και Ιδιωτικές υπηρεσίες (Νομαρχία, Δήμοι, Κρατικές υπηρεσίες, ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΕΛΤΑ, Τράπεζες κ.α.), φροντιστήρια, ιατρικές και φαρμακευτικές υπηρεσίες, ταξί, συνεργεία αυτοκινήτων κ.α, αλλά και σε νέες μορφές παροχής υπηρεσιών, όπως ηλεκτρονικών υπολογιστών και Διαδικτύου, υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας, ταχυμεταφορών, ασφάλειας - φύλαξης, ανταλλακτηρίων συναλλάγματος, χρηματοοικονομικών εταιριών, συνεργείων καθαρισμού, κέντρων αδυνατίσματος, καθώς επίσης και σε γυμναστήρια, ενοικιάσεις αυτοκινήτων, επικοινωνία (μαζικά μέσα ενημέρωσης), οδική βοήθεια κ.α¹⁵.

---

¹⁵ <http://www.pieria-tourism.gr/administration-5.html>, Γενικός Τουριστικός Οδηγός του Νομού Πιερίας

2.4 Αξιοθέατα και Πολιτισμικά Δρώμενα

▪ ΑΡΧΑΙΟ ΔΙΟΝ

Στους πρόποδες του Ολύμπου και μόλις 5 χλμ. από τις περικές ακτές βρίσκεται το αρχαίο Δίον, η ιερή πόλη των Μακεδόνων σε μια περιοχή κατάφυτη, που κατακλύζεται από νερά. Από τα ανασκαφικά ευρήματα προκύπτει ότι το Δίον καλύπτει μια χωρίς διακοπή ζωή 1000 χρόνων, από τον 5ο αι. π.Χ. μέχρι τον 5ο αι. μ.Χ.

Αρχαίοι Έλληνες συγγραφείς μας πληροφορούν ότι στο Δίον μαζεύονταν οι Μακεδόνες, για να τιμήσουν σε τακτά διαστήματα με θυσίες και αναθήματα τους Ολύμπιους θεούς. Εδώ ο βασιλιάς Αρχέλαος στα τέλη του 5ου αι. π.Χ. οργάνωσε αθλητικούς και σκηνικούς αγώνες, ενώ ο Φίλιππος γιόρτασε στο Δίον ένδοξες νίκες και ο Αλέξανδρος, ξεκινώντας για τη μεγάλη εκστρατεία, θυσίασε στον Ολύμπιο Δία. Στο ιερό του Διός Ολυμπίου στήθηκε το περίφημο χάλκινο σύνταγμα του Λυσίππου που παρίστανε τους 25 υπεείς που έπεσαν στη μάχη του Γρανικού.

Στα χρόνια του Φιλίππου του Ε΄ μετά από μία καταστρεπτική εισβολή, οι Αιτωλοί ισοπέδωσαν την πόλη. Στη μάχη της Πύδνας το 168 π.Χ. ο θάνατος του τελευταίου βασιλιά της Μακεδονίας Περσέα σήμανε την κατάλυση του μακεδονικού βασιλείου. Το Δίον γίνεται ρωμαϊκή αποικία στα χρόνια του Αυγούστου. Η δεύτερη ακμή της πόλης σημειώνεται στα ρωμαϊκά χρόνια, στο 2ο και 3ο αι. μ.Χ., όταν το Δίον ζει μια ελληνική αναγέννηση.

Ο επίλογος γράφεται για το Δίον τον 5ο αι. μ.Χ., όταν καταστρεπτικοί σεισμοί, πλημμύρες και άλλες θεομηνίες σημαίνουν το τέλος της πόλης. Οι κάτοικοί της την εγκαταλείπουν φοβισμένοι και ανεβαίνουν στα χαμηλά υψώματα του Ολύμπου ζητώντας ασφάλεια.

Η ιερή πόλη των Μακεδόνων σωριάζεται σε ερείπια που καλύπτονται κάτω από το χώμα της Μακεδονικής γης¹⁶.

¹⁶ <http://www.pieria-tourism.gr/dion.html>, Γενικός Τουριστικός Οδηγός του Νομού Πιερίας

▪ ΑΡΧΑΙΑ ΠΥΔΝΑ

Στη δυτική ακτή του Θερμαϊκού, 1 χλμ. νότια του Μακρυγιάλου, διατηρούνται τα ερείπια του κάστρου και της βυζαντινής επισκοπής Κίτρους.

Τα ερείπια αυτά, μαζί με τη δυτική πύλη του κάστρου (απέναντι από το ναό), τα θεμέλια πανδοχείου, λουτρού και μικρής μονόχωρης βασιλικής, αποκαλύφθηκαν την περίοδο 1983-1992 με τις ανασκαφές της Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Θεσσαλονίκης. Αποτελούν τα μόνα ορατά σήμερα υπολείμματα της βυζαντινής Πύδνας, που τον 6^ο-7^ο αι. ονομάστηκε Κίτρος και υπήρξε μέχρι τον 14^ο αι. η σημαντικότερη πόλη της μεσαιωνικής Πιερίας.

Μέσα στο κάστρο εντοπίστηκαν τμήματα δύο παλαιοχριστιανικών βασιλικών του 4ου και 6^{ου} αι., η τελευταία από τις οποίες πυρπολήθηκε κατά την άλωση του φρουρίου από τους Βούλγαρους, γεγονός που τοποθετείται μεταξύ των ετών 913-924. Στη θέση της ιδρύθηκε στο τέλος του 10ου αι. μια μεγαλόπρεπη βασιλική μεταβατικού τύπου με τρούλο και περίστωο, διαστάσεων 23,20X16,60μ., που ήταν κοσμημένη με ψηφιδωτά, τοιχογραφίες και αξιόλογα γλυπτά και υπήρξε ο επισκοπικός ναός του Κίτρους.

Το Κίτρος που υπήρξε έδρα κατεπανικίου (υποδιαίρεση διοικητικών τμημάτων της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας) υπαγόμενου στο θέμα (διοικητικό τμήμα) Βεροίας, αναδείχθηκε τον 11^ο και 12^ο αι. σε κέντρο παραγωγής κεραμικής και σε δραστήριο εμπορικό λιμάνι, όπως έδειξε η ανασκαφή εργαστηρίου κεραμικής με φούρνο και πανδοχείου με λουτρό του 12ου αι. στην περιοχή του λιμανιού. Την ακμή του διέκοψε η άφιξη των Φράγκων το 1204, οι οποίοι σύμφωνα με τα ανασκαφικά στοιχεία πρέπει να κυριεύσαν το κάστρο ύστερα από πολιορκία και να πυρπόλησαν στη συνέχεια όλο τον οικισμό. Εγκαταλείφθηκε λόγω των πειρατικών επιδρομών στο τέλος του 15ου αι., οπότε οι κάτοικοι του μετοίκησαν στον σημερινό οικισμό του Κίτρους¹⁷.

¹⁷ <http://www.pieria-tourism.gr/pydna.html>, Γενικός Τουριστικός Οδηγός του Νομού Πιερίας

▪ **ΝΕΟΛΙΘΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΜΑΚΡΥΓΙΑΛΟΥ**

Δυτικά της αρχαίας Πύδνας και νοτιοδυτικά του σημερινού χωριού, εκτείνεται ο νεολιθικός οικισμός του Μακρυγιάλου, ένας από τους μεγαλύτερους προϊστορικούς οικισμούς της Ελλάδας.

Ο οικισμός ήρθε στο φως από τις ανασκαφές της ΙΣΤ΄ Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, που ξεκίνησαν το 1992. Η έκταση της ανασκαφής έφτασε τα 60 στρέμματα, ενώ η συνολική έκταση του κατοικημένου χώρου υπολογίζεται στα 500 στρέμματα.

Στον οικισμό εντοπίστηκαν συστάδες σπιτιών, σπασμένα κομμάτια από πήλινα αγγεία, λίθινα εργαλεία από μεγάλη ποικιλία πρώτων υλών και μικροεργαλεία. Βρέθηκαν επίσης ειδώλια από πηλό ή μάρμαρο, απανθρακωμένοι σπόροι και άφθονα οστά από ζώα.

▪ **ΛΟΥΛΟΥΔΙΕΣ ΚΙΤΡΟΥΣ**

Επισκοπικό συγκρότημα στις Λουλουδιές Κίτρους

Στη θέση Λουλουδιές Κίτρους, όπου κατά τους E. Heuzeu και N. Hammond διεξήχθη το 168 π.Χ. η μάχη της Πύδνας, συνέπεια της οποίας ήταν η υποδούλωση της Μακεδονίας στους Ρωμαίους, σώζονται ανατολικά της νέας σιδηροδρομικής γραμμής Κατερίνης - Θεσσαλονίκης τα ερείπια οχυρωμένου επισκοπικού συγκροτήματος του 5ου-6ου αι. μ.Χ.

Πρόκειται για ένα τετραπύργιο διαστάσεων 80X90μ., το οποίο ιδρύθηκε στη θέση ενός σταθμού της αρχαίας οδού Θεσσαλονίκης - Δίου. Ο αρχικός σχεδιασμός του συγκροτήματος περιλάμβανε τον οχυρωμένο με τέσσερις πύργους περίβολο, μέσα στον οποίο κατασκευάστηκαν τρίκλιτη βασιλική, επισκοπικό μέγαρο και περιμετρικά στοές με πεσσούς.

Το συγκρότημα ιδρύθηκε πιθανότατα το 479 ως έδρα της επισκοπής Πύδνης. Το επισκοπικό μέγαρο κτίστηκε επάνω στα ερείπια ενός λουτρού του 2ου αι. μ.Χ., τα ψηφιδωτά δάπεδα του οποίου διακρίνονται κάτω από τα δάπεδά του, ενώ ανατολικά του μεγάρου διατηρούνται τα ψηφιδωτά δάπεδα μιας έπαυλης των χρόνων του

Κωνσταντίνου, η ίδρυση της οποίας συνδέεται πιθανότατα με την εγκατάσταση στη θέση αυτή ενός ανώτερου δημοσίου υπαλλήλου, επιφορτισμένου με τη συγκέντρωση των φόρων.

Το τετραπύργιο διατήρησε τον αρχικό του σχεδιασμό μέχρι την εποχή του Ιουστινιανού, οπότε έχασε τον οχυρό του χαρακτήρα και διευρύνθηκε με την κατασκευή αποθηκών, εργαστηρίου παραγωγής κρασιού και ελαιοτριβείου. Καταστράφηκε από σεισμό στα μέσα του 6ου αι., οπότε η βασιλική ανακτίσθηκε περιορισμένη στο κεντρικό κλίτος και μετατράπηκε σε κοιμητηριακή. Το συγκρότημα πρέπει να εγκαταλείφθηκε οριστικά κατά τη διάρκεια των βουλγαρικών επιδρομών στο τέλος του 9ου αιώνα.

Σήμερα, ο επισκέπτης μπορεί να περιηγηθεί την οχύρωση με τρεις από τους πύργους της, τη βασιλική, το επισκοπικό μέγαρο, τα ψηφιδωτά δάπεδα της έπαυλης του 4ου αι., τους τάφους, τα πηγάδια, τον κεραμεικό κλίβανο και τους φούρνους του γυαλιού¹⁸.

- **ΛΕΙΒΗΘΡΑ**

Αρχαία πόλη με ακρόπολη, πατρίδα του μυθικού Ορφέα, κτισμένη ανάμεσα στην Παλιά Λεπτοκαρυά και την Σκοτίνα, στην είσοδο της μεγάλης πτυχής που χωρίζει τον Κάτω από τον Άνω Όλυμπο. Στην περιοχή ρέουν αλληπάλληλοι χειμάρροι που συμβάλλουν στην κοινή κοίτη του χειμάρρου της Ζηλιάνας.

Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Θεσσαλονίκης ανακοίνωσε την ανακάλυψή της το 1954. Ο αρχαιολογικός χώρος έχει συνολική έκταση πάνω από 1500 στέμματα (πόλη, ακρόπολη, νεκροταφείο, κλπ.), περιβάλλεται από τις κοίτες των χειμάρρων που καλύπτονται από αιωνόβιο πλατανόδασος. Αποτελεί συνέχεια του κηρυγμένου ιστορικού και αρχαιολογικού χώρου του ορεινού όγκου του Ολύμπου και περιλαμβάνει:

¹⁸ <http://www.pieria-tourism.gr/louloudies.html>, Γενικός Τουριστικός Οδηγός του Νομού Πιερίας

α. Περιτειχισμένη αρχαία Ακρόπολη, (έκτασης 15 στρεμμάτων περίπου) που φαίνεται ότι εγκαταλείφθηκε στα ελληνοιστικά χρόνια. Μέρος της έχει καταρρεύσει στην κοίτη του χειμάρρου Γρίβα, ενώ στις υπόλοιπες πλευρές σώζεται ο αρχαίος περίβολος, κτισμένος με γωνιασμένους λίθους.

β. Αρχαίο οικισμό που εκτείνεται στα υψώματα βορειοδυτικά της Ακρόπολης. Χρονολογείται από τα προϊστορικά ίσως χρόνια μέχρι και τα βυζαντινά.

γ. Αρχαία Νεκροταφεία, που χρονολογούνται από τα προϊστορικά χρόνια έως και τα ελληνοιστικά (Μυκηναϊκό, Πρώιμης Εποχής του Σιδήρου και των ιστορικών χρόνων).

Τμήματα τοίχων από αργολιθοδομή, δάπεδα εσωτερικών χώρων, εξωτερικά λιθόστρωτα, νομίσματα και ειδώλια είναι τα βασικά ευρήματα των ανασκαφών, που βρίσκονται σε πρώιμο στάδιο¹⁹.

BYZANTINA ΚΑΙ ΜΕΤΑ BYZANTINA ΜΝΗΜΕΙΑ

- Παλαιό Μοναστήρι του Αγίου Διονυσίου
- Νέο Μοναστήρι του Αγίου Διονυσίου
- Μοναστήρι Κανάλων
- Μοναστήρι της Παναγίας – Πέτρα
- Η Εκκλησία Κοιμήσεως της Θεοτόκου – Κονταριώτισσα
- Μοναστήρι του Αγίου Γεωργίου – Ρητίνη
- Εκκλησία της Αγίας Τριάδας – Βροντού
- Εκκλησία Αγίου Νικολάου – Παλαιά Βροντού
- Εκκλησία της Αγίας Παρασκευής – Άνω
- Εκκλησία του Αγίου Αθανασίου – Άνω Σκοτίνα

¹⁹ <http://www.pieria-tourism.gr/livithra.html>, Γενικός Τουριστικός Οδηγός του Νομού Πιερίας

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΔΡΩΜΕΝΑ

Η πολιτιστική ταυτότητα της περιοχής ξεπροβάλλει μέσα από μια σειρά πολιτιστικών και θρησκευτικών εκδηλώσεων, που μπορεί να βιώσει ο επισκέπτης, σε όλη τη διάρκεια του έτους. Αναδεικνύεται από το Φεστιβάλ Ολύμπου με θεατρικές παραστάσεις, συναυλίες μουσικής, ομιλίες και άλλες εκδηλώσεις, από το Διεθνές Φολκλωρικό Φεστιβάλ με μια μουσική και χορευτική πανδαισία παραδοσιακών συγκροτημάτων από διάφορες χώρες, από τις χαρακτηριστικές τοπικές θρησκευτικές γιορτές, όπως τα Άγια Θεοφάνεια, το Άγιο Πάσχα και άλλες, καθώς και από τις εθνικές γιορτές και τα τοπικά λαϊκά πανηγύρια.

Οι εκδηλώσεις που διοργανώνονται από τις Αίθουσες Τέχνης, τα Ωδεία, τα Θεατρικά Εργαστήρια, τους Πολιτιστικούς Συλλόγους και τους Θεσμικούς, Επαγγελματικούς και Εκπαιδευτικούς φορείς συμπληρώνουν και αναδεικνύουν το σύγχρονο πολιτιστικό πρόσωπο της Πιερίας. Αξιόλογη είναι επίσης η εκδοτική και συγγραφική δραστηριότητα²⁰.

▪ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΟΛΥΜΠΟΥ

Το Φεστιβάλ Ολύμπου αποτελεί εδώ και 36 χρόνια σταθερή πολιτιστική αναφορά και κορυφαίο θεσμό με πολύμορφη πολιτιστική δραστηριότητα και προσφορά στην Πιερία και ευρύτερα στην Μακεδονία και τη Θεσσαλία. Φιλοδοξία του Οργανισμού Φεστιβάλ Ολύμπου είναι να αποτελέσει πόλο ανάπτυξης και πολιτιστικής δημιουργίας στον ευρύτερο χώρο των Βαλκανίων.

Το πρόγραμμα του Φεστιβάλ περιλαμβάνει παραστάσεις Αρχαίου Δράματος, Σύγχρονου ελληνικού και ξένου Θεάτρου, Μπαλέτου (κλασικού - μοντέρνου), Συναυλίες κλασικής και λαϊκής μουσικής, καθώς και Επιστημονικές Διαλέξεις των αρχαιολόγων επιστημόνων. Οι εκδηλώσεις πραγματοποιούνται στο Αρχαίο Θέατρο

²⁰ <http://www.pieria-tourism.gr/culture.html>, Γενικός Τουριστικός Οδηγός του Νομού Πιερίας

Δίου και στο Κάστρο του Πλαταμώνα, τους μήνες Ιούλιο, Αύγουστο και Σεπτέμβριο και τις παρακολουθούν πάνω από 40.000 θεατές κάθε χρόνο.

▪ ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΟΛΚΛΟΡΙΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ

Το Διεθνές Φολκλωρικό Φεστιβάλ διοργανώνεται από την Εστία Πιερίδων Μουσών, η οποία από το 1989 συνεργάζεται με το Διεθνές Συμβούλιο των Οργανωτών Φολκλωρικών Φεστιβάλ και Λαϊκής Τέχνης (CIOFF) και αποτελεί ισότιμο μέλος του.

Αποτέλεσμα της συνεργασίας αυτής είναι η σημαντική αναβάθμιση στην οργάνωση και εκτέλεση (τηρώντας πιστά τους διεθνώς ισχύοντες κανόνες και όρους του CIOFF) των Διεθνών Φολκλωρικών εκδηλώσεων, που μέχρι το 1985 συμπεριλαμβάνονταν μέσα στο πλαίσιο των εκδηλώσεων του Φεστιβάλ Ολύμπου.

Το Διεθνές Φολκλωρικό Φεστιβάλ Ολύμπου αποτελεί σήμερα κορυφαία διεθνή καλοκαιρινή εκδήλωση στο Νομό, αποσπώντας τον έπαινο, τις ευχαριστίες και τα θετικά σχόλια τόσο των ξένων αποστολών που συμμετέχουν όσο και των χιλιάδων Ελλήνων και ξένων θεατών που την παρακολουθούν. Γεμίζει με λαμπρότητα, πρωτοτυπία και φαντασμαγορία ένα δεκαήμερο κάθε Ιούλιο όλη την Πιερία, χαρίζοντας ένα πρωτόγνωρο θέαμα με λαογραφικά στοιχεία από κάθε γωνιά της γης. Αποτελεί μαζί με τα διεθνή παραδοσιακά φεστιβάλ της Νάουσας, των Ιωαννίνων και της Νέας Καρβάλης Καβάλας, το Ελληνικό Εθνικό Τμήμα του CIOFF.²¹

Τα πολιτιστικά δρώμενα της Πιερίας συμπληρώνονται από μουσικές συναυλίες και εικαστικές εκθέσεις. Επιπλέον, στην Πιερία λειτουργούν έμπειρα τοπικά θεατρικά σχήματα, όπως ο "Πηγασός", το Θέατρο Ράχης, το Θέατρο "Μάσκες" του Λιτοχώρου και το θεατρικό εργαστήρι "Αυλαία".²²

²¹ <http://www.pieria-tourism.gr/festival-diethnes.html>

²² http://www.hotelsline.gr/root/newhotel/mx/m_Pieria_tour.asp

2.5 Πρόσβαση στο Νομό

Ο Νομός Πιερίας αποτελεί το Νοτιοδυτικό άκρο της Κεντρικής Μακεδονίας. Βρίσκεται μεταξύ των Νομών Θεσσαλονίκης και Λάρισας πάνω στον οδικό άξονα του Εθνικού Αυτοκινητόδρομου (Ε75) Αθηνών - Θεσσαλονίκης. Ανατολικά βρέχεται από τον Θερμαϊκό κόλπο, βόρεια οριοθετείται από τον ποταμό Αλιάκμονα, νότια από τον ποταμό Πηνειό και δυτικά από το ορεινό σύμπλεγμα του Ολύμπου και των Πιερίων.

Συγκοινωνιακή πρόσβαση - Χιλιομετρικές αποστάσεις

Η Πιερία διαθέτει ένα από τα πιο επαρκή συγκοινωνιακά δίκτυα της Ελλάδας, τόσο για την εύκολη πρόσβαση σ' αυτή από όλες τις περιοχές της χώρας και από το εξωτερικό, όσο και για τις μετακινήσεις στο εσωτερικό της. Απέχει από την Αθήνα 440 χιλ., από την Θεσσαλονίκη 68 χιλ., από τη Λάρισα 84 χιλ., από την Ηγουμενίτσα 380 χιλ., από την Πάτρα 480 χιλ., από τους συνοριακούς σταθμούς Ευζώνων 110 χιλ., Προμαχώνα 185 χιλ., Κήπων Έβρου 450 χιλ. Η Κατερίνη βρίσκεται μόλις 80 χιλιόμετρα από το διεθνές αεροδρόμιο "Μακεδονία" και περίπου 70 χιλιόμετρα από τη Θεσσαλονίκη, με την οποία συνδέεται με τον εθνικό αυτοκινητόδρομο ταχείας κυκλοφορίας Ε75. Ο Ε75 διασχίζει από βορρά προς νότο την Πιερία, επιτρέποντας ταχεία πρόσβαση σε οποιοδήποτε παραθαλάσσιο σημείο της και συνέχεια του ταξιδιού προς Λάρισα και Αθήνα.

Μέχρι το ύψος της Κατερίνης, παράλληλα με τον Ε75, εξυπηρετεί τον επισκέπτη και η παλαιά εθνική οδός Θεσσαλονίκης - Κατερίνης. Από την πρωτεύουσα της Πιερίας, η οδός διακλαδίζεται προς την Ελασσόνα, διασχίζοντας από τα ανατολικά προς τα δυτικά τους ορεινούς όγκους. Το δίκτυο των επαρχιακών δρόμων καλύπτει όλες τις τοπικές ανάγκες. Ένας παραλιακός δρόμος αναπτύσσεται παράλληλα με την ακτή, από την Νέα Αγαθούπολη μέχρι την Ολυμπιακή Ακτή. Ένας άλλος ξεκινάει από τη Γρίτσα Λιτοχώρου και φτάνει μέχρι τον Πλαταμώνα.

Κατά μήκος της Πιερίας, παράλληλα με την εθνική οδό, αναπτύσσεται ένα πλήρες σιδηροδρομικό δίκτυο, με πολλούς ενδιάμεσους σταθμούς. Επίσης, πλήρης είναι η κάλυψη όλων των οικισμών από το τοπικό δίκτυο λεωφορείων (ΚΤΕΛ Πιερίας)²³.

²³ http://www.hotelsline.gr/root/newhotel/mx/m_Pieria_tour.asp, Πιερία, Τουριστικός Οδηγός

Ακτοπλοϊκώς μπορεί κανείς να προσεγγίσει με μικρά ιδιόκτητα σκάφη από οποιοδήποτε σημείο της Ελλάδας στα μικρά Λιμάνια της Παραλίας Κατερίνης, της Αλυκής Κίτρους, της Γρίτσας Λιτοχώρου και του Πλαταμώνα. Στο Λιμάνι του Πλαταμώνα μπορούν να προσεγγίσουν και πλοία χωρητικότητας 100επιβατών.²⁴

2.6 Διοικητική Διαίρεση του νομού

Ο νομός απαρτίζεται από 13 δήμους και υπάγεται διοικητικά στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. Παλαιότερα, ο νομός διαιρούνταν σε 4 δήμους (Αιγινίου, Κατερίνης, Κολινδρού και Λιτοχώρου) και 50 κοινότητες. Σήμερα περιλαμβάνει:

- Δήμος Αιγινίου

Ο πληθυσμός του είναι 5.264 , σύμφωνα με την απογραφή του 2001. Η έδρα του Δήμου βρίσκεται στο Αιγίνιο.²⁵ Το Αιγίνιο είναι κωμόπολη στο νομό Πιερίας με 4.280 κατοίκους, με βάση την απογραφή του 2001. Στα βορειοανατολικά βρίσκεται ο ποταμός Αλιάκμονας, στα ανατολικά ο Θερμαϊκός κόλπος και στα νότια και νοτιοδυτικά του βρίσκονται ο Όλυμπος και τα Πιέρια Όρη. Οι κάτοικοι του είναι ντόπιοι, πρόσφυγες από την ανατολική Θράκη (1923) και πρόσφυγες της Ανατολικής Ρωμυλίας (Καβακλιώτες και Ακμπουναριώτες, 1925). Η απόσταση του Αιγινίου από την Κατερίνη είναι 32 χιλιόμετρα²⁶.

- Δήμος Ανατολικού Ολύμπου

Ο Δήμος Ανατολικού Ολύμπου του Νομού Πιερίας με έδρα τη Λεπτοκαρυά, είναι ο νοτιότερος δήμος του νομού και αποτελεί το σύνορο μεταξύ των περιφερειών της Μακεδονίας και της Θεσσαλίας. Συνορεύει βόρεια με τον Δήμο Λιτοχώρου, νότια με τον Νομό Λαρίσης, ενώ ανατολικά βρέχεται από τον Θερμαϊκό Κόλπο. Ο Δήμος έχει καθαρές παραλίες σε όλο το μήκος του και πλούσια σε βλάστηση δάση. Σε αυτόν δεσπόζει το μυθικό και ψηλότερο βουνό της Ελλάδος, ο Όλυμπος. Επίσης στο δήμο βρίσκεται, πάνω στον άξονα της Εθνικής Οδού Αθηνών-Θεσσαλονίκης, το καλοδιατηρημένο Κάστρο του Πλαταμώνα. Το κάστρο χτίστηκε από τους Ενετούς το 1204 απέναντι από το Νέο Παντελεήμονα, πάνω σε έναν μικρό λόφο, στους πρόποδες του Ολύμπου.²⁷

²⁴ <http://www.pieria-tourism.gr/usefull.html>, Γενικός Τουριστικός Οδηγός του Νομού Πιερίας

²⁵ <http://www.hellenica.de/Griechenland/Geo/GR/DimosAiginiou.html>,

²⁶ <http://el.wikipedia.org>, Βικιπαίδεια Δήμος Αιγινίου

²⁷ <http://el.wikipedia.org/wiki/ΑνατολικόςΌλυμπος>, Βικιπαίδεια , Δήμος Ανατολικού Ολύμπου

- Δήμος Δίου

Δήμος πήρε την ονομασία του από το Δίον, αρχαιότατη πόλη, που ήταν αφιερωμένη στο θεό Δία. Έδρα του Δήμου είναι η Κονταριώτισσα. Έχει έξι δημοτικά διαμερίσματα, με επτά οικισμούς. Στο Δημοτικό Διαμέρισμα του Δίου ανήκει και ο οικισμός Πλατανάκια. Το έμβλημα του Δήμου αποτελείται από την επιγραφή Σεμνά Κλιτύς Ολύμπου. Η φράση είναι παρμένη από το έργο *Βάγκαι* του Ευριπίδη. Ανταποδίδοντας τη φιλοξενία του βασιλιά της Μακεδονίας Αρχέλαου, ο μεγάλος τραγικός ποιητής Ευριπίδης έγραψε το δράμα "Αρχέλαος", με θέμα τον επώνυμο πρόγονο του Βασιλιά. Το έργο αυτό πιθανότατα παρουσιάστηκε στο θέατρο που κατασκεύασε ο Αρχέλαος στο Δίον.²⁸

Ο Δήμος συνορεύει με τους Δήμους Κατερίνης, Λιτοχώρου και Πέτρας. Συνδέεται απευθείας με την εθνική οδό και η απόστασή του είναι μόλις 15 χιλιόμετρα από την πόλη της Κατερίνης. Ο ορεινός όγκος του Ολύμπου καταλαμβάνει μεγάλο τμήμα της συνολικής έκτασης του Δήμου Δίου.

- Δήμος Ελαφίνας

Ο Δήμος Ελαφίνας είναι ένας από τους 13 συνολικά δήμους του νομού Πιερίας. Είναι ένας νέος Δήμος, που έχει συνολικό πληθυσμό 5.213 κατοίκους, η έδρα του είναι το Παλαιό Κεραμίδι και 8 δημοτικά διαμερίσματα, με 10 οικισμούς.²⁹ Τέλος, ο Δήμος Ελαφίνας συστάθηκε με το Νόμο Καποδίστρια, το 1998 όπου τότε διεξήχθησαν οι πρώτες δημοτικές εκλογές.

- Δήμος Κολινδρού

Ο Κολινδρός δεν είναι απλώς μία ιστορική κωμόπολη που διατηρεί γνήσια την φυσιογνωμία της και έντονα στοιχεία παραδοσιακής αρχιτεκτονικής. Πάνω απ' όλα είναι σήμερα μία σύγχρονη και ευπρόσωπη πόλη με αξιόλογη υποδομή, ικανή να υποδεχτεί και να φιλοξενήσει τους επισκέπτες της. Ο Παυσίλυπος, η κεντρική πλατεία, το Αθλητικό Κέντρο, οι pub τα caffe, οι γραφικές ταβέρνες συνδυάζουν την ελληνική παράδοση με την ευρωπαϊκή ατμόσφαιρα. Επίσης οι παλιές εκκλησίες, οι παραδοσιακές γειτονιές, που αποτελούν οικιστικά σύνολα της χαρακτηριστικής μακεδονικής αρχιτεκτονικής, το ιστορικό και λαογραφικό μουσείο είναι τα κυριότερα αξιοθέατά του. Ιστορικοί και Βυζαντινοί ναοί (Αγίου Γεωργίου, Αγίου Δημητρίου,

---

²⁸ http://el.wikipedia.org/wiki/Δήμος_Δίου , Βικιπαιδεία, Δήμος Δίου

²⁹ http://el.wikipedia.org/wiki/Δήμος_Ελαφίνας, Βικιπαιδεία, Δήμος Ελαφίνας

Αγίας Θεοδώρας κ.α.) συνεχίζουν να στολίζουν τον χώρο και εντός τους μεγαλεπήβολες εικόνες, τέμπλα και χειρόγραφα εντυπωσιάζουν τους επισκέπτες. Ιερές Μονές συνεχίζουν να δεσπόζουν στην περιοχή και να συνδέουν την περιοχή με το θρησκευτικό στοιχείο. Η Μονή του Αγίου Αθανασίου και ο Προφήτης Ηλίας αποτελούν δείγματα θρησκευτικής κληρονομιάς.

Πέρα όμως από την ιστορικότητα- θρησκευτικότητα, η ομορφιά του τοπίου, η απaráμιλλη θέα, τα μεγάλα ρέματα, το Μνημείο Φύσης στην Καστανιά, η έντονη βλάστηση στα Ρυάκια, οι καταρράκτες στην περιοχή της Πουρνιάς αποκαλύπτουν το ξεχωριστό οικολογικό θέαμα της περιοχής. Δεν πρέπει να λησμονείται το πολυδύναμο Δημοτικό Αθλητικό Κέντρο που με τις σύγχρονες εγκαταστάσεις του φιλοξενεί κάθε χρόνο αθλητικές εκδηλώσεις. Το πρωτότυπο αυτό αθλητικό κόσμημα εντοπίζεται στα νοτιοδυτικά προάστια του Δήμου, ζωγραφισμένο με ποικίλες φυσικές ομορφιές και προσαρμοσμένο στις απαιτήσεις της παγκόσμιας δεοντολογίας. Στο ανατολικό άκρο της περιοχής υπάρχει ένα μικρό ανοικτό θέατρο που υποδέχεται πολιτιστικές εκφράσεις της τοπικής και της εθνικής παραγωγής³⁰.

- Δήμος Κορινού

Το δημοτικό διαμέρισμα Κορινού αναγνωρίστηκε ως κοινότητα το έτος 1928, προερχόμενο από την κοινότητα Πύδνης.

Υπάρχουν διάφορες εκδοχές περί της προελεύσεως του ονόματός του. Η πιο βασική είναι ότι από τα παλαιότερα χρόνια στη θέση του χωριού υπήρχε ένα μεγάλο δάσος από δέντρα που ονομαζόταν κορύνες, την ξυλεία των οποίων χρησιμοποιούσαν για κατασκευή ροπάλων προς εξοπλισμό των πολεμιστών της εποχής εκείνης και ως επί των πλείστον του ναυτικού. Άλλες εκδοχές της προέλευσης του ονόματος είναι ότι η τοποθεσία ονομάστηκε από τον Κορίνο - στρατιώτη του Μεγάλου Αλεξάνδρου, ή από τις κορύνες των καλαμιών που υπήρχαν στα γύρω έλη.

Ο Δήμος Κορινού υπολογίζεται σήμερα ότι αριθμεί περισσότερους από 10.000 κατοίκους. Βρίσκεται σε απόσταση 7 περίπου χιλιομέτρων από την πρωτεύουσα του Νομού Κατερίνη, και 60 περίπου χιλιομέτρων από το Μητροπολιτικό κέντρο της Θεσσαλονίκης. Διασχίζεται από τον κεντρικό οδικό άξονα

30

http://www.kolindros.gr/index.php?option=com_content&task=blogcategory&sectionid=25&id=18&Itemid=14, Ιστοσελίδα Δήμου Κολινδρού

της χώρας (Π.Α.Θ.Ε.), ενώ η σιδηροδρομική γραμμή Αθηνών - Θεσσαλονίκης περνάει από το Δ.Δ. Κορινού.

Ο Κορινός είναι μία όμορφη παραθαλάσσια πόλη. Η αμμώδης παραλία του απέχει 2 χιλιόμετρα από τον οικισμό, εκτείνεται σε έκταση 6 χιλιομέτρων και προσελκύει χιλιάδες τουρίστες τους θερινούς κυρίως μήνες. Οι κάτοικοι του Δ.Δ. Κορινού ασχολούνται κυρίως με τη γεωργία (κατά κύριο λόγο καλλιέργειες βάμβακος και καπνού), καθώς και με τις τουριστικές επιχειρήσεις. Στον Κορινό δραστηριοποιούνται πλήθος επιχειρήσεων (ξενοδοχεία, εστιατόρια, ταβέρνες, ψυχαγωγικά καταστήματα) που εξυπηρετούν την αυξημένη τουριστική κίνηση του Δήμου. Άλλα σημεία τουριστικού ενδιαφέροντος του Κορινού πλην της παραλίας είναι οι δύο μεγάλοι ταφικοί τύμβοι (μακεδονικοί τάφοι), καθώς και μία άγνωστη πόλη παλαιοχριστιανικών χρόνων που ανασκάπτεται σήμερα³¹.

- Δήμος Λιτοχώρου

Ο Δήμος Λιτοχώρου με έδρα το Λιτόχωρο είναι ένα δημοτικό διαμέρισμα, με πέντε οικισμούς: το Λιτόχωρο, τα Καλύβια Βαρικού, ο Λιμήν Λιτοχώρου, η Μονή Αγίου Διονυσίου και η Πλάκα³². Το σημερινό Λιτόχωρο είναι μια πόλη 10,000 κατοίκων με ανεπτυγμένο δίκτυο υπηρεσιών και εύκολη οδική και σιδηροδρομική πρόσβαση. Απέχει 92 χιλιόμετρα από τη Θεσσαλονίκη και 65 από τη Λάρισα. Από τον καινούριο οδικό κόμβο σε απόσταση πέντε χιλιομέτρων, μπορεί κάποιος να φτάσει στο Λιτόχωρο, σε υψόμετρο 300 μέτρων από τη θάλασσα, σκαρφαλωμένο στις υπώρειες του Ολύμπου. Λέγεται ότι ιδρύθηκε από τους κατοίκους της αρχαίας πόλης Πίμπλειας, λατρευτικού κέντρου των Πιμπλειάδων Μουσών, που υπαγόταν στην περίφημη πόλη του Δίου. Η μικρή πόλη ήταν χτισμένη στις όχθες του ποταμού Ενιπέα και καταστράφηκε από τα νερά του ποταμού, με αποτέλεσμα οι κάτοικοι να εγκατασταθούν στη σημερινή θέση του Λιτόχωρου.³³

- Δήμος Μεθώνης

Ο Δήμος Μεθώνης αποτελεί έναν από τους 13 δήμους της Περείας, έχει (πραγματικό) πληθυσμό 3.946 κατοίκους και έδρα του Δήμου είναι ο Μακρύγιαλος.³⁴ Είναι

³¹ http://www.korinos.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=12&Itemid=61, Διαδικτυακές Πύλες, Δήμος Κορινού

³² http://el.wikipedia.org/wiki/Δήμος_Λιτοχώρου, Βικιπαίδεια, Δήμος Λιτοχώρου

³³ <http://www.litohoro.gr/el.home>, Δήμος Λιτοχώρου

³⁴ <http://el.wikipedia.org>, Βικιπαίδεια, Δήμος Μεθώνης Περείας

τοποθετημένος αμφιθεατρικά κάτω από τον Όλυμπο με το μεγαλύτερο μέρος του γεωγραφικού του μήκους να εκτείνεται παράλληλα με τις δαντελωτές ακτές του όμορφου Θερμαϊκού. Η πρόσοψη των τριών εκ των τεσσάρων δημοτικών διαμερισμάτων (Νέα Αγαθούπολη, Μεθώνη, Μακρύγιαλος), βρέχεται από τη θάλασσα. Το τέταρτο Τ.Δ., το ορεινό Π. Ελευθεροχώρι είναι τοποθετημένο σε μικρό υψόμετρο πάνω από τα τρία προηγούμενα και πάνω από την Π.Ε.Ο Θεσσαλονίκης-Κατερίνης, χωμένο μέσα στο πράσινο με θέα σε βουνό και θάλασσα.³⁵ Οι κάτοικοι ασχολούνται με τουριστικές επιχειρήσεις την αλιεία και μυδοκαλλιέργεια αλλά και τη γεωργία, με καλλιέργειες ελιών, βαμβακιού, καπνών, ροδάκινων και λοιπών κηπευτικών.

▪ Δήμος Παραλίας Πιερίας

Ο Δήμος Παραλίας συστάθηκε με το Ν.2539/97 και αποτελείται από τις πρώην κοινότητες της, Περίστασης, Καλλιθέας, και της Παραλίας. Βρίσκεται στο κέντρο του Νομού Πιερίας, δίπλα στην πρωτεύουσα του την Κατερίνη, και καταλαμβάνει συνολική έκταση 24344 στρεμμάτων ενώ ο πληθυσμός του με βάση την απογραφή του 2001 ανέρχεται σε 6449 κατοίκους. Έδρα του Δήμου είναι η Καλλιθέα.

Η Καλλιθέα μετά την απελευθέρωση της περιοχής μας από τους Τούρκους και συγκεκριμένα το 1918, αποτελούσε έναν οικισμό 390 κατοίκων, προσαρτημένο στην τότε κοινότητα της Κατερίνης. Πριν ακόμη η Κατερίνη γίνει Δήμος, ο συνοικισμός της Καλλιθέας αποσπάστηκε και μαζί με τους προσφυγικούς συνοικισμούς της Παραλίας και της Περίστασης, αποτέλεσαν μια ξεχωριστή κοινότητα, την κοινότητα Περίστασης. Η Περίσταση αποσπάστηκε το 1931 ενώ η Παραλία το 1966 συστήνοντας ξεχωριστές Κοινότητες.

Και τα τρία Δημοτικά Διαμερίσματα γνώρισαν τις τρεις τελευταίες δεκαετίες μεγάλη οικονομική και οικοδομική ανάπτυξη, αποτέλεσμα των μεγάλων σε σχέση με άλλα χωριά, συγκριτικών πλεονεκτημάτων της γεωγραφικής θέσης, της ευφορίας του εδάφους και της φυσικής ομορφιάς του τοπίου.

Ένας κατεξοχήν προικισμένος από την φύση τόπος με ατελείωτες αμμουδιές και πεντακάθαρα νερά, γραφικότητα και φιλόξενους ανθρώπους, προσέλκυσε από τα τέλη της δεκαετίας του '60 μεγάλο ρεύμα τουριστών, ντόπιων και ξένων. Εδώ και χρόνια η Παραλία έχοντας συγκεντρώσει μεγάλο αριθμό αξιόλογων επιχειρηματιών

³⁵ http://www.dimosmethonis.gov.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=42&Itemid=34, Διαδικτυακές Πύλες, Δήμος Μεθώνης

και εμπόρων από διάφορες περιοχές , παραμένει ένας πόλος εισροής χρημάτων και τουριστικού συναλλάγματος με θετικό αντίκτυπο στην οικονομία της ευρύτερης περιοχής γενικότερα.

Το εύφορο και γόνιμο έδαφος σε συνδυασμό με την εργατικότητα και το μεράκι των κατοίκων έδωσαν την δυνατότητα να αναπτυχθεί και η αγροτική οικονομία με μια ποικιλία παραγομένων προϊόντων και αγαθών. Πολλοί είναι εκείνοι που μετοίκησαν στον τόπο αυτό τα τελευταία χρόνια και έδωσαν μεγάλη ώθηση στην ανοικοδόμηση και στην αύξηση του πληθυσμού και των τριών διαμερισμάτων ³⁶.

▪ Δήμος Πέτρας

Δήμος Πέτρας προήλθε από τη συνένωση πέντε Διαμερισμάτων. Των Μοσχοχωρίου, Λόφου στο οποίο υπάγεται ο οικισμός Ράχης, Μηλιάς στο οποίο υπάγονται οι οικισμοί Κάτω Μηλιάς, Μεσαίας Μηλιάς, Άνω Μηλιάς και Καρυών, Φωτεινών στο οποίο υπάγονται οι οικισμοί Πέτρας ή Λόκοβης, Μόρνας ή Σκοτεινών και Φτέρης, και Αγίου Δημητρίου. Έδρα του Δήμου είναι η Κάτω Μηλιά. Ο πληθυσμός του ανέρχεται σύμφωνα με την τελευταία απογραφή σε 6.230 κατοίκους. Οι περισσότεροι οικισμοί του Δήμου είναι χτισμένοι αμφιθεατρικά στους πρόποδες των Πιερίων.

Ο Δήμος πήρε το όνομα του από την ομώνυμη παλιά πόλη (οχυρό) που ήταν κτισμένη στην ΝΑ πλευρά ενός μεγάλου βράχου στα Στενά Πέτρας κάτωθεν της θέσεως "Καρακόλι" και κοντά στο ρέμα Ιταμός (Αγιονέρι) όπου δέσποζε του ορεινού δρόμου (μονοπατιού) που άνοιξε ο Ξέρξης για να διέλθουν τα περσικά στρατεύματα από τη Μακεδονία στη Θεσσαλία.

Κύριο φυσικό χαρακτηριστικό του Δήμου αποτελούν οι ορεινοί όγκοι των Πιερίων Ορέων, του όρους Τίταρου και οι απόκρημνες πλαγιές του Ολύμπου μέχρι την κορυφογραμμή Βουλγάρα με κυριότερες κορυφές το Φλάμπουρο (2192 μ.), Θωμά Ράχη (2016 μ.), Σαμάρι (1904 μ.), Πέντε Πύργοι (1710 μ) κλπ.

Τα δάση της περιοχής συγκροτούν έναν επίγειο φυσικό παράδεισο που προσφέρεται για όλα τα είδη του σύγχρονου τουρισμού. Οι δρόμοι και τα μονοπάτια που διασχίζουν την ορεινή περιοχή επιτρέπουν στους επισκέπτες να γνωρίσουν από κοντά την ποικιλομορφία της χλωρίδας, πανίδας και την ομορφιά του μοναδικού

³⁶ <http://www.dimosparalias.gr/index.php?SCREEN=content&fid=2>, Δήμος Παραλίας

φυσικού περιβάλλοντος. Ο Δήμος Πέτρας συνδυάζει μοναδικές φυσικές ομορφιές με σπουδαία αρχαιολογικά και ιστορικά μνημεία.³⁷

▪ Δήμος Περίων

Ο Δήμος Περίων βρίσκεται στο κέντρο του ορεινού όγκου των Περίων. Συνορεύει ανατολικά με το Δήμο Ελαφίνας Ν. Πιερίας, νότια με το Δήμο Πέτρας Ν. Πιερίας, δυτικά με το Δήμο Βελβενδού Ν. Κοζάνης και βόρεια με το Δήμο Μακεδονίδος Ν. Ημαθίας.

Έχει έκταση 112.900 στρεμμάτων και πληθυσμό περίπου 3000 κατοίκους. Το 87% της έκτασης του Δήμου είναι πάνω από το υψόμετρο των 400μ.καθιστώντας τον ως τον ορεινότερο Δήμο της Πιερίας. Το όνομα του οφείλεται στο γεγονός ότι είναι τα διοικητικά του όρια εξολοκλήρου στα Πιερία όρη.

Η Ρητίνη, έδρα του Δήμου, το Ελατοχώρι και η Βρία είναι οι τρεις οικισμοί που συγκροτούν το Δήμο, σύγχρονοι και χωρίς αξιόλογα μορφολογικά στοιχεία, προήλθαν από συνένωση μικρότερων οικισμών κατά τους τελευταίους 4 αιώνες από ντόπιους κατοίκους και μετακινήθentes, κυρίως κτηνοτρόφους από τη Θεσσαλία, τη Δ. Μακεδονία και την Ήπειρο. Το ενδιαφέρον του επισκέπτη στο Δήμο Περίων κεντρίζουν το Χιονοδρομικό Κέντρο, οι δυνατότητες της ορεινής αναψυχής, αλλά και η γνωριμία με τη σπάνια χλωρίδα στις διαδρομές μοναδικής ομορφιάς και θέας.

Η δεσπόζουσα θέση των Περίων στο κέντρο του ιστορικού πολιτιστικού τριγώνου Δίον - Βεργίνα - Λιανή αποτελεί βασική παράμετρο στη συνεχή και σημαντική παρουσία στα ιστορικά δρώμενα. Πλούσιο είναι και το πρόγραμμα των πολιτιστικών εκδηλώσεων των οικισμών του Δήμου όλο το χρόνο. Οι οργανωμένες ξενοδοχειακές μονάδες της περιοχής προσφέρουν καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου αξέχαστη διαμονή στον επισκέπτη.

Στα διοικητικά όρια του Δήμου Περίων έχουν αναγνωριστεί μέχρι σήμερα δύο αρχαιολογικοί χώροι. Σε υψόμετρο περίπου 1000 μέτρων, στην τοποθεσία "Σεντούκια", βρίσκεται το αρχαίο λατομείο μαρμάρου για το οποίο όμως δεν έχει γίνει συστηματική αρχαιολογική και επιστημονική έρευνα. Στο χώρο του λατομείου ο επισκέπτης μπορεί να δει διάσπαρτες κολώνες αλλά και μεγάλα ημικατεργασμένα κομμάτια μαρμάρου και τις τομές στα σημεία αποκοπής των μαρμάρων.

³⁷ <http://www.pieria-tourism.gr/dimos-petras.html>, Γενικός τουριστικός οδηγός του νομού Πιερίας

Η μέθοδος κοπής των μαρμάρων, ο τρόπος μεταφοράς τους και η τελική χρήση τους παραμένουν ανεξερεύνητα. Ο απόκρημνος λοφίσκος που ονομάζεται "Παλιόκαστρος" είναι μια τοποθεσία με αρχαιολογικό ενδιαφέρον επειδή χρησίμευε ως καταφύγιο σε περίοδο επιδρομών. Εξ άλλου εκεί έχουν βρεθεί μεγάλα πιθάρια με υπολείμματα τροφών. Αλλά και στην ευρύτερη περιοχή "Λεπτοκαριά - Παλιόκαστρος" βρέθηκαν αγαλματίδια με τους άθλους του Ηρακλή, Κούροι και νομίσματα.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η Μονή του Αγίου Γεωργίου της Ρητίνης που τοποθετείται στη Μεταβυζαντινή περίοδο από χρονολογημένη τοιχογραφία (1494) και είναι από τις παλαιότερες στην Πιερία. Η Μονή αποτέλεσε το θρησκευτικό κέντρο της ευρύτερης περιοχής αλλά και κρησφύγετο αρματολών και κλεφτών καθώς και κέντρο του Μακεδονικού Αγώνα.³⁸

- Δήμος Πύδνας

Ο Δήμος Πύδνας είναι ένας από τους δήμους του νομού Πιερίας. Έχει έδρα του το Κίτρος και πληθυσμό 4.012 κατοίκους, με βάση την απογραφή του 2001. Έχει επίσης έξι οικισμούς (την Αλυκή και τη Μικρή Μηλιά) και περιλαμβάνει τέσσερα δημοτικά διαμερίσματα: Αλωνίων, Παλαιοστάνης, Πύδνας και Σφενδαμίου.³⁹ Ο επισκέπτης του δήμου αξίζει να αφιερώσει λίγο χρόνο να δει στο Δ.Δ Πύδνας, τις Λουλουδιές Κίτρος, την λιμνοθάλασσα της Αλυκής Κίτρος, τις εγκαταστάσεις παραγωγής αλατιού και το μικρό λιμάνι. Στο Δ.Δ. Αλωνίων, τον Ιερό Ναό του Αγίου Γεωργίου, στο Δ.Δ. Παλαιοστάνης, το Μοναστήρι της Παναγίας Μακρυρράχης στη Μικρή Μηλιά, ενώ στο Δ.Δ. Σφενδάμης, το εξωκλήσι του Προφήτη Ηλία.⁴⁰

2.7 Φορείς Ανάπτυξης του Νομού

- **ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ**

Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Πιερίας, μετά τους Δήμους της περιοχής αρμοδιότητας της που αντιστοιχούν στον Α' Βαθμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης, εκπροσωπεί τον Β' Βαθμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης και αποτελεί στο επίπεδο του Νομού τον ανώτατο θεσμό Διοίκησης για τον σχεδιασμό, την προώθηση και την πραγματοποίηση των

³⁸ <http://www.pieria-tourism.gr/dimos-pierion.html>, Γενικός τουριστικός οδηγός του νομού Πιερίας

³⁹ <http://el.wikipedia.org>, Βικιπαιδεία, Δήμος Πύδνας

⁴⁰ <http://www.pieria-tourism.gr/dimos-pydnas.html>, Γενικός τουριστικός οδηγός του νομού Πιερίας

πολιτιστικών, περιβαλλοντικών, κοινωνικών και οικονομικών προσδοκιών του συνόλου των κατοίκων της. Βασικό στόχο έχει την προσφορά υψηλής ποιότητας υπηρεσιών στον πολίτη της Πιερίας και την αποδοτική και αποτελεσματική λειτουργία των υπηρεσιών της για τον προγραμματισμό και την υλοποίηση των Νομαρχιακών Πολιτικών.

Η Ν.Α. Πιερίας διοικείται από το Νομαρχιακό Συμβούλιο. Αυτό είναι 25μελές και αποτελείται από το Νομάρχη, τον Πρόεδρο του Νομαρχιακού Συμβουλίου, τον Αντιπρόεδρο του Νομαρχιακού Συμβουλίου, δύο Βοηθούς Νομάρχη και 20 Νομαρχιακούς Συμβούλους.

Για να πραγματοποιήσει το βασικό στόχο της, η Ν.Α. Πιερίας έχει εγκαταστήσει στο Νομαρχιακό Κατάστημα (Διοικητήριο) νέο τηλεφωνικό κέντρο σύγχρονης τεχνολογίας και έχει εφοδιάσει όλες τις υπηρεσίες της με ηλεκτρονικούς υπολογιστές συνδεδεμένους μεταξύ τους με εσωτερικό δίκτυο παρέχοντας τη δυνατότητα σε όλους να αξιοποιήσουν τη βάση πληροφοριών όλων των υπηρεσιών της. Παράλληλα όλες οι υπηρεσίες έχουν πρόσβαση στο Διαδίκτυο και μέσω αυτού στις ιστοσελίδες των σημαντικότερων Ελληνικών και Διεθνών Δημοσίων και Ιδιωτικών Οργανισμών.⁴¹

▪ **ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΠΙΕΡΙΑΣ**

Το Επιμελητήριο Πιερίας είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου, με αιρετά όργανα διοίκησης που εκλέγονται κάθε τέσσερα χρόνια από τους επιχειρηματίες μέλη του Νομού. Σκοπός του είναι η προστασία και ανάπτυξη του Εμπορίου, της Βιομηχανίας, της Βιοτεχνίας και των Επαγγελμάτων στην περιφέρειά του, μέσα στα πλαίσια των συμφερόντων της εθνικής οικονομίας και η παροχή γνωμοδοτικών εισηγήσεων και πληροφοριών προς τα μέλη του και κάθε ενδιαφερόμενο.⁴²

▪ **ΕΝΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΠΙΕΡΙΑΣ (Ε.Α.Σ)**

Η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Πιερίας είναι η δευτεροβάθμια κορυφαία συν/κή οργάνωση του Νομού. Η σύσταση της χρονολογείται στις 6-10-1924 από ένδεκα (11) Α/βάθμιους συν/σμούς ενώ η σημερινή δύναμη της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Πιερίας αποτελείται από 74 Α' βάθμιους συνεταιρισμούς. Έχει 42

⁴¹ <http://www.pieria-tourism.gr/administration-2.html>, Γενικός τουριστικός οδηγός του νομού Πιερίας

⁴² <http://www.pieria-tourism.gr/administration-6.html>, Γενικός τουριστικός οδηγός του νομού Πιερίας

μόνιμους υπαλλήλους και απασχολεί και 100 περίπου εποχιακούς εργάτες κυρίως στο συσκευαστήριο ακτινιδίων. Ο αριθμός των φυσικών μελών ανέρχεται σε 13.000.⁴³

---

⁴³ <http://www.pieria-tourism.gr/administration-7.html>, Γενικός τουριστικός οδηγός του νομού Πιερίας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΠΙΕΡΙΑΣ

3.1 Ο νομός Πιερίας και το Τουριστικό του Προϊόν

▪ ΠΑΡΑΘΑΛΑΣΣΙΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΙΕΣ

Υπάρχουν 16 τουλάχιστον λόγοι, που καθιστούν τις ακτές της Πιερίας ασυναγώνιστες: Το μήκος του θαλασσινού μετώπου, η πλούσια και χρυσή αμμουδιά, η ποιότητα της θάλασσας, ο ανεπανάληπτος συνδυασμός της ακτής και των ορεινών όγκων, η εναλλαγή του τοπίου, η εύκολη οδική και σιδηροδρομική πρόσβαση, οι διευκολύνσεις για τα μικρά σκάφη, η εναλλαγή ηρεμίας και κοσμικής ζωής, η ποικιλία χλωρίδας και πανίδας, η ξενοδοχειακή υποδομή, η ποικιλία στην κουζίνα και τη διασκέδαση, το εύρος των αθλητικών δραστηριοτήτων, τα πλούσια πολιτιστικά και οικολογικά ενδιαφέροντα, η λειτουργία οργανωμένης αγοράς και η ποικιλία των οικισμών που περιβάλλουν τις ακτές.

- **Το μήκος του θαλασσινού μετώπου:** 16 οργανωμένες ακτές, με διαφορετικά χαρακτηριστικά η κάθε μία, απλώνονται διαδοχικά σε μήκος 70 χιλιομέτρων, επιτρέποντας στον επισκέπτη να αντλήσει όλα τα οφέλη από διαφορετικούς, γειτονικούς τόπους και εξασφαλίζοντας μεγάλη γκάμα επιλογών.
- **Η αμμουδιά:** Οι ακτές της Πιερίας διαθέτουν πλατιά αμμουδιά με πλούσια χρυσή άμμο.
- **Η θάλασσα:** Οι ακτές της Πιερίας διαθέτουν γαλάζια καθαρή θάλασσα, ρηχή και ασφαλή για κάθε ηλικία.
- **Ο συνδυασμός βουνού και θάλασσας:** Ενώ χαίρεται την ακτή και τη θάλασσα, ο επισκέπτης έχει ταυτόχρονα τη δυνατότητα να βρεθεί, σε ελάχιστο χρόνο, στους δροσερούς οικισμούς και τις σκιερές τοποθεσίες των ορεινών όγκων, που απλώνονται δίπλα στις ακτές και να χαρεί τις γραφικές διαδρομές τους.
- **Η εναλλαγή του τοπίου:** Δίπλα στη θάλασσα εναλλάσσονται πευκώνες, άλση, εκτεταμένες παραλίες ή απομονωμένοι όρμοι, έτσι ώστε ο επισκέπτης μπορεί να διαλέξει το τοπίο που προτιμά.

- **Η εύκολη πρόσβαση:** Τρεις παράλληλοι δρόμοι, λεωφορειακές και σιδηροδρομικές γραμμές καθιστούν τη μετακίνηση ζήτημα επιλογής.
- **Οι διευκολύνσεις για τα μικρά σκάφη:** Οργανωμένα λιμάνια προσφέρονται για μικρά σκάφη.
- **Η εναλλαγή ηρεμίας και κοσμικής ζωής:** Στις 16 διαδοχικές ακτές, ευνοούνται όλοι οι τύποι διακοπών, από την ήρεμη οικογενειακή διαβίωση μέχρι την έντονη νυχτερινή ζωή.
- **Η ποικιλία γλωρίδας και πανίδας:** Από τους γλάρους και τα θαλασσοπούλια στις ακτές ως τις σπάνιες μορφές ζωής στους υδροβιότοπους.
- **Η δοκιμασμένη ξενοδοχειακή υποδομή:** Ο επισκέπτης μπορεί επίσης να διαλέξει ανάμεσα σε όλους τους τύπους διαμονής, από πλήρη ξενοδοχειακά συγκροτήματα, πανσιόν, ενοικιαζόμενα δωμάτια, bungalows και οργανωμένα κάμπινγκ.
- **Η ποικιλία στην κουζίνα:** Στις ακτές της Πιερίας παραδοσιακές ταβέρνες, άνετα εστιατόρια και άφθονα σνακ μπαρ, προσφέρουν όλους τους τύπους διατροφής.
- **Η ποικιλία στη διασκέδαση:** Ο επισκέπτης της Πιερίας έχει να διαλέξει ανάμεσα σε εκδρομές, περιπάτους, πολιτιστική ζωή, νυχτερινή έξοδο και πολλά άλλα είδη διασκέδασης.
- **Η ποικιλία στον αθλητισμό:** Κολύμβηση, αλεξίπτωτο θάλασσας, wind surfing, θαλάσσιο ποδήλατο, ιστιοπλοΐα, καταδύσεις και σχεδόν όλες οι μορφές αθλητισμού που συνηθίζονται σε τουριστικά κέντρα προσφέρονται στις ακτές της Πιερίας.
- **Πολιτιστικά ενδιαφέροντα:** Πολύ κοντά στα θέρετρα της ακτής διοργανώνονται πολιτιστικές δραστηριότητες διεθνούς εμβέλειας, λειτουργούν τόποι παγκόσμιας σημασίας, απλώνονται παραδοσιακοί οικισμοί με σημαντικά δείγματα βυζαντινής και μεταβυζαντινής αρχιτεκτονικής.
- **Οικολογικά ενδιαφέροντα:** Στην παραθαλάσσια διαδρομή των 70 χιλιομέτρων συναντά κανείς εκτεταμένους υδροβιότοπους, περιοχές με οικολογική σημασία. Όλα αυτά προσφέρουν αξέχαστες εμπειρίες στους επισκέπτες.
- **Η λειτουργία πλήρους αγοράς:** Οι διακοπές ομορφαίνουν με τα ψώνια. Κατά μήκος της ακτής λειτουργεί πλήρης αγορά, για όλες τις επιθυμίες και τις οικογενειακές δυνατότητες των επισκεπτών.

- **Η ποικιλία των οικισμών:** Οι ακτές περιβάλλονται από ενδιαφέροντες οικισμούς, που ποικίλλουν από νεότερα ψαροχώρια μέχρι μικρές ιστορικές πόλεις και μονές, που το παρελθόν τους χάνεται στα μεσαιωνικά χρόνια. 16 ακτές, 16 επιλογές, 16 λόγοι να τις γνωρίσετε: Βόρεια Πιερία:Μεθώνη, Αη Γιάννης, Μακρύγιαλος, Πύδνα, Αλυκή Κίτρους Κεντρική Πιερία:Κορινός, Παραλία, Ολυμπιακή Ακτή Νότια Πιερία:Βαρικό, Γρίτσα, Πλάκα Λιτοχώρου, Λεπτοκαρυά, Παραλία Σκοτίνας, Παραλία Παντελεήμονα, Πλαταμόνας, Νέοι Πόροι.

Ο φυσικός όρμος της Μεθώνης και της Νέας Αγαθούπολης προσφέρει, εκτός από την πλούσια αμμουδιά, άφθονη σκιερή βλάστηση, ηρεμία και γραφικό τοπίο. Βρίσκεται δίπλα σ' έναν από τους σημαντικότερους υδροβιότοπους στην Ευρώπη.

Ο Μακρύγιαλος διαθέτει οργανωμένη ακτή με πλούσια αμμουδιά. Χαρακτηριστικό της περιοχής είναι οι μαλακοί λόφοι που περιβάλλουν τις αμμώδεις ακτές. Πολύ κοντά στο Μακρύγιαλο, ανάμεσα σε καταπράσινους παραθαλάσσιους λόφους, ο επισκέπτης που αναζητά τη γραφικότητα θα ανακαλύψει την χρυσή ακτή του Αη Γιάννη. Χρυσάφενια είναι και η επόμενη ακτή της Πύδνας.

Ο επισκέπτης δεν μπορεί να φαντασθεί ότι πολύ κοντά στην αμμουδιά απλώνονται τα ερείπια βυζαντινών οχυρωμάτων, που τον περιμένουν να τα εξερευνήσει. Σε απόσταση ενός χιλιομέτρου, απλώνεται το φυσικό λιμάνι της Αλυκής Κίτρους, ιδανικό για μικρά σκάφη. Εκεί, ο επισκέπτης θα ανακαλύψει έναν διεθνούς φήμης υδροβιότοπο. Απέραντη, καλύπτοντας ολόκληρα χιλιόμετρα, απλώνεται η ακτή του Κορινού, που γειτνιάζει με αρχαίους μακεδονικούς τάφους.

Ζωντανός παραθαλάσσιος τόπος είναι η Παραλία. Πλατιά ακτή, που απλώνεται σε απόσταση χιλιομέτρων, με λιμάνι κατάλληλο για μικρά σκάφη, προσφέρει αμέτρητες επιλογές νυκτερινής διασκέδασης. Μια φωταγωγημένη λεωφόρος, με παράλληλο ποδηλατόδρομο και πεζόδρομο για τους λάτρεις των παραθαλάσσιων περιπάτων συνδέει την Παραλία με την κοσμοπολίτικη Ολυμπιακή Ακτή.

Η Γρίτσα είναι η καθιερωμένη παραλία του Λιτοχώρου, στα πόδια του Ολύμπου, κοντά στον αρχαιολογικό χώρο του Δίου. Ιδανικό λιμάνι για μικρά σκάφη. Στην Πλάκα Λιτοχώρου, ο επισκέπτης θα συναντήσει εναλλαγή φυσικών όρμων, όπου το κλασικό τοπίο της χρυσής αμμουδιάς διακόπτεται από βράχια και βότσαλα. Η Λεπτοκαρυά, παραδοσιακός τόπος διακοπών, απλώνεται κοντά στον τόπο του

μυθικού Ορφέα. Μια ακόμη ακτή με χρυσή άμμο στα πόδια του Ολύμπου είναι η παραλία της Σκοτίνας, κοντά στον παραδοσιακό οικισμό. Κατά την διάρκεια του καλοκαιριού πραγματοποιούνται φεστιβάλ, με μουσικές συναυλίες και χορευτικές παραστάσεις.

Η βλάστηση φτάνει μέχρι τη θάλασσα στη γειτονική Παραλία Παντελεήμονα, κοντά στον παραδοσιακό οικισμό του Παλαιού Παντελεήμονα, δίπλα στο βυζαντινό κάστρο του Πλαταμόνα. Ο Πλαταμόνας, διαθέτει θαυμάσια ακτή, εμπορικά καταστήματα και λιμάνι για μικρά σκάφη. Παράλληλα υπάρχουν πολλές επιλογές για διασκέδαση. Οι Νέοι Πόροι είναι η νοτιότερη ακτή της Πιερίας, δίπλα στον παραδοσιακό οικισμό των Παλαιών Πόρων και τον απέραντο και γραφικό υδροβιότοπο, στο βόρειο τμήμα του Δέλτα του Πηνειού.⁴⁴

▪ ΣΠΟΡ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Ο χρόνος περνά ευχάριστα στην Πιερία για τους λάτρεις των σπορ. Η θάλασσα προσφέρει μεγάλη γκάμα θαλάσσιων αθλημάτων. Οι χρυσές ακτές συνδυάζονται με το ορεινό τοπίο, τις χαράδρες, τα ποτάμια και το θαυμάσιο χιονοδρομικό κέντρο, που βρίσκεται στο Ελατοχώρι, στα μαγευτικά Πιέρια όρη.

Θαλάσσια σπορ: Η Πιερία κρύβει εναλλαγή ακτών, με αισθητές διαφορές μεταξύ τους. Προτείνονται διαφορετικές δραστηριότητες στον λάτρη των σπορ, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά του τοπίου. Μπορεί να τις χαρεί όλες σε μία μέρα, λόγω των μικρών αποστάσεων: κολύμβηση, αλεξίπτωτο θαλάσσης, ιστιοσανίδα, θαλάσσιο σκι, τζετ σκι, θαλάσσιο ποδήλατο, κανό, ιστιοπλοΐα, καταδύσεις με τη βοήθεια έμπειρων δυτών.

Δραστηριότητες που αξιοποιούν τις υψομετρικές διαφορές: Στον ναό του Προφήτη Ηλία, στον Παλαιό Παντελεήμονα, λειτουργεί πίστα για απογείωση αλεξίπτωτου πλαγιάς καθώς και αιωρόπτερου. Ο αθλητής χαιρέται το ανυπέβλητο θέαμα και τερματίζει στην ακτή.

⁴⁴ http://www.hotelsline.gr/root/newhotel/mx/m_Pieria_tour.asp, Πιερία, Τουριστικός Οδηγός

Αθλήματα περιπέτειας: Σε ήσυχους δασικούς δρόμους, σε απομονωμένα μονοπάτια, όπου ακούγονται μόνο οι θόρυβοι της φύσης, ο εραστής της περιπέτειας θα ασκηθεί στο ποδήλατο βουνού ή την ιππασία. Στις εκβολές των ποταμών θα χαρεί

μαγευτικές διαδρομές με αυτοκίνητο παντός εδάφους, συναντώντας τους λάτρεις των ποτάμιων διαδρομών, που χρησιμοποιούν φουσκωτές βάρκες. Εκτός από τις φυσικές πλαγιές του Ολύμπου και των Πιερίων, λειτουργούν τεχνητές αναρριχητικές πίστες στο αθλητικό κέντρο Λιτοχώρου και στο ΣΕΟ Κατερίνης.

Αναρρίχηση και σκι: Στο Ελατοχώρι, στα Πιέρια Όρη, βρίσκεται οργανωμένο χιονοδρομικό κέντρο, με κεντρική πίστα 2,300 μέτρων, περιφερειακή 4,800 μέτρων και αρχαρίων 250 μέτρων.

• ΟΡΕΙΝΗ ΠΙΕΡΙΑ: ΟΛΥΜΠΟΣ

Οι ποιητές και οι καλλιτέχνες δεν έπαψαν να υμνούν τον Όλυμπο από την εποχή του Ομήρου μέχρι τις μέρες μας. Και μόνο το γεγονός ότι οι φορείς ενός μεγάλου, ιστορικού πολιτισμού, όπως οι Έλληνες, στον Όλυμπο φαντάσθηκαν την έδρα των θεών τους, είναι ενδεικτικό του δέους που προξενεί ο ορεινός όγκος του.

Δεν εντυπωσιάζει μόνο το ύψος του, που στον Μύτικα φτάνει τα 2,918 μέτρα, αλλά και η μικρή απόστασή του από τη θάλασσα πάνω στην οποία δεσπόζει και οι πολλαπλές όψεις του. Κάθε διαδρομή στον Όλυμπο προκαλεί διαφορετική αίσθηση, γιατί το βουνό έχει πολλά πρόσωπα να δείξει στον επισκέπτη.

Για τους ορειβάτες, ο Όλυπος είναι προνομιακός τόπος, οι ορειβατικοί σύνδεσμοι έχουν οργανώσει με μεγάλη επιμέλεια διαδρομές και φιλόξενα ειδικά καταφύγια. Οι δρόμοι και τα μονοπάτια που διασχίζουν τον ορεινό όγκο, επιτρέπουν, ωστόσο, και στον επισκέπτη που δεν έχει ειδικά ορειβατικά ενδιαφέροντα ή γνώσεις να γνωρίσει από κοντά το βουνό, τις ποικιλίες της χλωρίδας και της πανίδας και το φυσικό κάλλος του.

Οι ευκολότερες διαδρομές ξεκινούν από το Λιτόχωρο. Ο επόμενος σταθμός, μετά από πορεία στο ορειβατικό μονοπάτι Ε4, μέσα από την χαράδρα του Ενιπέα, είναι η θέση Πριόνια, σε υψόμετρο 1.100 μέτρων. Εκεί ο επισκέπτης μπορεί να

αναπαυτεί και να πάρει πληροφορίες για τη συνέχεια. Στα Πριόνια φτάνει κανείς είτε με πεζοπορία 4-5 ωρών, είτε με αυτοκίνητο, από δασικό δρόμο. Κατά μήκος του δρόμου υπάρχουν ειδικές θέσεις, από τις οποίες μπορεί κανείς να θαυμάσει τη θέα, να πιει καθαρό νερό και να ξεκουραστεί. Από τα Πριόνια, ο ανθεκτικός ορειβάτης μπορεί να κατευθυνθεί στο καταφύγιο "Σπήλιος Αγαπητός" (υψόμετρο 2.100 μέτρα).

Λίγα χιλιόμετρα πριν από τα Πριόνια, από τη θέση Γκορτσιά, ξεκινά η διαδρομή για το Οροπέδιο των Μουσών(υψόμετρο 2.600 μέτρα), όπου λειτουργούν ορειβατικά καταφύγια. Από τα καταφύγια ξεκινά η ανάβαση για τις υψηλότερες κορυφές του Ολύμπου. Υπάρχουν και άλλες δοκιμασμένες διαδρομές, ανάλογα με την αντοχή του πεζοπόρου, για τις οποίες παρέχουν λεπτομερείς πληροφορίες οι ορειβατικοί σύλλογοι. Ορειβατικές διαδρομές στον Όλυμπο ξεκινούν επίσης από το Δίον και τη Πέτρα.

Το 1938 ο Όλυπος ανακηρύχθηκε Εθνικός Δρυμός. Μία έκταση 40.000 στρεμμάτων, στην ανατολική πλευρά του βουνού, αποτελεί τον πυρήνα του Δρυμού, στον οποίο απαγορεύεται κάθε είδους εκμετάλλευση. Γύρω από τον πυρήνα, η εκμετάλλευση γίνεται με περιορισμούς.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση τον έχει συμπεριλάβει στις περιοχές της Ένωσης που θεωρούνται ως σημαντικές για την ορνιθοπανίδα. Έχουν καταγραφεί στο βουνό 32 είδη θηλαστικών, 108 είδη πτηνών, μεταξύ των οποίων και σπανιότατα αρπακτικά. Ζουν, επίσης, πολλά είδη ερπετών και εντόμων και άφθονες πεταλούδες.

Η χλωρίδα της περιοχής διαφοροποιείται ανάλογα με το υψόμετρο. Πάνω από 1.700 είδη φυτών ευδοκούν στο βουνό. Προς τις κορυφές αναπτύσσονται αλπικά οικοσυστήματα. Χαμηλότερα, αναπτύσσεται ένα σπάνιο είδος πεύκου, το ρόμπολο. Ακόμη χαμηλότερα απλώνονται δάση οξιάς και δρυός, έλατου και πεύκου, ενώ όσο κατεβαίνουμε συναντούμε πουρνάρια και κέδρους.

Το κλίμα στα χαμηλότερα τμήματα του Ολύμπου είναι μεσογειακό, με θερμό καλοκαίρι και υγρό χειμώνα. Οι υψηλότερες περιοχές έχουν κλίμα υγρό, με έντονα καιρικά φαινόμενα. Κατά τόπους χιονίζει ακόμη και το καλοκαίρι. Η θερμοκρασία κυμαίνεται το χειμώνα από -10 έως -20 βαθμούς, ενώ τα θερινά βράδια πέφτει στο μηδέν, χωρίς να ξεπερνά τους 20 βαθμούς το μεσημέρι.

Ο Όλυπος έχει μεγάλη ιστορική σημασία για τον νεότερο Ελληνισμό. Στις υπώρειές του, κυρίως στον κάτω Όλυμπο, αναπτύχθηκαν σημαντικά αστικά κέντρα. Ό,τι απέμεινε από το μεγαλείο τους, διασώζεται στους παραδοσιακούς οικισμούς. Οι

πλαγιές του Βουνού έχουν συνδεθεί στενά με όλους τους εθνικοαπελευθερωτικούς αγώνες των Ελλήνων.

▪ ΟΡΕΙΝΗ ΠΙΕΡΙΑ: ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ

Οι παραδοσιακοί οικισμοί, που απλώνονται στον Όλυμπο και τα Πιέρια, είναι εύκολα προσπελάσιμοι και απέχουν λίγα χιλιόμετρα από την Κατερίνη και τις ακτές. Διαθέτουν εξαιρετική κουζίνα και άνετα καταλύματα. Επιβραβεύουν τον επισκέπτη με το εξαιρετικό φυσικό τοπίο. Περιβάλλονται από εντυπωσιακά δάση, χαρακτηρίζονται από ενδιαφέρουσα μακεδονική αρχιτεκτονική, στην οποία επικρατεί η πέτρα, και διαφυλάσσουν όψεις της παραδοσιακής ζωής.

Παραδοσιακός οικισμός Παλαιών Πόρων: Σε υψόμετρο 450 μέτρων, με πέτρινα σπίτια του 17ου και 18ου αιώνα, περιβάλλεται από δάσος και παλαιά εκκλησάκια. Γειτνιάζει με τον υδροβιότοπο των Νέων Πόρων και βρίσκεται κοντά στην ακτή.

Παραδοσιακός οικισμός Παλαιού Παντελεήμονα: Σε υψόμετρο 500 μέτρων, με θέα τη θάλασσα και κοντά στην ακτή, είναι γνωστός για την αρχιτεκτονική του. Διαθέτει ξενώνες, ταβέρνες και προσφέρεται για πεζοπορία.

Παραδοσιακός οικισμός Παλαιάς Σκοτίνας: Σε υψόμετρο 750 μέτρων με παλαιές εκκλησίες, ευχάριστες διαδρομές στο γραφικό τοπίο και γειτνίαση με την ακτή.

Πέτρα: Επιβλητικό τοπίο με υπέροχη θέα προς τον Όλυμπο και τα Πιέρια. Σημαντικό μνημείο είναι ο βυζαντινός ναός των Εισοδίων της Θεοτόκου στην παλιά μονή Πέτρας (11ος αιώνας). Διαθέτει ταβέρνες και προσφέρεται για πεζοπορία.

Παλαιά Βροντού: Εκεί βρίσκεται η ιστορική εκκλησία του Αγίου Νικολάου.

Παλαιά Λεπτοκαρυά: Πολύ κοντά στην ακτή και τον αρχαιολογικό τόπο των Λειβήθρων, ανάμεσα σε αιωνόβιο πλατανόδασος, αφετηρία για διαδρομές μέσα στη φύση.

Λιτόχωρο: Ιστορική κωμόπολη, με σπίτια μακεδονικής αρχιτεκτονικής, στενά καλντερίμια και πολλά ξωκλήσια. Θέρετρο με πλήρη τουριστική υποδομή, μόλις 5 χιλιόμετρα από την ακτή. Αφετηρία πεζοπορίας στη χαράδρα του Ενιπέα και ορειβασίας προς τις κορυφές του Ολύμπου.

Δίον: Σημαντικό κέντρο ενδιαφέροντος για ξένους και ντόπιους τουρίστες. Κάθε χρόνο χιλιάδες τουρίστες επισκέπτονται τον Αρχαιολογικό Χώρο (Αρχαιολογικό Πάρκο) και το Αρχαιολογικό Μουσείο για να θαμάσουν τα ευρήματα της ιερής πόλης

των Μακεδόνων. Το καλοκαίρι το Αρχαίο Θέατρο του Δίου, ξαναζωντανεύει με τις παραστάσεις και τις συναυλίες που δίνονται στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Ολύμπου.

Παραδοσιακός οικισμός Σκοτεινών (Μόρνα): Περιβάλλεται από δάση οξιάς και δρυός. Οι επισκέπτες θα χαρούν τα παλαιά πέτρινα σπίτια, την πεζοπορία, διαδρομές με αυτοκίνητα παντός εδάφους και το περίφημο χοιρινό της περιοχής.

Παλαιό Ελατοχώρι -Ελατοχώρι: Το Παλαιό Ελατοχώρι προσφέρεται για δραστηριότητες βουνού. Στο νέο οικισμό υπάρχει οργανωμένο χιονοδρομικό κέντρο.

Κάτω Μηλιά: Οι επισκέπτες μπορούν να επισκεφτούν τη λαογραφική συλλογή του πολιτιστικού συλλόγου «Οι Λαζαίου» καθώς και το Αγίασμα του Αγίου Γεωργίου στη

Μεσαία Μηλιά.

Κολινδρός: Χτισμένος στη θέση μεσαιωνικού κάστρου, με τυπική μακεδονική αρχιτεκτονική, γνωστός ως πατρίδα του Αλέξη Ζορμπά. Παλιότερα ήταν έδρα της επισκοπής Κίτρος. Διαθέτει πολλές παλαιές εκκλησίες. Ακόμη, αξίζει κανείς να επισκεφτεί τους γραφικούς οικισμούς Άνω Μηλιά, σε υψόμετρο 1000 μέτρων μέσα στο δάσος, με τα ερείπια του ιστορικού Πύργου των Λαζαίων και την Παλαιά Βρία, με θαυμάσιο δασικό δρόμο και αρχαίο λατομείο. Επίσης, στο όρος Τίταρο, που χωρίζει τον Όλυμπο από τα Πέρια, ενδιαφέρον είναι ο οικισμός του Αγίου Δημητρίου. Διαθέτει ταβέρνες που σερβίρουν τοπικά προϊόντα μαγειρευμένα με ντόπιες συνταγές.

▪ ΠΕΡΙΑ: ΠΑΡΑΚΤΙΟΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΙ

Τρεις μεγάλοι υδροβιότοποι καλύπτουν δεκάδες χιλιάδες στρέμματα της Περίας. Βρίσκονται σε ελάχιστη απόσταση από τα τουριστικά θέρετρα. Η οικολογική σημασία τους είναι μεγάλη. Αλλά και ο επισκέπτης που δεν έχει άμεσα οικολογικά

ενδιαφέροντα, θα μαγευτεί από το γραφικό τοπίο και τα πρωτόγνωρα χρώματα που κρύβει ο μαγικός συνδυασμός νερών και σπάνιων φυτών.

Το Δέλτα του ποταμού Αλιάκμονα καλύπτει έκταση 40.000 στρεμμάτων και είναι από τα πιο σημαντικά στην Ευρώπη. Ανάμεσα σε μικρές αβαθείς λιμνοθάλασσες και αμμονησίδες, πυκνούς θάμνους και ψηλά δέντρα, ζουν

αλεπούδες, τσακάλια, ασβοί, λαγοί και αγριόγατες, πετούν 215 είδη πουλιών, με πιο χαρακτηριστικό τον ερωδιό. Στο ποτάμι κρύβονται 33 είδη ψαριών, αλλά και Βατράχια, νεροχελώνες και νεροφιδα. Τα είδη φυτών υπερβαίνουν τα 500.

Η Αλυκή Κίτρος είναι εντυπωσιακή λιμνοθάλασσα, με έκταση 15.000 στρεμμάτων. Οι σπάνιοι οργανισμοί που φιλοξενεί είναι η τροφή των πουλιών που συγκεντρώνονται στην περιοχή, ανάμεσα στα οποία και το ροζ φοινικόπτερο. Στη λιμνοθάλασσα ζει μεγάλος πληθυσμός μεσογειακών χελωνών.

Ο υδροβιότοπος των Νέων Πόρων καλύπτει το βορειότερο τμήμα του Δέλτα του ποταμού Πηνειού. Περιλαμβάνει 600 είδη φυτών, εκτάσεις με πλατάνια, θαμνώνες, καλαμώνες και αγριολούλουδα. Ανάμεσά τους ζουν αποδημητικά και υδρόβια πτηνά, αλλά και τα θρυλικά αρπακτικά του γειτονικού Κάτω Ολύμπου.

▪ ΠΙΕΡΙΑ: ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΥΖΙΝΑ

Στην Πιερία συναντώνται γαστρονομικές παραδόσεις από ολόκληρο τον ελληνικό χώρο. Στην τοπική κουζίνα αξιοποιούνται ιδιαίτερα τα πιερικά προϊόντα της θάλασσας και του βουνού. Ταυτόχρονα, οι απαιτητικές γεύσεις θα βρουν και πλήρη διεθνή κουζίνα. Εκατοντάδες εστιατόρια και ταβέρνες, σε όλη την έκταση της Πιερίας, προσφέρουν γνήσια υλικά, υγιεινή διατροφή και γευστικές απολαύσεις.

Στα παραθαλάσσια εστιατόρια, ο επισκέπτης μπορεί να διαλέξει ανάμεσα σε μια μεγάλη ποικιλία ψαριών και θαλασσινών. Στα ορεινά, θα βρει κυνήγι, ψητά και πίτες. Εδραιωμένη είναι η παραδοσιακή μακεδονική κουζίνα, που διακρίνεται για τον τρόπο μαγειρέματος των κρεατικών και των τυροκομικών, με συνταγές που συνδυάζουν όλα τα προτερήματα της μεσογειακής διατροφής. Ο επισκέπτης θα χαρεί τους γαστρονομικούς συνδυασμούς του ελαιόλαδου, των λαχανικών και των θαλασσινών, όπως και τους τόνους που δίνουν στο φαγητό τα αρωματικά φυτά, η ρίγανη, ο δυόσμος και ο βασιλικός. Οι ποικιλίες των γλυκισμάτων και των ποτών απηχούν τις παραδόσεις μιας περιοχής, που ανέκαθεν διακρίνονταν για το γούστο και τις λεπτές γεύσεις.

▪ ΠΙΕΡΙΑ: ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

Η Πιερία έχει να επιδείξει καταπληκτική πυκνότητα σημαντικών αρχαιολογικών χώρων. Οι περισσότεροι από αυτούς έχουν ανασκαφεί τα τελευταία χρόνια, ενώ σε εκείνους που είναι γνωστοί από παλαιότερα, η ανεύρεση αρχαιοτήτων συνεχίζεται. Το περίφημο Δίον, ο προϊστορικός οικισμός του Μακρύγιαλου, η αρχαία και βυζαντινή Πύδνα, οι γειτονικές Λουλουδιές, τα αρχαία Λείβηθρα είναι οι γνωστότεροι επισκέψιμοι αρχαιολογικοί τόποι.

▪ ΠΙΕΡΙΑ: ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Σημαντικές είναι οι πολιτιστικές δραστηριότητες του νομού όπως προβάλλονται και παραπάνω. (βλ σελ 29-31)

▪ ΠΙΕΡΙΑ: ΜΝΗΜΕΙΑ

Η Πιερία διαθέτει πολλά μνημεία, από τα οποία τα σημαντικότερα ανήκουν στη βυζαντινή ή τη μεταβυζαντινή περίοδο και είναι ναοί ή μοναστήρια. Τα περισσότερα είναι συγκεντρωμένα στη Νότια Πιερία και βρίσκονται σε ορεινές θέσεις, επειδή ήταν ασφαλέστερες έναντι των πειρατών και των επιδρομών.

▪ ΠΙΕΡΙΑ: ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΚΑΙ ΑΓΟΡΕΣ

Λίγες περιοχές προσφέρουν τόσο μεγάλη ποικιλία ευκαιριών για διασκέδαση, όσο η Πιερία. Φαγητό με μουσική, ανασυγκρότηση των δυνάμεων σε ήσυχα καφέ, έντονες βραδιές, θεατρικές και κινηματογραφικές παραστάσεις, θαλάσσιες περιηγήσεις, κρουαζιέρες και ένας μεγάλος συνδυασμός εκδρομών απορροφούν τον ελεύθερο χρόνο, μαζί με τις επισκέψεις στους ιστορικούς και αρχαιολογικούς τόπους.

Εκατοντάδες είναι οι χώροι νυχτερινής διασκέδασης, σε όλη την έκταση της Πιερίας. Ταβέρνες με μουσικά συγκροτήματα, cafe-bar με μουσική για όλα τα γούστα, club και disco για σύγχρονη μουσική που προτιμά η νεολαία, βραδιές με παραδοσιακή μουσική και χορός σε ξενοδοχεία είναι μερικές από τις επιλογές που έχει ο επισκέπτης.⁴⁵

⁴⁵ http://www.hotelsline.gr/root/newhotel/mx/m_Pieria_tour.asp, Πιερία, Τουριστικός Οδηγός

3.2 Γιατί είναι Απαραίτητο να έχουμε Αναπτυγμένο τον Τομέα του Τουρισμού

Αν και ο τουρισμός δεν αποτελεί φαινόμενο των τελευταίων μόνο δεκαετιών, αυτό που εξακολουθεί να εξελίσσεται είναι το μέγεθος του σύγχρονου μαζικού τουρισμού, η φύση και το είδος των τουριστικών υπηρεσιών, η οργάνωση και λειτουργία των επιχειρήσεων που προσφέρουν τουριστικές υπηρεσίες και η έμφαση που έχει δοθεί στην τουριστική βιομηχανία, τόσο από κρατικής πλευράς όσο και από πλευράς ιδιωτών επιχειρηματιών.

Ο τουρισμός είναι ένα πολυδιάστατο οικονομικό και κοινωνικό φαινόμενο, που συμβαίνει όταν τα άτομα αλλάζουν φυσικό περιβάλλον και ρυθμούς ζωής με σκοπό την ικανοποίηση των ψυχοσωματικών και πνευματικών τους αναγκών. Με τον όρο «Τουρισμός» σήμερα νοείται η πολυσύνθετη εκείνη επιχειρηματική δραστηριότητα της μεταφοράς, διαμονής, εξυπηρέτησης και διασκέδασης των τουριστών. Είναι μια τεράστια βιομηχανία, συνισταμένες της οποίας είναι:

- Οι **καταλυματικές μονάδες** π.χ. ξενοδοχεία, μοτέλ, ενοικιαζόμενα δωμάτια, διαμερίσματα, ξενώνες κλπ.
- Οι **επισιτιστικές μονάδες**, οι οποίες καλύπτουν τις ανάγκες διατροφής των ταξιδιωτών, όπως είναι τα εστιατόρια, οι ταβέρνες, τα μπαρ, τα εστιατόρια γρήγορης εξυπηρέτησης (fast food) κλπ.
- Οι **επιχειρήσεις μεταφοράς**, οι οποίες καλύπτουν τις ανάγκες μετακίνησης των ταξιδιωτών, όπως είναι οι αεροπορικές και οι ναυτιλιακές εταιρείες, οι εταιρείες μεταφοράς επί χερσαίου εδάφους (τρένα, λεωφορεία).
- Τα **τουριστικά / ταξιδιωτικά γραφεία**. Οι οικονομικές μονάδες που περιλαμβάνονται στο τμήμα αυτό είναι εγκατεστημένες στο σημείο που ξεκινά ο ταξιδιώτης (τόπος προέλευσης) και στον τόπο του προορισμού του. Ο ταξιδιωτικός πράκτορας δίνει απαντήσεις στις ερωτήσεις που ενδεχομένως να έχει ο ταξιδιώτης και ενεργεί για λογαριασμό του όσον αφορά στο σχεδιασμό του ταξιδιού και στις απαραίτητες εκ των προτέρων ενέργειες που πρέπει να γίνουν (π.χ. κράτηση εισιτηρίου και καταλύματος, έκδοση εισιτηρίων και διαβατηρίων, άδειες παραμονής, εξασφάλιση ενοικιαζόμενου αυτοκινήτου, λοιπές μετακινήσεις κλπ.).
- Οι **μονάδες - εγκαταστάσεις αναψυχής**. Ο συγκεκριμένος τομέας αποτελείται από ένα συνδυασμό επιχειρήσεων και δραστηριοτήτων, π.χ. πάρκα και ειδικά διαμορφωμένοι φυσικοί χώροι για αναψυχή (θεματικά πάρκα, υδροπάρκα, γήπεδα γκολφ), χιονοδρομικά κέντρα, εκδρομές, πολιτιστικές εκδηλώσεις κλπ.

- **Διάφορες άλλες επιχειρήσεις**, οι οποίες ικανοποιούν δευτερεύουσες ανάγκες των ταξιδιωτών, όπως π.χ. καταστήματα που πωλούν διάφορα είδη εθνικού ή τοπικού χαρακτήρα ως αναμνηστικά (souvenirs), καταστήματα φωτογραφικών ειδών και εμφάνισης φιλμ κλπ.
- **Ο κλάδος της διάθεσης τροφίμων**, που περιλαμβάνει την δραστηριότητα των επιχειρήσεων που εστιάζονται στην προετοιμασία και το σερβίρισμα φαγητών και ποτών εκτός οικίας.
- **Ο κλάδος της ενοικίασης αυτοκινήτων**, που περιλαμβάνει μεγάλες διεθνείς και μικρές τοπικές ανεξάρτητες εταιρείες. Πέραν των προϊόντων και των υπηρεσιών των παραπάνω τομέων, οι τουρίστες κάνουν χρήση αγαθών και υπηρεσιών που κατά κύριο λόγο παρέχονται στους κατοίκους των περιοχών που επισκέπτονται όπως π.χ. ταχυδρομεία, πρακτορεία τύπου, κομμωτήρια, κινηματοθέατρα, καταστήματα πώλησης τροφίμων κλπ.

Οι δύο βασικοί πόλοι του τουριστικού κυκλώματος είναι οι *τουρίστες* και τα *καταλύματα* προς τα οποία πρόκειται να μετακινηθούν. Τα καταλύματα και οι συμπληρωματικές υπηρεσίες διαμορφώνουν το *τουριστικό προϊόν* που προσφέρει ο προορισμός. Συγκεκριμένα τα πέντε κύρια συστατικά που συνθέτουν το συνολικό *τουριστικό προϊόν* είναι τα εξής : 1) Οι φυσικοί και πολιτιστικοί πόροι έλξης, 2) Οι διευκολύνσεις του τόπου προορισμού, δηλαδή τα καταλύματα, τα εστιατόρια, τα μαγαζιά, τα μέσα μεταφοράς κλπ, 3) Η προσπελασιμότητα του τόπου, που σχετίζεται με το πόσο εύκολα, γρήγορα και οικονομικά μπορεί να φτάσει ο τουρίστας στο προορισμό του, 4) Η εικόνα του τόπου προορισμού, που εκφράζει τις παραστάσεις που διαμορφώνουν οι άνθρωποι αναφορικά με το τι θα δουν και τι θα κάνουν εκεί που θα πάνε και 5) η τιμή του τουριστικού προϊόντος , δηλαδή το συνολικό κόστος της μετακίνησης, διαμονής, διατροφής και συμμετοχής σε δραστηριότητες.⁴⁶

Όπως φαίνεται και παραπάνω, ο τουρισμός επηρεάζει μια πληθώρα επαγγελμάτων και τονίζει την σημασία του τουρισμού για την οικονομία. Άλλωστε όπως προαναφέρθηκε για το νομό Πιερίας, ο τουρισμός αποτελεί μία από τις κύριες πηγές εισοδήματος ενώ η ανάπτυξη και προβολή του αποτελούν βασικό μέλημα των φορέων ανάπτυξης.

---

⁴⁶ Μελέτη της Icar, Τουριστικά και Ταξιδιωτικά γραφεία, Οκτώβριος 2008

3.3 Ποια τα Επιδιωκόμενα Αποτελέσματα από την Προσπάθεια Ανάπτυξης του τουρισμού

Ο τουρισμός αποτελεί χωρίς άλλο ένα δυναμικό κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, η σημασία του οποίου τόσο στις αναπτυγμένες όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες του πλανήτη μας έχει τύχει γενικής αναγνώρισης, παρά τις όποιες επιφυλάξεις έχουν διατυπωθεί, κατά καιρούς, από ορισμένους κύκλους.

Πέρα από σημαντικός κλάδος οικονομικής δραστηριότητας ο τουρισμός είναι και σημαντικός εργοδότης, αυτό δε γιατί η ανάπτυξη ή η μεγένθυσή του σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο είναι στενά συνυφασμένη και με τη δημιουργία ικανοποιητικού αριθμού θέσεων εργασίας, έστω και αν αυτές έχουν τις περισσότερες φορές εποχιακό χαρακτήρα. Το σημαντικότερο όμως από όλα είναι ότι ο τουρισμός μπορεί και δημιουργεί θέσεις εργασίας εκεί όπου συνήθως άλλοι κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας, για λόγους που έχουν σχέση με εξωτερικές οικονομίες του τόπου στον οποίο επιχειρείται η ανάπτυξη του, αδυνατούν να δημιουργήσουν. Δημιουργώντας όμως θέσεις εργασίας, ο τουρισμός δημιουργεί και έσοδα για πληθυσμούς των περιοχών στις οποίες αναπτύσσεται ή μεγεθύνεται. Με αυτόν τον τρόπο συμβάλλει και στην εξομάλυνση του εισοδήματος, τόσο σε προσωπικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, ιδιαίτερα δε σε περιοχές που διακρίνονται για το χαμηλό δείκτη της οικονομικής τους δραστηριότητας και το κατά κεφαλήν εισόδημα των πληθυσμών τους. Η ανάπτυξη του τουρισμού στις περιοχές αυτές προκαλεί χωρίς άλλο αξιόλογες εισροές. Συγκεκριμένα, φέρνει μεταξύ άλλων, και άφθονα χρήματα στους τόπους όπου πραγματοποιείται αυτή, το μεγαλύτερο μέρος των οποίων κυκλοφορεί μέσα σε αυτούς, δημιουργώντας έτσι πρόσθετο εισόδημα για τους κατοίκους τους, καθώς επίσης έσοδα για την τοπική αυτοδιοίκηση και γενικότερα για το κράτος.

Εκτός από τις άμεσες και εμφανείς επιδράσεις του τουρισμού στην οικονομία μιας χώρας, υπάρχουν και αυτές που χαρακτηρίζονται σαν πολλαπλασιαστικές, οι οποίες εκτός ότι διευρύνουν τον οικονομικό και κοινωνικό ρόλο του τουρισμού, διευρύνουν παράλληλα και τον κύκλο των κοινωνικών ομάδων που επηρεάζονται από το φαινόμενο. Οι πολλαπλασιαστικές επιδράσεις του τουρισμού, εκδηλώνονται με μια σειρά συναλλακτικών πράξεων και προκαλούν ποσοτικά και ποιοτικά αποτελέσματα. Τα ποσοτικά αποτελέσματα αναφέρονται στην στη διαμόρφωση του τουριστικού εισοδήματος, το τελικό ύψος του οποίου εξαρτάται από τον αριθμό των συναλλακτικών πράξεων που πραγματοποιούνται στο τουριστικό κύκλωμα, ενώ η

πραγματοποίηση μεγάλου αριθμού τους δίνει τις ποιοτικές διαστάσεις του φαινομένου που αποτελούν, δηλαδή του τουρισμού, καθώς επίσης τα ποιοτικά του χαρακτηριστικά.⁴⁷

Σύμφωνα με το νομάρχη Περίας, λόγω της δύσκολης φετινής χρονιάς, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην τουριστική προβολή, σε μία προσπάθεια να ελαχιστοποιηθούν οι επιπτώσεις από τη διεθνή οικονομική κρίση και εντείνεται η προβολή του Νομού στο εσωτερικό, ενώ στις χώρες του εξωτερικού προβάλλονται το πλεονέκτημα ότι ο Νομός Περίας είναι προσβάσιμος με αυτοκίνητο και όχι μόνο με αεροπλάνο που αυξάνει το κόστος των τουριστικών πακέτων.⁴⁸

3.4 Ο Ρόλος των Ταξιδιωτικών Γραφείων

Σύμφωνα με απόψεις παραγόντων της τουριστικής εκπαίδευσης, τα τουριστικά γραφεία βάσει των δραστηριοτήτων και των υπηρεσιών που παρέχουν μπορούν να ταξινομηθούν σε πέντε ομάδες. Η πρώτη ομάδα έχει δραστηριότητες incoming (εισερχόμενου τουρισμού) με την ιδιότητα του tour operator, με κύριο αντικείμενο τη σύνθεση, οργάνωση και πώληση τουριστικών πακέτων-προγραμμάτων. Η δεύτερη ομάδα περιλαμβάνει δραστηριότητες incoming (εισερχόμενου τουρισμού) με την ιδιότητα του travel agent, με κύριο αντικείμενο την υποδοχή οργανωμένων ομάδων τουριστών και την εκτέλεση των προγραμμάτων των tour operator. Η τρίτη περιλαμβάνει δραστηριότητες outgoing (εξερχόμενου τουρισμού) με την ιδιότητα του tour operator, με κύριο αντικείμενο την σύνθεση και πώληση τουριστικών πακέτων σε χώρες του εξωτερικού. Η τέταρτη, δραστηριότητες outgoing (εξερχόμενου) με την ιδιότητα του travel agent, με κύριο αντικείμενο την πώληση σε καταναλωτές τουριστικών πακέτων των εγχώριων tour operator και η πέμπτη ομάδα περιλαμβάνει δραστηριότητες χερσαίων μεταφορών, με ιδιότητα στόλο τουριστικών λεωφορείων με κύριο αντικείμενο την ενοικίαση τουριστικών λεωφορείων σε tour operator ή travel agent και την διοργάνωση εκδρομών.

Το φάσμα των υπηρεσιών που παρέχονται στον πελάτη – ταξιδιώτη από ένα καλά οργανωμένο Τουριστικό - Ταξιδιωτικό γραφείο είναι πλέον αρκετά ευρύ, εκτείνεται δε από την απλή ταξιδιωτική συμβουλή μέχρι το σχεδιασμό ενός πολύπλοκου ταξιδιού (πχ. με πολλούς προορισμούς, ενδιάμεσους σταθμούς,

⁴⁷ Ηγουμενάκης Ν., (1999), σελ 75-76

⁴⁸ Παπαστεργίου Γ. (2009), <http://www.voria.gr/details.php?id=295>

μετεπιβιβάσεις, διαφορετικά μέσα μετακίνησης κλπ.), προσαρμοσμένο στις ανάγκες του καταναλωτή.

Ο επαγγελματίας ταξιδιωτικός πράκτορας αποτελεί τη μεγαλύτερη και αντικειμενικότερη πηγή ταξιδιωτικής πληροφόρησης και είναι σε θέση να οργανώσει το ταξίδι στα μέτρα του πελάτη σύμφωνα με τα ενδιαφέροντά του, τις οικονομικές του δυνατότητες και τους συγκεκριμένους στόχους του. Ειδικότερα, οι υπηρεσίες ενός Τουριστικού - Ταξιδιωτικού Γραφείου συνίστανται στα εξής:

- Παρέχει ένα ευρύ φάσμα συμβουλών, είτε αυτές αφορούν στην εξυπηρέτηση του πελάτη που πρόκειται να πραγματοποιήσει ένα συγκεκριμένο ταξίδι (μέσα μετακίνησης, χρόνος, ασφάλεια κλπ.), είτε αφορούν στην ενημέρωση - πληροφόρηση κάποιου, ο οποίος ζητάει ιδέες και προτάσεις για ταξίδι (πχ. Για τόπους προορισμού, αξιοθέατα, κόστος διαμονής, κόστος μετακίνησης).
- Δίνει συμβουλές - πληροφορίες για ειδικές τιμές εισιτηρίων, για τις χορηγούμενες εκπτώσεις και τις ειδικές προσφορές.
- Εκδίδει εισιτήρια για τα μέσα μετακίνησης (αεροπλάνα, πλοία, τρένα)
- Φροντίζει για τη διαμονή του πελάτη σε καταλυματική μονάδα, κλείνοντας δωμάτια ανάλογα με τις ανάγκες, τις επιθυμίες και τα χρήματα που προτίθεται να δαπανήσει.
- Συνεργάζεται με εταιρείες ενοικίασης αυτοκινήτων (car rental) για να εξασφαλίσει στον πελάτη το αυτοκίνητο της αρεσκείας του.
- Διοργανώνει ομαδικά ταξίδια, περιηγήσεις ή εκδρομές (μίας ή περισσότερων ημερών) με ιδιότητα ή ενοικιαζόμενα τουριστικά λεωφορεία και με τη συνοδεία αρχηγού - συνοδού.
- Διοργανώνει ταξίδια κινήτρων (incentives) για λογαριασμό επιχειρήσεων που προσφέρουν δωρεάν ταξίδια στα στελέχη ή στους συνεργάτες τους (πωλητές κλπ.). Τα μεγάλα τουριστικά γραφεία αναφέρουν ότι ένα 30%-40% της συνολικής τους κίνησης για εκδρομές και ταξίδια στο εξωτερικό καλύπτεται από γκρουπ των επιχειρήσεων.
- Παρέχει υπηρεσίες σχετικά με κρουαζιέρες, όπως ενημέρωση, πληροφορίες, έκδοση εισιτηρίων κλπ.
- Αναλαμβάνει την πραγματοποίηση των επαγγελματικών μετακινήσεων – ταξιδιών για το προσωπικό επιχειρήσεων (business travel) σε μόνιμη βάση. Λειτουργεί δηλαδή στην περίπτωση αυτή, σαν τμήμα ταξιδιών της συγκεκριμένης εταιρείας.

- Παρέχει βοήθεια για την έκδοση διαβατηρίων - βίζας και δίνει ειδικές συμβουλές για ταξίδια στο εξωτερικό (πχ. συνθήκες περιβάλλοντος, έθιμα, διάλεκτο, διατροφή, μετακινήσεις, καταλύματα κλπ).⁴⁹

Το τουριστικό προϊόν είναι αρκετά σύνθετο, η δε τελική τιμή είναι συνάρτηση πολλών παραγόντων και πρωτίστως του επιπέδου των υπηρεσιών που εμπερικλείει. Το κόστος ενός ταξιδιού, εκτός από τον τελικό προορισμό εξαρτάται μεταξύ άλλων, από την εποχή που θα πραγματοποιηθεί, το μέσον με το οποίο θα υλοποιηθεί καθώς και από το κατάλυμα που θα επιλεγεί. Τα μεγάλα ταξιδιωτικά γραφεία της χώρας, στην προσπάθειά τους να διευρύνουν το δίκτυο των πωλήσεών τους, διατηρούν υποκαταστήματα σε διάφορες πόλεις της χώρας, ενώ κάποια άλλα συνεργάζονται με επιλεγμένους συνεργάτες / αντιπροσώπους. Παράλληλα, προβάλλουν τα ταξιδιωτικά προγράμματά τους μέσω καταχωρήσεων συνήθως στον ημερήσιο τύπο, ιδιαίτερα δε κατά την περίοδο των εορτών (Χριστούγεννα, Πρωτοχρονιά και Πάσχα), αλλά και κατά την περίοδο των εθνικών αργιών και βέβαια των θερινών διακοπών. Επίσης, οι καλά οργανωμένες εταιρείες του κλάδου εκδίδουν σχετικά φυλλάδια με την αναλυτική παρουσίαση των ταξιδιωτικών τους προγραμμάτων τα οποία και αποστέλλουν ταχυδρομικώς στους πελάτες τους.

Αρκετές είναι και οι επιχειρήσεις εκείνες οι οποίες διατηρούν ιστοσελίδες στο διαδίκτυο μέσω των οποίων ενημερώνουν τους χρήστες του internet για τα προγράμματά τους ή διατηρούν σχετικές καταχωρήσεις σε ειδικά portals (π.χ. Travel for all), όπου καταχωρούνται πακέτα διακοπών από πολλά τουριστικά γραφεία. Η ένταση του ανταγωνισμού στο κλάδο κρίνεται αρκετά μεγάλη, ιδιαίτερα σε περιόδους έντονης ζήτησης για τις υπηρεσίες των τουριστικών γραφείων. Είναι χαρακτηριστική η διαχρονική αύξηση της διαφημιστικής δαπάνης των επιχειρήσεων του κλάδου, στην προσπάθειά τους να ενισχύσουν το όνομα και την αναγνωρισιμότητά τους. Πρέπει να τονίσουμε ότι ο ανταγωνισμός είναι ακόμα υψηλότερος ανάμεσα στις μεγάλες επιχειρήσεις του κλάδου, οι οποίες ελέγχουν σημαντικό μερίδιο της αγοράς. Επιπλέον η τάση για συγχωνεύσεις και εξαγορές που επικρατεί στην παγκόσμια αγορά, επηρεάζει άμεσα και την ελληνική αγορά, στην οποία δραστηριοποιούνται μεγάλοι ευρωπαϊκοί όμιλοι.

---

⁴⁹ Μελέτη της Icar, Τουριστικά και Ταξιδιωτικά γραφεία, Οκτώβριος 2008

Μια συνήθης πλέον πρακτική προώθησης των πωλήσεων από το σύνολο σχεδόν των τουριστικών γραφείων εσωτερικού και εξερχόμενου τουρισμού, είναι η δυνατότητα παροχής προγραμμάτων με άτοκες δόσεις μέσω της χρήσης πιστωτικών καρτών. Η εξόφληση ενός ταξιδιού σε δόσεις, παρέχει στο ταξιδιωτικό κοινό τη δυνατότητα πραγματοποίησης κάποιου ταξιδιού που υπό άλλες συνθήκες θα ήταν ανέφικτη και συμβάλλει στην αύξηση των πωλήσεων των εταιρειών του κλάδου. Κάποιες επιχειρήσεις έχουν επίσης υιοθετήσει και εκπτωτικά κουπόνια τουλάχιστον για τους πελάτες τους εκείνους που ταξιδεύουν συχνά για επαγγελματικούς κυρίως λόγους. Πολλές επίσης επιχειρήσεις εσωτερικού και εξερχόμενου τουρισμού παρέχουν τη δυνατότητα αποστολής όλων των ταξιδιωτικών εγγράφων στη διεύθυνση του πελάτη τους έχοντας προηγουμένως αυτός καταθέσει τα ανάλογα χρήματα στον αντίστοιχο τραπεζικό λογαριασμό που διατηρείται για το σκοπό αυτό⁵⁰.

Παρακάτω παραθέτουμε έναν πίνακα που παρουσιάζει την γεωγραφική κατανομή των ταξιδιωτικών γραφείων, με το νομό Πιερίας να παρουσιάζει φθίνουσα πορεία από το 2001 μέχρι το 2004.

3.5 Διαγνωστική ανάλυση (SWOT ANALYSIS)

Δυνατά Σημεία (Strengths)

- Μεγάλη πολιτισμική κληρονομιά στην ευρύτερη περιοχή (Δίον, Πύδνα, Κάστρο κλπ) η οποία μπορεί να διαδραματίσει πολλαπλό ρόλο σε τουριστικό επίπεδο
- Αλληλεπίδραση με πολιτισμικά δίκτυα εθνικής σημασίας (Δίον –Βεργίνα- Πέλλα)
- Γειτνίαση με περιοχές φυσικής ομορφιάς και σημασίας
- Θαλάσσιος Τουρισμός. Η Κατερίνη είναι χτισμένη στο Θερμαϊκό Κόλπο έχοντας πρόσβαση στη θάλασσα και τα συνέπεια δίχως ιδιαίτερη προσπάθεια εξασφαλίζει τουρισμό.
- Τουριστική κουλτούρα των κατοίκων η οποία αναπτύχθηκε λόγω επίσης πολυετούς επαφής επίσης με τουρίστες.

---

⁵⁰ Μελέτη της Icar, Τουριστικά και Ταξιδιωτικά γραφεία, Οκτώβριος 2008

- Γειτνίαση με Θεσσαλονίκη. Η Θεσσαλονίκη αποτελεί το δεύτερο στην τάξη ελληνικό αστικό κέντρο η οποία λειτουργεί ως μοχλός ανάπτυξης για την ευρύτερη περιοχή.
- Ύπαρξη σημαντικών υποδομών. Από την Κατερίνη διέρχονται οι σημαντικότερες υποδομές της χώρας (Φυσικό Αέριο, σιδηροδρομικό δίκτυο, κ.α) εξαιτίας επίσης της γεωγραφικής θέσης μεταξύ του δίπολου Αθήνας – Θεσσαλονίκης.

Αδυναμίες (Weaknesses)

- Υψηλό ποσοστό ανεργίας, το οποίο αφήνει ένα σημαντικό συντελεστή παραγωγικής διαδικασίας.
- Έλλειψη σημαντικών τουριστικών υποδομών όπως μαρίνα ελλιμενισμού ιδιωτικών σκαφών, οργανωμένο λιμάνι, χώροι υποδοχής τουριστών.
- Εξαιρετικά περιορισμένη τουριστική περίοδος
- Έντονα υποβαθμισμένο τοπικό οικιστικό περιβάλλον σε περιοχές μεγάλης ζήτησης κοντά στη θάλασσα (Ολυμπιακή Ακτή).
- Έλλειψη υποδομών υποστήριξης οικολογικών δραστηριοτήτων.

Ευκαιρίες (Opportunities)

- Αξιοποίηση συγκριτικών πλεονεκτημάτων αναφορικά με την πολιτισμική κληρονομιά, επίσης φυσικούς πόρους, την ιστορική σημασία, τη γεωγραφική θέση και τη γειτνίαση με τη θάλασσα για την απόκτηση πλήρους και ολοκληρωμένου τουριστικού προσανατολισμού της Κατερίνης και τη μεταμόρφωσή της σε ολοκληρωμένο τουριστικό πόλο δωδεκάμηνης διάρκειας.
- Έλξη νέων ομάδων τουριστών ή επισκεπτών στην πόλη
- Εξασφάλιση μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας με τη βοήθεια στρατηγικού σχεδιασμού και μακροπρόθεσμων επιχειρησιακών στόχων
- Βελτίωση περιβάλλοντος

Απειλές (Threats)

- Αναβάθμιση του ρόλου της Λάρισας και αξιοποίηση των υφιστάμενων φυσικών πόρων

- Περαιτέρω απώλεια του τουρισμού μέσω της ισχυροποίησης της Χαλκιδικής με την ανάπτυξη των πολιτιστικών υποδομών και των φυσικών πόρων ιδιαίτερα των χερσονήσων Άθω και Σιθωνίας.
- Αδυναμία έλξης ανταγωνιστικών επιχειρήσεων και υψηλής κλίμακας ανθρώπινο δυναμικό.⁵¹

---

⁵¹ www.katerini.gr/.../071217_EP-Katerinis_Tefxos-A_Strat-sxed_synopsis.pdf, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Κατερίνης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

4.1 Προβολή και Προώθηση του Τουριστικού Προϊόντος του Νομού Πιερίας

Η προβολή και η προώθηση του νομού Πιερίας μπορεί να γίνει και μέσω της τουριστικής διαφήμισης. Η τουριστική διαφήμιση είναι μια τεχνική που στόχος της είναι να μεταφέρει με πληρωμή ένα μήνυμα προς τους πιθανούς πελάτες. Ο σκοπός της είναι να τους γνωρίσει το τουριστικό προϊόν ή υπηρεσία, να τους πείσει για τα πλεονεκτήματα του σε σύγκριση με τον ανταγωνισμό, να τους προκαλέσει το ενδιαφέρον και στο τέλος να το επιλέξουν. Η τεχνική της τουριστικής διαφήμισης δε διαφέρει από τις εμπορικές διαφημίσεις που βλέπουν καθημερινά είτε στους δρόμους είτε μέσω των Μ.Μ.Ε. αποτελείται από μια τεχνική επικοινωνίας που θέλει να κάνει ένα μήνυμα γνωστό στον κόσμο έτσι ώστε να τους πείσει με διάφορες μεθόδους και σλόγκαν να επιλέξουν κάποιο πακέτο διακοπών.

Στόχος της είναι ο πελάτης να δεχτεί το μήνυμα και να το επιλέξει, και να ικανοποιήσει με αυτό κάποια ανάγκη ή επιθυμία του. Η τουριστική διαφήμιση έχει ορισμένα χαρακτηριστικά που μπορούν να θεωρηθούν και σαν προϋπόθεση για τη λειτουργία της. Η τουριστική διαφήμιση είναι πολύ σημαντική για μια περιοχή, κυρίως λόγω ανταγωνισμού, αλλά και για να μπορέσει να γνωστοποιήσει στον πιθανό πελάτη το τουριστικό μέρος, όπου στην περίπτωσή μας είναι ο νομός Πιερίας, τι προσφέρει έτσι ώστε ο πελάτης να μπορέσει να το επιλέξει, διότι αν δεν ξέρει καν την ύπαρξη του πως μπορεί να ενδιαφερθεί άμεσα και να επιλέξει αυτόν τον προορισμό.⁵²

Ουσιαστικά, για μια τουριστική επιχείρηση, η διαφήμιση απαιτεί τη μετάδοση πληροφοριών που σχετίζονται με τις παροχές της προς τον αποδέκτη του μηνύματος με στόχο τη μεταβολή της συμπεριφοράς του ή της στάσης του. Η επικοινωνία αυτή μπορεί να οριστεί ως η διαδικασία με στόχο την επίτευξη κοινοποίησης πληροφοριών τουριστικού ενδιαφέροντος μεταξύ ενός πομπού και ενός δέκτη.

Επίσης, σημαντικά πλεονεκτήματα έχει και ο on-line τουρισμός σε σύγκριση με το παραδοσιακό τουριστικό σύστημα. Είναι μια δραστηριότητα πραγματικού χρόνου, όπου η πληροφορία ανανεώνεται και παρέχεται με ηλεκτρονικό τρόπο, χωρίς να εξαρτάται από το πότε και το πού γίνεται αυτό. Επιπλέον, on-line συναλλαγές πραγματοποιούνται χωρίς την ανάγκη για ξεχωριστό φυσικό χώρο συνάντησης και το κόστος είναι σαφώς χαμηλότερο από τις παραδοσιακές μεθόδους. Ο ηλεκτρονικός

---

⁵² Νικηφοράκης, 2003, σελ 43

τουρισμός έχει ιδιαίτερη σημασία για μια χώρα που επιθυμεί να προωθήσει τις τουριστικές περιοχές της ανά τον κόσμο.

Ουσιαστικά, το διαδίκτυο αποτελεί ένα κανάλι γρήγορης, εύκολης και άμεσης διαφήμισης - προβολής - ενημέρωσης, παρέχοντας πληροφορίες ολόκληρο το 24ωρο. Συνεπώς, εξαλείφεται η ανάγκη για μεσάζοντες, όπως ταξιδιωτικά πρακτορεία, πλανόδιοι διαφημιστές κλπ., και δημιουργείται μια στενότερη επαφή εταιρείας και πελάτη, που αυξάνει το βαθμό εξυπηρέτησης και ικανοποίησής του. Επίσης, το διαδίκτυο παρέχει τη δυνατότητα στην επιχείρηση να γνωστοποιήσει τις υπηρεσίες της σε μεγαλύτερο εύρος πελατών, που προέρχονται και από χώρες του εξωτερικού, καθώς αποτελεί μια φτηνή, σε σχέση με τις υπηρεσίες που προσφέρει, λύση, χωρίς ιδιαίτερες απαιτήσεις σε χρόνο και κόπο, για να εγκατασταθεί και να λειτουργήσει.

Επιπλέον, ένας τουριστικός δικτυακός τόπος προσφέρει τη δυνατότητα για δυναμική και συνεχή ενημέρωση των καταναλωτών, π.χ. οι επισκέπτες μπορούν να ενημερώνονται για τις πιο πρόσφατες προσφορές και τις ισχύουσες τιμές. Είναι πλέον ευρύτερα αποδεκτό ότι επιχειρήσεις που δεν έχουν ή αποτυγχάνουν να δημιουργήσουν έναν αποτελεσματικό δικτυακό τόπο κινδυνεύουν να προβάλουν την εικόνα μιας παρωχημένης επιχειρηματικής δραστηριότητας, με φυσικό επακόλουθο τη δυσαρέσκεια των πελατών και, τελικά, τη μείωση των κερδών της επιχείρησης.

4.2 Το Σύγχρονο Μείγμα Προώθησης Προϊόντων / Υπηρεσιών

Ο Jim Blythe χρησιμοποιεί τον όρο μάρκετινγκ για να περιγράψει τη διαδικασία σχεδιασμού και υλοποίησης της σύλληψης, της τιμολόγησης, της προώθησης και της διανομής ιδεών, αγαθών και υπηρεσιών προκειμένου να δημιουργηθεί ανταλλαγή και να ικανοποιηθούν οι στόχοι του ατόμου και του οργανισμού γενικότερα. Η φιλοσοφία του μάρκετινγκ είναι ότι η επιχείρηση θα πρέπει να αναγνωρίζει και να δέχεται ότι όλες οι δραστηριότητες θα πρέπει να κατευθύνονται από τις επιθυμίες του αγοραστή. Βασικό σκέλος του συλλογισμού του αποτελούν «τα τέσσερα (4) P του μάρκετινγκ» (σημ. από το αρχικό γράμμα P των τεσσάρων αγγλικών λέξεων που το ακολουθούν) τα οποία είναι⁵³:

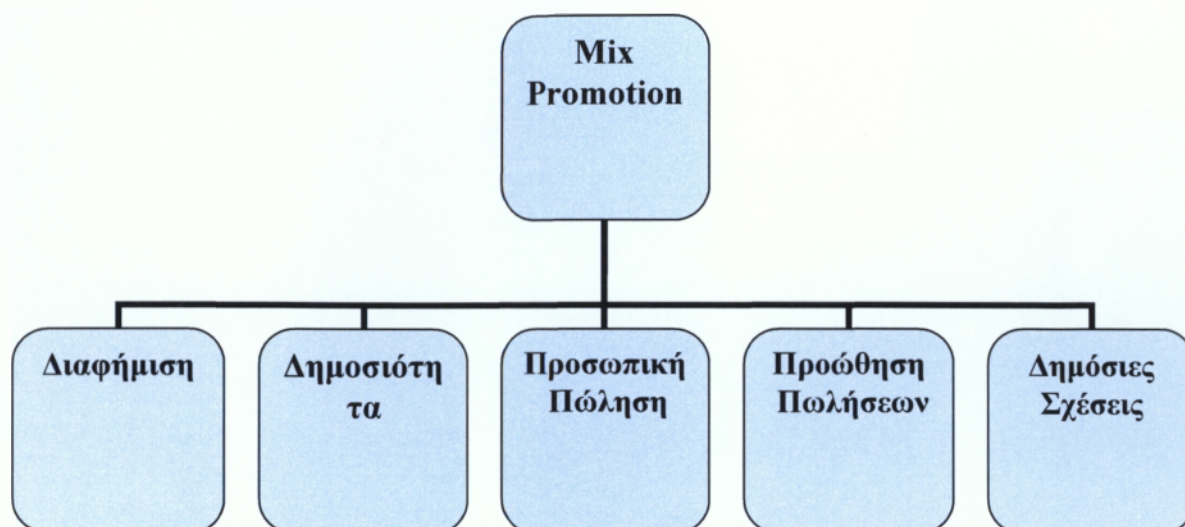
---

⁵³ Blythe, 1998, σελ 7

- **Προϊόν (Product):** Το προϊόν πρέπει να κάνει για τη δουλειά που το θέλουν οι πελάτες - στόχοι, πρέπει να λειτουργεί, και πρέπει να είναι αυτό που περιμένουν οι καταναλωτές να πάρουν
- **Τόπος (Place):** Το προϊόν πρέπει να διατίθεται στο μέρος που διευκολύνει περισσότερο τους πελάτες της ομάδας στόχου να κάνουν τις αγορές τους. Αυτό το μέρος μπορεί να είναι ένα κατάστημα σε μια κεντρική οδό, αλλά οι πελάτες μπορούν να το παραγγείλουν ταχυδρομικώς με βάση κάποιο κατάλογο ή ένα κουπόνι σε περιοδικό, ή ακόμα και να τους το παραδώσουν στην πόρτα τους.
- **Προώθηση (Promotion):** Η διαφήμιση, οι δημόσιες σχέσεις, η προώθηση πωλήσεων, η προσωπική πώληση και όλα τα άλλα εργαλεία επικοινωνίας πρέπει να βοηθούν να περάσει το μήνυμα του οργανισμού με τον τρόπο που ταιριάζει με αυτό που θα ήθελε να ακούσει η συγκεκριμένη.
- **Τιμή (Price):** Το προϊόν πρέπει να θεωρείται ότι πωλείται σε τιμή που ανταποκρίνεται στην αξία του. Αυτό δε σημαίνει αναγκαστικά ότι πρέπει να είναι το φτηνότερο.

Μέρος του μείγματος marketing είναι η προώθηση (promotion) και ειδικότερα η διαφήμιση. Η προώθηση χρησιμοποιεί μηνύματα με στόχο την πώληση ενός προϊόντος ενώ τα μηνύματα αυτά μεταδίδονται συνήθως διαμέσου των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης. Οι τρόποι που μία επιχείρηση έχει στη διάθεση της για να προβάλλει τα προϊόντα της ονομάζεται Mix Promotion. Κάθε επιχείρηση που στην συγκεκριμένη περίπτωση είναι ο νομός Πιερίας, επιθυμεί να προβάλλει τα προϊόντα/υπηρεσίες της, μπορεί να επιλέξει ένα ή περισσότερα στοιχεία, ανάλογα με το προϊόν/υπηρεσία που διαθέτει, τους στόχους, τα μέσα που έχει στην διάθεση της και τα οικονομικά της.

Διάγραμμα 3: Τα Πέντε (5) Επιμέρους Στοιχεία του Mix Promotion (Jim Blythe, Εισαγωγή στο Μάρκετινγκ)

Για τα παραπάνω στοιχεία του Mix Promotion θα λέγαμε τα εξής:

Διαφήμιση (Advertising): Ορίζεται ως οποιοδήποτε μήνυμα σε Μ.Μ.Ε. που πληροφορεί τους δέκτες (κοινό -πιθανοί πελάτες) για αγαθά, υπηρεσίες, ιδέες και πληρώνεται από έναν ορισμένο χορηγό για τον σκοπό αυτό.

Προώθηση πωλήσεων (Salespromotion): Είναι όλα τα βραχυχρόνια κίνητρα που αυξάνουν τις πωλήσεις ενός προϊόντος/υπηρεσίας (π.χ. διαγωνισμοί, παιχνίδια, δώρα, διανομή δειγμάτων, κουπόνια, επιστροφές μετρητών).

Δημόσιες σχέσεις (Public Relations): Είναι μια ποικιλία προγραμμάτων, που έχουν στόχο να βελτιώσουν, να διατηρήσουν και να προστατεύσουν την εικόνα μιας εταιρίας, ενός φορέα (π.χ. τουρισμού) ή ενός προϊόντος (συνεντεύξεις τύπου, ομιλίες, σεμινάρια, εκθέσεις, φιλανθρωπικές δωρεές, χορηγίες, δελτία τύπου, δημοσιεύματα).

Προσωπική πώληση (Personal Selling): Είναι η προφορική παρουσίαση ενός προϊόντος σε έναν, ή περισσότερους αγοραστές, με στόχο την επίτευξη πωλήσεων (π.χ. παρουσίαση πωλήσεων, telemarketing, εμπορικές εκθέσεις).

Δημοσιότητα: Είναι οποιαδήποτε μη πληρωμένη προβολή μιας επιχείρησης ή ενός προϊόντος από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.⁵⁴

Κάθε χρόνο η Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Πιερίας συμμετέχει σε όλες τις σημαντικές διεθνείς τουριστικές εκθέσεις του εξωτερικού, αλλά και στις εκθέσεις στην Ελλάδα για την προσέλκυση του εσωτερικού τουρισμού, ενώ το τουριστικό προϊόν της Πιερίας, με σήμα κατατεθέν τον Όλυμπο προβάλλεται με τις σύγχρονες διαφημιστικές μεθόδους σε όλους τους όμορους νομούς της Πιερίας. Ένας μεγάλος αγώνας για την προβολή της Πιερίας με περισσότερες από 17 τουριστικές εκθέσεις στο εξωτερικό και με άνοιγμα στις νέες αγορές της Ευρώπης, αλλά και στην Αλγερία και στην Τουρκία.

4.2.1 Ο Ρόλος της Επικοινωνίας στην Προώθηση του νομού Πιερίας

Η προώθηση ενός τουριστικού προϊόντος γίνεται διαμέσου της επικοινωνίας. Με την επικοινωνία, επιδιώκεται η μετάδοση μηνυμάτων σε ένα ή περισσότερα άτομα.⁵⁵ Η Μετάδοση (Transmission), του μηνύματος, είναι η μεταφορά του από τον πομπό στον δέκτη, και γίνεται διαμέσου των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης. Ο Δέκτης (Receiver), είναι αυτός που δέχεται τα μηνύματα με τις αισθήσεις του. Με την Αποκωδικοποίηση ο δέκτης ερμηνεύει αυτά που περιέχει το μήνυμα, μεταφέροντας τα από το σημείο των αισθήσεων, στο πεδίο της γνώσης. Η Επανατροφοδότηση είναι το μήνυμα που στέλνει ο δέκτης στην πηγή, σαν απάντηση του μηνύματος που αυτή έστειλε.

Σε όλα τα στάδια της επικοινωνίας υπάρχει ο Θόρυβος (Noise) δηλαδή τα εμπόδια στην επικοινωνία. Ο θόρυβος μειώνει την αποτελεσματικότητα της επικοινωνίας. Οι παράγοντες που αποτελούν τον «θόρυβο» μπορεί να είναι η κακή κωδικοποίηση και ειδικά στην περίπτωση όπου χρησιμοποιούνται μηνύματα για χώρες του εξωτερικού, η ταυτόχρονη μετάδοση μηνυμάτων από άλλες πηγές (φιλικές, ουδέτερες ή εχθρικές) και το νομικό περιβάλλον.

4.2.2 Η Σημασία του Τουριστικού Μάρκετινγκ

Αφού εξετάσαμε τα επιμέρους στοιχεία του μάρκετινγκ θα πρέπει να επιστήσουμε την προσοχή μας στο τουριστικό μάρκετινγκ όπου αναφέρεται η τουριστική

---

⁵⁴ Λύτρας Π., σελ. 21

⁵⁵ Φαναριώτης, 1996 σελ42

διαφήμιση ως αναπόσπαστο σκέλος του marketing mix. Το τουριστικό μάρκετινγκ, σαν εξειδικευμένο μάρκετινγκ, αποτελεί μια σχετικά νέα επιχειρηματική δραστηριότητα. Η υιοθέτηση του και η εφαρμογή των δραστηριοτήτων του είναι ανάλογη με την προοδευτικότητα της τουριστικής επιχείρησης, τη δυνατότητα που έχει η διοίκηση της να κατανοήσει τη σημασία της, την παραγωγική της ικανότητα και την οικονομική της κατάσταση.

Σύμφωνα με τον Καθηγητή Π. Λύτρα: «η γενική ιδέα του τουριστικού μάρκετινγκ δεν είναι στην πραγματικότητα τίποτε άλλο παρά μια επιχειρηματική φιλοσοφία που στοχεύει αποκλειστικά και μόνο στον ολοκληρωτικό προσανατολισμό της τουριστικής επιχείρησης στον καταναλωτή ή χρήστη τουριστικών προϊόντων ή υπηρεσιών που παράγει και προσφέρει σε αυτόν με διάφορους τρόπους για να ικανοποιήσει τις τουριστικές ανάγκες ή επιθυμίες του».⁵⁶

Η εφαρμογή του μάρκετινγκ μέσα στην τουριστική επιχείρηση συνεπάγεται τη διατύπωση μιας σφαιρικής αντίληψης των εμπορικών δραστηριοτήτων και την ενσωμάτωση των διαφόρων τεχνικών που χαρακτηρίζουν την επιχείρηση. Αυτό έχει σαν σκοπό την πραγματοποίηση των στόχων της τουριστικής μονάδας, ανταποκρινόμενη στη ζήτηση των καταναλωτών. Το μάρκετινγκ κινητοποιεί όλους τους πόρους της τουριστικής επιχείρησης προκειμένου να δώσουν απάντηση στη ζήτηση αυτή, και αυτό συμβαίνει μέσα στις καλύτερες συνθήκες για τη δημιουργία κερδών.

Η φιλοσοφία μάρκετινγκ μπορεί να υλοποιηθεί σε μια τουριστική επιχείρηση εάν προχωρήσει στις παρακάτω ενέργειες:

- Ορισμός των αναγκών πληροφόρησης
- Συλλογή και μελέτη των πληροφοριών
- Αντιπαράθεση με τα πραγματικά δεδομένα της τουριστικής επιχείρησης
- Διατύπωση μιας πολιτικής
- Υλοποίηση
- Έλεγχος

---

⁵⁶ Λύτρας Π., σελ. 21

Βέβαια, είναι αλήθεια πως σήμερα παρά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει η διάδοση του τουριστικού μάρκετινγκ, ολοένα και περισσότερες τουριστικές επιχειρήσεις εφαρμόζουν τις αρχές του στην παραγωγή και διάθεση των προϊόντων και των υπηρεσιών τους. Ωστόσο, θα πρέπει να ειπωθεί ότι η συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων εφαρμόζουν το τουριστικό μάρκετινγκ μάλλον περιστασιακά και επιφανειακά. Το γεγονός αυτό αποδίδεται στο ότι πολλές επιχειρήσεις δεν έχουν συνειδητοποιήσει αρκετά ή και καθόλου ακόμα, ότι το τουριστικό μάρκετινγκ πρέπει να ξεκινάει από τον πελάτη, δηλαδή τον υποψήφιο τουρίστα, και όχι από την τουριστική επιχείρηση.

Με άλλα λόγια, το τουριστικό μάρκετινγκ κι όχι η τουριστική παραγωγή θα πρέπει να καθορίζει τη μορφή ή το είδος, την ποσότητα ή ποιότητα των τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών που θα παραχθούν και θα προσφερθούν στην πελατεία της τουριστικής επιχείρησης για κατανάλωση ή χρήση, την τιμολογιακή, εισπρακτική και πιστωτική πολιτική που θα ακολουθεί εκ μέρους της και τέλος, τον τρόπο με τον οποίο τα τουριστικά προϊόντα και υπηρεσίες θα πρέπει να διαφημιστούν, προβληθούν και πουληθούν στις διάφορες τουριστικές αγορές.

Η τουριστική επιχείρηση που είναι ολοκληρωτικά προσανατολισμένη στην εφαρμογή των αρχών του τουριστικού μάρκετινγκ σε ότι αφορά στην παραγωγή και διάθεση των τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών της, θεωρεί ότι η τελική επιδίωξη της είναι η επίτευξη των στόχων μάρκετινγκ που έχει θέσει. Αυτή η αντίληψη του τουριστικού μάρκετινγκ σύμφωνα με τον Λύτρα Π. θα πρέπει να εμπνέει βαθιά τη διοίκηση της τουριστικής επιχείρησης, αλλά και καθένα προϊστάμενο χωριστά. Όταν η γενική ιδέα του τουριστικού μάρκετινγκ εφαρμόζεται με ακρίβεια και συνέπεια από την πρώτη κιόλας φάση της παραγωγικής διαδικασίας, εξασφαλίζεται ο ομαλός εφοδιασμός των τουριστικών αγορών έγκαιρα και ικανοποιητικά με τουριστικά προϊόντα και υπηρεσίες που εκτός του ότι έχουν μεγάλη ζήτηση, αξίζει τον κόπο από οικονομικής πλευράς να παραχθούν από τις τουριστικές επιχειρήσεις. Επίσης, εξασφαλίζεται ο τόπος και ο χρόνος της διάθεσης τους, μα πάνω απ' όλα η τιμή στην οποία θα αγοραστούν αυτά από τους καταναλωτές ή χρήστες τους, δηλαδή τους τουρίστες.

Επομένως, οι στόχοι του τουριστικού μάρκετινγκ μπορούν να ιεραρχηθούν σαν:

- στρατηγικοί,
- τακτικοί ή επιχειρησιακοί στόχοι τουριστικού μάρκετινγκ και,

- στόχοι που σχετίζονται με το μίγμα μάρκετινγκ και εξειδικευμένα σχέδια δράσης. Αν και δεν υπάρχει κάποια συγκεκριμένη τεχνική με την οποία θεσπίζονται οι στόχοι μάρκετινγκ μιας τουριστικής επιχείρησης, η ποιότητα τους εξαρτάται από ορισμένα χαρακτηριστικά τα οποία πρέπει να ενσωματώνουν.

Οι στόχοι μάρκετινγκ, κατά κανόνα, σχετίζονται με τρεις κύριες θεματικές ενότητες που μπορεί να ενδιαφέρουν μια τουριστική επιχείρηση:

1. Την διόγκωση του μεγέθους της συνολικής τουριστικής αγοράς.
2. Την αύξηση του μεριδίου της αγοράς που κατέχει η επιχείρηση.
3. Την βελτίωση της κερδοφορίας.

Κατά συνέπεια, οι εναλλακτικοί στόχοι που μπορούν να τεθούν, θα αποσκοπούν:

- στην αύξηση του μεριδίου της αγοράς που κατέχουμε,
- στην διατήρηση του υπάρχοντος μεριδίου,
- στην μεγιστοποίηση της ρευστότητας,
- στην διατήρηση του υπάρχοντος επιπέδου κερδοφορίας,
- στην αύξηση των εσόδων,
- στην αρχική τοποθέτηση ενός νέου προϊόντος στην τουριστική αγορά (π.χ. εναλλακτικών περιοχών).

4.2.3 Η Θετική Συμβολή του Τουριστικού Μάρκετινγκ του νομού Πιερίας

Η συμβολή του τουριστικού μάρκετινγκ μπορεί να περιγραφεί μέσα από τις προσδοκίες που στηρίζουν σε αυτό οι διοικήσεις των τουριστικών επιχειρήσεων και οργανισμών που το εφαρμόζουν συνειδητά και συστηματικά. Έτσι, λοιπόν, μια τουριστική επιχείρηση που παράγει ή/και διαθέτει τουριστικά προϊόντα και υπηρεσίες στην τουριστική αγορά περιμένει από το τουριστικό μάρκετινγκ τα παρακάτω⁵⁷:

---

⁵⁷ Κατσούλας, 1990 σελ. 5-6

- Να την πληροφορήσει σχετικά για τη συνολική ζήτηση που έχει διαμορφωθεί για τα τουριστικά προϊόντα και υπηρεσίες που παράγει ή και διαθέτει στην τουριστική αγορά, καθώς επίσης για τον ανταγωνισμό που αντιμετωπίζουν από παρόμοια τουριστικά προϊόντα και υπηρεσίες που παράγουν άλλες τουριστικές περιοχές, ώστε να προγραμματίσει έγκαιρα και σωστά το ύψος της παραγωγής τους, τις ποικιλίες τους και τέλος, τις ποιότητες τους.
- Να την ενημερώσει για τις τουριστικές ανάγκες ή επιθυμίες των ανθρώπων, έτσι ώστε να σχεδιαστούν και να παραχθούν εκ μέρους της εκείνα ακριβώς τα τουριστικά προϊόντα και υπηρεσίες που μπορούν να τις ικανοποιήσουν τόσο ποσοτικά, όσο και ποιοτικά
- Να παρουσιάσει στην τουριστική αγορά, στον κατάλληλο χρόνο, τα τουριστικά της προϊόντα και υπηρεσίες, να τα κάνει γνωστά στους υποψήφιους τουρίστες και τέλος, να προκαλέσει στην κατάλληλη στιγμή μια έντονη ζήτηση τους
- Να διαθέσει τα τουριστικά της προϊόντα και υπηρεσίες σε τέτοια τιμή, ώστε ούτε πρόβλημα εμπιστοσύνης να δημιουργηθεί γι' αυτά στους υποψήφιους καταναλωτές ή χρήστες τους, λόγω χαμηλής τιμής πώλησης τους, αλλά ούτε και πρόβλημα αγοράς τους, λόγω υψηλής τιμής πώλησης τους

Από όσα εκτέθηκαν πιο πάνω γίνεται ολοφάνερο ότι μια από τις βασικότερες δραστηριότητες του τουριστικού μάρκετινγκ, και γενικότερα του μάρκετινγκ, είναι η *προσπάθεια παραγωγής τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών που να ανταποκρίνονται ποσοτικά στις τουριστικές ανάγκες ή επιθυμίες των καταναλωτών ή χρηστών τους, δηλαδή της τουριστικής αγοράς.*

Άλλη βασική δραστηριότητα του τουριστικού μάρκετινγκ είναι η *διεύρυνση των δυνατοτήτων που διαγράφονται στην τουριστική αγορά για τα τουριστικά προϊόντα και υπηρεσίες που προσφέρονται για την ικανοποίηση των τουριστικών αναγκών ή επιθυμιών των ανθρώπων και η χρησιμοποίηση κατάλληλων μέτρων για την προώθηση και πώληση τους.*⁵⁸

---

⁵⁸ Καλφιώτης, 1988, σελ 42-44

4.3 Η Επιλογή του Κατάλληλου Διαφημιστικού Μέσου από τις Επιχειρήσεις / Φορείς για την Προώθηση του τουρισμού στον νομό

Βέβαια, ο κάθε τουριστικός φορέας/επιχείρηση που χρησιμοποιεί τη διαφήμιση για τη διεθνή προβολή των προϊόντων/υπηρεσιών, πρέπει να προβεί στην επιλογή των κατάλληλων διεθνών διαφημιστικών μέσων. Θα πρέπει λοιπόν να καταρτίσει ένα διαφημιστικό πρόγραμμα το οποίο θα περιλαμβάνει έναν κατάλληλο συνδυασμό διαφημιστικών (media mix). Για την ορθή επιλογή αυτών με στόχο τη διεθνή προβολή του τουρισμού του νομού Πιερίας θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τα ακόλουθα⁵⁹:

- Το επίπεδο εκπαίδευσης και το πνευματικό επίπεδο του κοινού
- προς το οποίο απευθύνεται το διαφημιστικό μήνυμα .
- Το κύρος, η εμβέλεια, η ακροαματικότητα και η αναγνωσιμότητα του μέσου.
- Το πόσο ελκυστικό είναι το μέσο στο κοινό (π .χ. τηλεόραση).
- Η διαφήμιση των ανταγωνιστών .

Τα ειδικά χαρακτηριστικά του κάθε μέσου διαφήμισης που είναι:

- Το κοινό προς το οποίο απευθύνεται το διαφημιστικό μέσο.
- Κυκλοφορία - κάλυψη. Κυκλοφορία είναι ο συνολικός αριθμός των αντιτύπων μιας έκδοσης που έχουν διανεμηθεί. Κάλυψη είναι το ποσοστό μιας αγοράς που εκτίθεται στην διαφήμιση.
- Το κόστος διαφήμισης σε συνδυασμό με την ανταποδοτικότητα αυτού.
- Ο διαθέσιμος προϋπολογισμός μιας επιχείρησης για μία διαφημιστική καμπανιά που εξαρτάται από το budget της επιχείρησης, αφού πρώτα ληφθεί υπόψη το κόστος διαφήμισης του μέσου που θα επιλέξει.
- Η φύση και τα χαρακτηριστικά του προϊόντος που σίγουρα θα προσδιορίσουν σε μεγάλο βαθμό το είδος του μέσου που θα χρησιμοποιηθεί.
- Η συχνότητα αγοράς του τουριστικού προϊόντος (purchase frequency)
- Τα γενικά χαρακτηριστικά της αγοράς που απευθύνεται το τουριστικό πακέτο
- Απαραίτητος είναι ο ακριβής προσδιορισμός του τμήματος της αγοράς που απευθύνεται το τουριστικό πακέτο. Επίσης: Αν η αγορά παρουσιάζει μεγάλο βαθμό νέων πελατών, τότε η διαφήμιση θα πρέπει να είναι πιο συχνή και σε

---

⁵⁹ Fred Hahn, διάσπαρτες σελίδες

- περισσότερα μέσα. Αν ο βαθμός που οι πελάτες ξεχνούν το προϊόν (forgetting rate) είναι υψηλός, τότε απαιτείται και πάλι συνεχής διαφήμιση
- Με τη διαφήμιση θα δημιουργηθεί ενδιαφέρον και επιθυμία για αγορά. Μόλις γίνει αυτό, το τουριστικό πακέτο πρέπει να βρίσκεται διαθέσιμο.
  - Οι στόχοι της διαφημιστικής καμπανιάς: Αν ο στόχος είναι οι tour operators, τότε πρέπει να επιλεγούν διαφορετικά μέσα διαφήμισης από αυτά που θα επιλέγονταν αν ο στόχος ήταν οι τελικοί πελάτες.
  - Η δυνατότητα πρόσβασης στα διαφημιστικά μέσα. Η πρόσβαση εξαρτάται από παράγοντες όπως ήθη, έθιμα, πολιτισμό, κουλτούρα και νομοθεσία ενός κράτους όσο αφορά στην χρήση και λειτουργία των μέσων μαζικής ενημέρωσης.

Συγκεκριμένα, η Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Πιερίας με δυναμικές δράσεις προωθεί την προβολή του νομού ως τον ιδανικό προορισμό για τουριστικές δραστηριότητες όλες τις εποχές του χρόνου. Με μια σειρά στοχευμένων ενεργειών, όπως η παρουσία σε όλες τις μεγάλες Διεθνείς Τουριστικές Εκθέσεις, η πρόσκληση και φιλοξενία δημοσιογράφων από το εξωτερικό αλλά και από την Ελλάδα, η τουριστική προβολή της Πιερίας στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, η Ν.Ε.Τ.Π. υλοποιεί ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα προβολής της Πιερίας.

Με σκληρή δουλειά και με μεγάλα υποδομής που ολοκληρώθηκαν ή υλοποιούνται από τη Νομαρχία καταφέραμε να καταστήσουμε την Πιερία έναν αγαπημένο διεθνή τουριστικό προορισμό. Στο πλαίσιο αυτό, δεκάδες εκατομμύρια ευρώ επενδύθηκαν σε έργα που σχετίζονται με την τουριστική ανάπτυξη και συγκεκριμένα στην κατασκευή νέων λιμανιών, όπως η μαρίνα στον Πλαταμώνα, το λιμάνι στη Μεθώνη, η βελτίωση του λιμανιού της Παραλίας, αλλά και στην κατασκευή νέων δρόμων που έχουν βελτιώσει την πρόσβαση των επισκεπτών στους πολλούς και πανέμορφους παραδοσιακούς οικισμούς της Πιερίας.

Επίσης, άλλα σημαντικά έργα όπως η ανάπλαση των ακτών στη Μεθώνη, στον Μακρύγαλο και στην Παραλία, η δημιουργία χώρων περιπάτου στον υγροβιότοπο της Αγαθούπολης και στον αρχαιολογικό χώρο του Δίου αναβαθμίζουν σημαντικά το τουριστικό προϊόν του Νομού.

Η αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος αλλά και η αύξηση της τουριστικής κίνησης στην Πιερία είναι αποτέλεσμα της σκληρής δουλειάς που γίνεται στην τουριστική προβολή από τη Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής, αλλά και

του εκσυγχρονισμού των τουριστικών καταλυμάτων και των υψηλής ποιότητας υπηρεσιών που παρέχουν οι εγχώριοι τουριστικοί επιχειρηματίες.

Από την άλλη πλευρά η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση πρωτοστατεί στις προσπάθειες των τουριστικών φορέων του νομού για την προσέλκυση μεγαλύτερου αριθμού επισκεπτών μέσα από δράσεις που αναδεικνύουν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του τόπου μας ως έναν από τους ομορφότερους τουριστικούς προορισμούς.

Μεγάλα έργα υποδομής ολοκληρώθηκαν ή υλοποιούνται καταφέροντας να καταστήσουμε την Πιερία ως ένα διεθνές τουριστικό προορισμό. Δεκάδες εκατομμύρια ευρώ επενδύθηκαν σε έργα συναφή με την τουριστική ανάπτυξη, όπως στην κατασκευή νέου τουριστικού λιμανιού στον Πλαταμώνα και στη Μεθώνη, στη βελτίωση του λιμανιού της Παραλίας, στην κατασκευή νέων δρόμων πρόσβασης προς τους παραδοσιακούς οικισμούς, όπως οι οδοί Σκοτίνα – Παλιά Σκοτίνα, Μεσαία – Άνω Μηλιά, Κολινδρός – Λιβάδι και Φωτεινά – Μόρνα – Φτέρη, ένας δρόμος που συνδέει οδικά το νομό με την Κοζάνη.

Στόχος είναι η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου σε 12 μήνες μέσω του εμπλουτισμού του τουριστικού μας προϊόντος, με υποδομές για το χειμερινό τουρισμό, καθώς η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση κατασκεύασε το Χιονοδρομικό Κέντρο Ελατοχωρίου, νέα ορειβατικά καταφύγια στον Όλυμπο, ενώ με την αξιοποίηση ευρωπαϊκών κονδυλίων δόθηκε ζωή στους παραδοσιακούς οικισμούς της Πιερίας.

Συγχρόνως, δίνεται έμφαση σε όλες τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, όπως στον αγροτουρισμό, αξιοποιώντας τα προγράμματα του leader, καθώς και στον θρησκευτικό και πολιτιστικό τουρισμό, με την ανάπτυξη των υποδομών και τη δυνατότητα προσέγγισης σε όλες τις εκκλησίες, στα μοναστήρια και στα τα πολιτιστικά μας μνημεία.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Πιερίας ανέλαβε την πρωτοβουλία για την ανάδειξη της ασφάλειας του οδικού άξονα 10, που αποτελεί τον κύριο παράγοντα επαναδραστηριοποίησης του οδικού τουρισμού όχι μόνο της περιοχής μας αλλά και ολόκληρης της Βόρειας Ελλάδας⁶⁰.

---

⁶⁰ Παπαστεργίου Γ., Προτεραιότητα ο τουρισμός για την Πιερία, <http://www.voria.gr/details.php?id=295>

4.4 Προβολή του νομού Πιερίας μέσω των εναλλακτικών τουριστικών προορισμών

Αποτελώντας έναν από τους κύριους παράγοντες οικονομικής ανάπτυξης της χώρας μας, ο τουρισμός όπως φαίνεται και από τα στατιστικά στοιχεία των προηγούμενων κεφαλαίων, συμβάλλει καθοριστικά στην οικονομική ανάπτυξη και στη μείωση της ανεργίας όχι μόνο της ευρύτερης περιοχής της Πιερίας αλλά και ολόκληρης της χώρας μας. Δεν είναι τυχαίο ότι συνεισφέρει περίπου το 18% του ΑΕΠ, αν ληφθούν υπόψη και οι πολλαπλασιαστικές επιδράσεις του στο σύνολο της οικονομίας.

Μέσω της παραπάνω ανάλυσης του νομού της Πιερίας προτείνονται οι εξής μορφές εναλλακτικού τουρισμού για την προβολή και προώθηση του νησιού:

4.4.1 Συνεδριακός και Εκθεσιακός τουρισμός

Η μορφή αυτή περιλαμβάνει την οργάνωση συνεδρίων και διεθνών εκθέσεων σε περιοχές που προσφέρουν και άλλες δυνατότητες. Δυστυχώς για τη χώρα μας ενώ οι δυνατότητες που διαθέτει για την ανάπτυξη του τουρισμού αυτού είναι πολύ μεγάλες, βρίσκεται στην τελευταία θέση στη διεθνή συνεδριακή πίτα από την άποψη του αριθμού συνεδρίων που φιλοξενεί ετήσια. Η μέχρι σήμερα πείρα δείχνει ότι όσες ελληνικές ξενοδοχειακές επιχειρήσεις επένδυσαν σε μεγάλα και σύγχρονα συνεδριακά κέντρα διαπίστωσαν ότι ο τζίρος των συνεδριακών πελατών τους ήταν διπλάσιος από αυτόν των άλλων πελατών τους και ότι παρά τη διεθνή ύφεση η ζήτηση για συνεδριακό τουρισμό αυξάνει σε αντίθεση με το γενικό τουρισμό που μειώνεται.⁶¹

Στο νομό Πιερίας άλλωστε υπάρχουν υποδομές συνεδριακών κέντρων καθώς και το πνευματικό κέντρο Κατερίνης που λειτουργεί ως ένας πλήρης ανακαινισμένος χώρος, που διαθέτει συνεδριακό κέντρο, αίθουσα διαλέξεων και ομιλιών, δημοτική βιβλιοθήκη, αίθουσα μουσικής εκπαίδευσης, αίθουσα συνεδριάσεων και αίθουσα τέχνης και προβολών⁶².

---

⁶¹ Δημήτρης Σταθόπουλος, Εναλλακτικές μορφές τουρισμού: Σημαντικός αρωγός στην ανάπτυξη του τουριστικού προϊόντος, Δευτέρα, 2 Οκτωβρίου 2006, δημοσίευμα στην TravelDailyNews

⁶² http://www.katerini.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=78&Itemid=85 , Δήμος Κατερίνης

4.4.2 Θρησκευτικός Τουρισμός

Που περιλαμβάνει εκκλησίες, μοναστήρια, πανηγύρεις κλπ, και που στη χώρα μας βρίσκεται ακόμα σε αρχικό στάδιο ανάπτυξης. Η Ελλάδα είναι ίσως μια από τις λίγες χώρες στον κόσμο που μπορεί να αναπτύξει τη μορφή αυτή του τουρισμού, καθώς τα ελληνικά

μοναστήρια αποτελούν θαυμάσια τεκμήρια τέχνης και τεχνικής, χτισμένα από το 10ο αιώνα συνδυάζουν την ελληνική ορθόδοξη παράδοση με την εξέλιξη της αρχιτεκτονικής και της ζωγραφικής στον ελληνικό χώρο. Ο ορθόδοξος μοναχισμός έχει προσφέρει σε κάθε γωνιά του τόπου μας θαυμάσια μνημεία, προσαρμοσμένα απόλυτα στη γεωγραφική θέση, το ανάγλυφο του εδάφους και το φυσικό τοπίο. Ο νομός Πιερίας όπως παρουσιάστηκε και παραπάνω, έχει να αναδείξει μια πληθώρα μοναστηριών όπως του Αγίου Διονυσίου, των Καναλων, το μοναστήρι της Παναγίας στην Πέτρα κ.λ.π.

4.4.3 Πολιτιστικός Τουρισμός

Η Ελλάδα έχει μια πολύ μεγάλη πολιτιστική κληρονομιά που αν την εκμεταλλευθεί κατάλληλα θα προσελκύσει ένα μεγάλο μέρος της παγκόσμιας τουριστικής κίνησης. Η παραδοσιακή αρχιτεκτονική, οι

παραδοσιακοί οικισμοί και τα ιστορικά κέντρα των πόλεων αποτελούν βασικά στοιχεία της πολιτιστικής κληρονομιάς και φυσιογνωμίας της χώρας μας, ενώ είναι ιδιαίτερα πλούσια σε όλο το νομό Πιερίας.

4.4.4 Οικοτουρισμός

Ο τουρισμός δηλαδή που συνδυάζει την τοπική οικονομική ανάπτυξη, διαφύλαξη της ποιότητας του περιβάλλοντος και την ανάδειξη των φυσικών πλεονεκτημάτων και της ιστορίας μιας περιοχής. Ο νομός Πιερίας έχει πολλές προοπτικές ανάπτυξης του συγκεκριμένου είδους εναλλακτικού τουρισμού καθώς τόσο οι φυσικές ομορφιές του

όσο και η ιστορία του μπορούν να συνδυαστούν αρμονικά με την προώθηση του νομού, διαφυλάσσοντας την ποιότητα του περιβάλλοντος.

4.4.5 Αγροτουρισμός

Πρόκειται για την προσφορά ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων, καταλύματος και υπηρεσιών φιλοξενίας σε ένα αγροτικό περιβάλλον. Έχει σαν κύριους αποδέκτες τους κατοίκους των πόλεων που αναζητούν στις διακοπές τους την επαφή με τη φύση και τους ανθρώπους της περιοχής.

Η βάση του Αγροτουρισμού είναι το αγροτικό περιβάλλον, με την ευρεία έννοια, όπως τα φυσικά τοπία, οι πεδιάδες, τα βουνά, οι ποταμοί, οι κοιλάδες, η χαρακτηριστική αρχιτεκτονική, η γλωρίδα και η πανίδα, οι παραδοσιακοί τρόποι ζωής και η παράδοση. Όλα αυτά κινούν το ενδιαφέρον των ανθρώπων που ζουν σε ένα αστικό περιβάλλον και προτίθενται να αφιερώσουν μέρος του ελεύθερου χρόνου που διαθέτουν και να ξοδέψουν μέρος των χρημάτων τους για να τα απολαύσουν.

Για να μπορέσουν όμως οι επισκέπτες να περάσουν ευχάριστα ορισμένες μέρες στην εξοχή, απαιτείται επαρκής εξοπλισμός, ποιοτικές υπηρεσίες και σωστή διαχείριση, όπως:

- Καταλύματα μικρού μεγέθους σε αγροκτήματα, σε αγροτικές εκμεταλλεύσεις ή σε οικισμούς αλλά και σε πανδοχεία που, κατά προτίμηση, βρίσκονται σε χαρακτηριστικά κτίσματα.
- Χώροι για κάμπινγκ ιδιαίτερα σε χωράφια αγροτικής εκμετάλλευσης.
- Ψυχαγωγικές δραστηριότητες, ώστε η παραμονή τους να μην είναι βαρετή, όπως εκδρομές με ποδήλατα, με άλογα, με οχήματα παντός εδάφους (4X4), ψάρεμα κ.α.
- Τοπική γαστρονομία, αγνά φυσικά προϊόντα και παραδοσιακή χειροτεχνία.

▪ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ

Πως επιτυγχάνεται η παραγωγικότητα: Οι επισκέπτες με αγροτουριστικά ενδιαφέροντα δεν χρειάζονται μόνο ένα κρεβάτι για να κοιμηθούν αλλά μία εμπειρία. Μία εμπειρία διαφορετική μέσα σε αυθεντικό και παραδοσιακό αγροτικό περιβάλλον, με μία σειρά δραστηριοτήτων που θα τους επιτρέψουν να ξεκουραστούν και να περάσουν ιδιαίτερα ευχάριστα τον ελεύθερο χρόνο τους. Πράγματι, ο τουρίστας που επιλέγει ένα αγρόκτημα ή ένα μικρό ξενοδοχείο, αναζητά:

- Υποδοχή – Ευχάριστη
- Περιβάλλον - Χαρακτηριστικό και Άνετο
- Δραστηριότητες – Ποικίλες
- Γεύματα –Γευστικά
- Τιμές - Διακριτικές και Προσιτές

Η αγροτουριστική δραστηριότητα δεν είναι υποχρεωτικό να αποτελεί μια συμπληρωματική δραστηριότητα της γεωργίας ή της κτηνοτροφίας. Μπορεί αντίθετα να είναι πρωταρχική επιλογή και να εμπλέκει πολλούς ανθρώπους. Η αποδοτικότητα της δεν πρέπει λοιπόν να επιδιώκεται βραχυπρόθεσμα αλλά μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, αφού αργά ή γρήγορα πληρώνονται τα λάθη της επίτευξης εύκολου και γρήγορου κέρδους. Αυτό επιτυγχάνεται σε επαγγελματικό επίπεδο με τα παρακάτω:

- Αποφυγή δημιουργίας μιας μονάδας πολλών δωματίων. Είναι προτιμότερη η δημιουργία πολλών διαφορετικών τύπων μικρών καταλυμάτων που να είναι διασκορπισμένα στο φυσικό τοπίο.
  - Χρησιμοποίηση αρχικά, την ήδη υπάρχουσα ιδιοκτησία. Δίνεται προτεραιότητα στην αναστύλωσή της, αποφεύγοντας την παγίδα της μετατροπής της σε αστική.
  - Προτεραιότητα στον ελαφρύ εξοπλισμό και στις εξειδικευμένες μορφές αγροτουρισμού, όπως οικοτουρισμού, ιππικού τουρισμού κτλ.
  - Εξοπλισμός της επιχείρησή σας με μέσα και υλικά που θα προσφέρονται για χρήση από τους τουρίστες αλλά και από τους κατοίκους της περιοχής, σε όλη τη διάρκεια του έτους.
  - Ισορροπημένη ανάπτυξη μεταξύ της δυναμικότητας σε κλίνες και του ανάλογου εξοπλισμού για τις διάφορες δραστηριότητες αναψυχής. Δεν μπορεί να προσφέρεται μόνο κλίνες.
  - Αποφυγή της ανάπτυξης μη συντονισμένων ενεργειών για τη λειτουργία της επιχείρησής σας, καθώς και για τις προσφερόμενες υπηρεσίες.
- Αν ο καθένας ενεργεί για λογαριασμό του πιθανότατα δεν θα επιτύχει τίποτα. Απαιτείται συλλογική προσπάθεια και συνεργασία. Ιδιαίτερη προσοχή στις αγροτουριστικές μονάδες πρέπει επίσης να δοθούν στην ποιοτική διαχείριση για:
- Α.** Την υποδοχή, τις κρατήσεις, την υπηρεσία δωματίων και τους χώρους υγιεινής.

- B. Το περιβάλλον, τη συντήρηση, τους κοινόχρηστους χώρους και την αναχώρηση του πελάτη.
- Γ. Τον έλεγχο της ποιότητας, την αντιμετώπιση των παραπόνων, τα γεύματα και τις συμπληρωματικές δραστηριότητες.
- Δ. Τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος, την προώθηση και προβολή.⁶³

4.4.6 Οικολογικός Τουρισμός

Η Ελλάδα διαθέτει ιδιαίτερα πλούσιο και ποικίλο φυσικό περιβάλλον, καθώς παρά τη μικρή της έκταση παρουσιάζει σπάνια γεωμορφολογία με έντονες αντιθέσεις και πολλές περιοχές υψηλής οικολογικής αξίας. Χιλιάδες δαντελωτές ακτές, επιβλητικά βουνά, σπήλαια και φαράγγια, λίμνες, ποτάμια, βιότοποι εξαιρετικής ομορφιάς και μοναδικά οικοσυστήματα «προικίζουν» την ελληνική γη με εντυπωσιακά τοπία, τα οποία σε συνδυασμό με το ήπιο κλίμα της χώρας, καθιστούν την Ελλάδα ιδανικό προορισμό για τους λάτρεις του οικολογικού-εναλλακτικού τουρισμού. Όπως προαναφέρθηκε ο νομός Πιερίας με τους τρεις μεγάλους υδροβιότοπους, τον Όλυμπο καθώς και τις ποικίλες παραλίες αποτελεί ιδανικό μέρος ανάπτυξης του οικολογικού τουρισμού μέσω του οποίου μπορεί να προβληθεί ο νομός.

---

⁶³ <http://www.pieria-tourism.gr/agro.html>, Γενικός τουριστικός οδηγός του νομού Πιερίας

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ο νομός Πιερίας με πρωτεύουσα την Κατερίνη, αποτελεί έναν από τους πιο αξιόλογους τουριστικούς προορισμούς της Ελλάδος. Ένας νομός που συνδυάζει βουνό και θάλασσα με ιδιαίτερη φυσική ομορφιά αλλά και σύγχρονες τουριστικές υποδομές, αποτελεί ένα σημαντικό τουριστικό προϊόν το οποίο συνεισφέρει θετικά στην οικονομία της Ελλάδος συνδυάζοντας ποικίλες εμπειρίες για τους τουρίστες που καταφθάνουν. Επιπλέον, είναι από τις λίγες περιοχές που προσφέρουν τόσο μεγάλη ποικιλία ευκαιριών για διασκέδαση, όπως φαγητό με μουσική, έντονες βραδιές, θεατρικές και κινηματογραφικές παραστάσεις, θαλάσσιες περιηγήσεις, κρουαζιέρες και ένας μεγάλος συνδυασμός εκδρομών που απορροφούν τον ελεύθερο χρόνο των τουριστών, μαζί με τις επισκέψεις στους ιστορικούς και αρχαιολογικούς τόπους.

Καθώς ο τουρισμός αποτελεί για το νομό μια από τις βασικές πηγές εισοδήματος για του κατοίκους του, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην απόκτηση μεγαλύτερης δυναμικής αναπτύσσοντας εκτός από τον παραδοσιακό τουρισμό και άλλες εναλλακτικές μορφές όπως συνεδριακό τουρισμό, αθλητικό τουρισμό, αγροτουρισμό κ.λ.π. Σ' αυτό το τομέα θα πρέπει να επενδύσουν οι ιθύνοντες για την περαιτέρω ανάπτυξη του νομού, ώστε να καταστεί εφικτή η διεύρυνση της τουριστικής περιόδου. Έτσι ουσιαστικά το ίδιο προϊόν πωλείται διαφοροποιημένο κατά ομάδες, με στόχο την μείωση της εποχικότητας και της ανεργίας στις περιοχές αυτές.

Μέσω του μίγματος μάρκετινγκ και της διαφήμισης του νομού, τόσο της παραδοσιακής όσο και μέσω διαδικτύου, ο νομός Πιερίας θα μπορέσει να αναπτυχθεί ακόμη περισσότερο προσφέροντας στους επισκέπτες της την πλούσια πολιτιστική του κληρονομιά. Η ανάπτυξη και προβολή των εναλλακτικών μορφών τουρισμού του νομού αποτελούν την καλύτερη ίσως λύση εξομάλυνσης των προβλημάτων που δημιουργούνται στο νομό λόγω της εποχικότητας και του μαζικού τουρισμού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Adrian Bull (2002), Τουριστική Οικονομία, Εκδόσεις Προπομπός, Αθήνα
- Ηγουμενάκης Ν., (1999), Τουριστικό Μάρκετινγκ, εκδόσεις INTERBOOKS, Αθήνα
- ICAP (2008), Κλαδική Μελέτη για τις Ξενοδοχειακές Επιχειρήσεις
- ICAP (2008), Κλαδική Μελέτη για τα Τουριστικά και Ταξιδιωτικά γραφεία
- Καλφιώτης Σ., (1988), Τουριστικό Μάρκετινγκ - Βασικές Αρχές, Εκδόσεις Τυροβολά, Αθήνα
- Κατσούλας Γ., (1990), Έρευνα Αγοράς και Αναπτύξεως Πωλήσεων Ι, ΟΕΔΒ, Αθήνα
- Κολτσιδόπουλος Γ., (2000), Τουρισμός, Θεωρητική Προσέγγιση, Εκδόσεις Έλλην, Περιστέρι
- Λύτρας Π., (1989), Ο Τουρισμός του 2000, Θεωρητικές επισημάνσεις και Πρακτικές Προσεγγίσεις, Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα
- Middleton Victor (1988), Marketing in Travel and Tourism, Heinemann Professional Publishing Ltd, Oxford
- Νικηφοράκης Μ., (2003) Ο Διεθνής Τουρισμός σαν Παράγοντας Οικονομικής και Πολιτιστικής Ανάπτυξης της Κρήτης, Νοέμβριος 2003, Καστοριά
- Παπαβασιλείου Β.,(2006), Τουρισμός - Στρατηγική Ανάπτυξης Τουριστικού Προϊόντος στην Ελλάδα, Θεσσαλονίκη
- Παπαστεργίου Γ. (2009), <http://www.voria.gr/details.php?id=295>
- ΣΕΤΕ - Δρακόπουλος Γ. (2002) Ελληνικός Τουρισμός - Στόχοι και Στρατηγικές
- Jim Blythe (1998), Εισαγωγή στο Μάρκετινγκ, Εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα
- Φαναριώτης Π.,(1996), Επιχειρησιακή Επικοινωνία, Εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα
- William C. Gartner (2001), Τουριστική Ανάπτυξη, Εκδόσεις Έλλην, Περιστέρι
- Fred Hahn (1997), Do it Your Self Advertising, N.Y. John Willey and Sons Inc
- Παπαστεργίου Γ., Προτεραιότητα ο τουρισμός για την Πιερία, <http://www.voria.gr/details.php?id=295>

- Σταθόπουλος Δ. (2006), Εναλλακτικές μορφές τουρισμού: Σημαντικός αρωγός στην ανάπτυξη του τουριστικού προϊόντος, Δευτέρα, 2 Οκτωβρίου 2006, δημοσίευμα στην Travel Daily News

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- Βικιπαιδεία, (2010) διαθέσιμο στο <http://el.wikipedia.org>
- Γενικός Τουριστικός Οδηγός του Νομού Πιερίας διαθέσιμο στο <http://www.pieria-tourism.gr/administration-5.html>
- Eurobank Research (2006), διαθέσιμο στο <http://sup.kathimerini.gr/xtra/marketview/Meletes/pdf/Mel241006.pdf>
- <http://www.pieria-tourism.gr/dion.html>,
- <http://www.pieria-tourism.gr/pydna.html>,
- <http://www.pieria-tourism.gr/louloudies.html>,
- <http://www.pieria-tourism.gr/livithra.html>,
- <http://www.pieria-tourism.gr/byzantine.html>,
- <http://www.pieria-tourism.gr/culture.html>,
- <http://www.pieria-tourism.gr/festival-diethnes.html>
- http://www.hotelsline.gr/root/newhotel/mx/m_Pieria_tour.asp, Πιερία, Τουριστικός Οδηγός
- <http://www.pieria-tourism.gr/usefull.html>, Γενικός Τουριστικός Οδηγός του Νομού Πιερίας
- <http://www.hellenica.de/Griechenland/Geo/GR/DimosAiginiou.html>,
- Ιστοσελίδα Δήμου Κολινδρού, http://www.kolindros.gr/index.php?option=com_content&task=blogcategory&sectionid=25&id=18&Itemid=14
- Διαδικτυακές Πύλες, Δήμος Κορινού, http://www.korinos.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=12&Itemid=61,
- Βικιπαιδεία, Δήμος Λιτοχώρου, http://el.wikipedia.org/wiki/Δήμος_Λιτοχώρου,
- <http://www.litohoro.gr/el.home>, Δήμος Λιτοχώρου

- Διαδικτυακές Πύλες, Δήμος Μεθώνης,
http://www.dimosmethonis.gov.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=42&Itemid=34
- <http://www.dimosparalias.gr/index.php?SCREEN=content&fid=2>, Δήμος Παραλίας
- <http://www.pieria-tourism.gr/dimos-petras.html>
- <http://www.pieria-tourism.gr/dimos-pierion.html>
- <http://www.pieria-tourism.gr/dimos-pydnas.html>
- <http://www.pieria-tourism.gr/administration-2.html>
- <http://www.pieria-tourism.gr/administration-6.html>,
- http://www.katerini.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=78&Itemid=85 , Δήμος Κατερίνης
- <http://www.pieria-tourism.gr/agro.html>
- www.katerini.gr/.../071217_EP-Katerinis_Tefxos-A_Strat-sxed_synopsis.pdf,
 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Κατερίνης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. ΧΑΡΤΗΣ ΠΙΕΡΙΑΣ

Πηγή: Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Λουτρά Spa	Καταδύσεις Diving
Υγροβιότοπος Wetlands	Κατασκήνωση Camping
Περιπατητικό Μονοπάτι Mountain Itinerary	Παραλία Beach
Περιβαλλοντική Περιοχή	Μαρίνα Marine

Environmental Area	 Ορειβατικό καταφύγιο Mountain Hut	 Λιμάνι Port	 Εθνικό Οδικό Δίκτυο National Road
 Καταρράκτης Waterfall	 Αεροδρόμιο Μακεδονία Airport Macedonia	 Συνοριακός Σταθμός Border	 Επαρχιακό Οδικό Δίκτυο Provincial Road
 Σπήλαιο Cave	 Πρωτεύουσα Νομού Capital Town	 Αυτοκινητόδρομος Motorway	 Δευτερεύον Οδικό Δίκτυο Secondary Road
 Ποδόσφαιρο Soccer	 Αυτοκινητόδρομος (Υπό κατ.) (Under Construction)	 Αυτοκινητοδρόμιο Circuit Racing Cars	 Σιδηροδρομική Γραμμή Railroad
 Μπάσκετ Basketball	 Γκολφ Golf	 Ράφτιγκ Rafting	 Νοσοκομείο Hospital
 Βόλεϊ Volleyball	 Κανιάκ Kayak	 Αιωροπτερισμός Paragliding	 Οικισμός Town
 Αρχαιολογικός Χώρος Archeological Site	 Χιονοδρομικό Κέντρο Ski Center	 Ιππασία Riding	 Δρόμοι του Κρασίου Wine Roads
 Παραδοσιακός Οικισμός Traditional Settlement	 Τένις Tennis	 Κολύμβηση Swimming	 Ευρωπαϊκό Μονοπάτι E4 European Path E4
 Μουσείο Museum	 Θαλάσσιο Σκι Water Ski	 Κρουαζιέρα Cruise	 Ποταμός River
 Μνημείο Monument	 Σέρφτιγκ Wind Surfing	 Οριο Νομού Prefecture Border	
 Προϊστορικός Οικισμός Prehistoric Settlement			
 Κάστρο Castle			
 Καρναβάλι Carnival			
 Φεστιβάλ Festival			
 Εκκλησία Church			
 Μοναστήρι Monastery			

Πηγή: http://www.hotelsline.gr/root/newhotel/mx/m_Pieria_map.asp, Πιερία, Χάρτης

2. BYZANTINA ΚΑΙ ΜΕΤΑ BYZANTINA ΜΝΗΜΕΙΑ

▪ ΠΑΛΑΙΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

Το παλαιό μοναστήρι του Αγίου Διονυσίου βρίσκεται 18 χλμ από το Λιτόχωρο σε υψόμετρο 900 μ.. Χτισμένο σε μια φυσική κοιλάτητα μεταξύ δύο μικρών ρευμάτων που τρέχουν στον Ενιπέα ποταμό. Σήμερα στο μοναστήρι μπορείτε να φτάσετε από το δασικό δρόμο που οδηγεί στα Πριόνια, όπου ξεκινούν οι αναβάσεις στις υψηλότερες κορυφές του Ολύμπου. Σύμφωνα με τις ιστορικές πηγές το μοναστήρι ιδρύθηκε στο πρώτο μισό του 16ου αιώνα και αφιερώθηκε στον ἄγιο Διονύσιο και στην Αγία Τριάδα. Κατά τη διάρκεια των 400 ετών ζωής του παρείχε τη θρησκευτική και οικονομική υποστήριξη για αυτό το μέρος του Ολύμπου. Περιελάμβανε μέρος του δάσους στα Πριόνια, ενός υδρομύλου, ενός μύλου αλευριού και ενός αγροκτήματος. Από την αρχή αυτού του αιώνα λειτούργησε με έξι μόνο μοναχούς. Ήταν η αγαπημένη θέση προσκυνήματος για τους κατοίκους της κεντρικής Μακεδονίας και των ορειβατών. Το 1943 καταστράφηκε δύο φορές, από μια βόμβα και από έκρηξη, από τα Γερμανικά στρατεύματα κατοχής.

▪ ΝΕΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

Μετά από την καταστροφή του παλαιού μοναστηριού του Αγίου Διονυσίου το 1943 ένα νέο μοναστήρι χτίστηκε στο Μετόχι κοντά στο Λιτόχωρο στην περιοχή Σκάλα, όπου ένα θαύμα βεβαιώθηκε το 1753. Χτίστηκε από τους νέους μοναχούς που ίδρυσαν μια νέα αδελφότητα το 1987. Η αδελφότητα ακολουθεί έναν φυσικό τρόπο ζωής με νέους, αφιερωμένους μοναχούς.

▪ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΩΝ ΚΑΝΑΛΩΝ

Το μοναστήρι των Κανάλων βρίσκεται στη βορειοανατολική πλευρά του Ολύμπου σε υψόμετρο 820 μ. στη βόρεια πλευρά της χαράδρας Ζηλιάνα. Είναι αφιερωμένο στη γέννηση της μητέρας του Θεού. Ληηλατήθηκε από Αλβανούς κλέφτες το 1843. Σύμφωνα με ένα βυζαντινό έγγραφο, χρονολογεί περίπου από το 1676.

▪ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ – ΠΕΤΡΑ

Το μοναστήρι της Παναγίας στην Πέτρα χρονολογείται από τον 11ο αιώνα. Τα χίλια έτη ιστορίας του είναι ιδιαίτερου ιστορικού και θρησκευτικού ενδιαφέροντος.

- **Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ – ΚΟΝΤΑΡΙΩΤΙΣΣΑ**

Η εκκλησία της Κοιμήσεως της Θεοτόκου έχει θόλο και δύο παρεκκλήσια στη δυτική πτέρυγα. Βρίσκεται στο χωριό Κονταριώτισσα. Το σπάνιο αρχιτεκτονικό ύφος της χρονολογείται από την αρχή του 11ου αιώνα. Τοποθετημένο στην κορυφή του λόφου έξω από το χωριό, αποτελεί μια κατ' ασυνήθιστο τρόπο ενδιαφέρουσα εκκλησία.

- **ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ – ΡΗΤΙΝΗ**

Το μοναστήρι του Αγίου Γεωργίου βρίσκεται στο χωριό Ρητίνη. Είναι ένα μεταβυζαντινό μνημείο με σημαντικές αγιογραφίες του 14ου και 16ου αιώνα. Είναι ένα από τα παλαιότερα κτήρια του τύπου του στην Πιερία και είναι χαρακτηριστικό της μετα - βυζαντινής εικονογραφίας των χωριών της Μακεδονίας. Το μοναστήρι ήταν υπό τον έλεγχο του επισκόπου της Πέτρας και σύμφωνα με τους μάρτυρες και τη λαϊκή ιστορία αποτελούσε κρησφύγετο των στρατιωτών κατά τη διάρκεια των Μακεδονικών Αγώνων.

- **ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΑΣ – ΒΡΟΝΤΟΥ**

Μια εκκλησία του 14ου αιώνα χτισμένη σε έναν βράχο σε ύψος 420 μ. Είναι τοποθετημένο στην έξοδο ενός από τα μεγάλα ρέματα του Ολύμπου, (ρέμα του Παπά) πλησίον του χωριού Βροντού. Υπάρχουν δύο αγιογραφίες στην εκκλησία, η πιο πρόσφατη χρονολογείται από τον 17ο αιώνα.

- **ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ - ΠΑΛΑΙΑ ΒΡΟΝΤΟΥ**

Η πρώτη εκκλησία που χτίστηκε στην περιοχή και κατασκευάστηκε από ξύλο. Αυτό ήταν το 1700. Αποκαταστάθηκε ως πετρόκτιστη το 1879. Είναι χτισμένη σε βυζαντινό ύφος με κεραμικό πάτωμα. Περιλαμβάνει ξύλινο τέμπλο χαραγμένο στο χέρι. Οι εικόνες χρονολογούνται από το 1931. Υπάρχουν δύο κηροπήγια από πέτρα με τις ημέρες του μήνα χαραγμένες πάνω τους ξεκινώντας από 1760 και διακοσμείται με το αστέρι της Βεργίνας.

- **ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ - ΑΝΩ ΜΗΛΙΑ**

Μια εκκλησία του 17ου αιώνα στο χωριό Άνω Μηλιά, στο ύψος μιας Βασιλικής, χτισμένη από πέτρα. Περιλαμβάνει ένα θαυμάσιο καμπαναριό και ένα υπέροχα διακοσμημένο εσωτερικό.

▪ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ - ΑΝΩ ΣΚΟΤΙΝΑ

Μια εκκλησία του 17ου αιώνα με ένα έξοχα χρωματισμένο εσωτερικό. Μια σειρά αφηγήσεων από την παλαιά και νέα διαθήκη κοσμούν το Ναό και μια μεγάλη σύνθεση της Δευτέρας Παρουσίας το Νάρθηκα. Χαρακτηριστικό είναι το ξύλινο τέμπλο⁶⁴.

3. ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΑ ΜΕΣΑ & ΠΡΟΣΒΑΣΗ

Πηγή: <http://www.pieria-tourism.gr/usefull.html>, Γενικός Τουριστικός Οδηγός του Νομού Πιερίας

⁶⁴ <http://www.pieria-tourism.gr/byzantine.html>, Γενικός Τουριστικός Οδηγός του Νομού Πιερίας

4. ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ 2001-2004

Νομός	Αριθμός Επιχειρήσεων				Κύκλος Εργασιών (σε εκατ €)		
	2001	2002	2003	2004*	2001	2002	2003
ΑΙΤΩΛ/ΑΚΑΡΝΑΝΝΙΝΩΝ	18	18	22	22	1,20	1,17	1,70
ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	40	30	27	30	3,73	1,90	1,80
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	5	12	8	8	1,57	0,73	0,25
ΑΡΤΗΣ	3	4	3	4	-	0,31	-
ΑΤΤΙΚΗΣ	1.205	1.239	1.265	1.272	808,54	823,07	803,08
ΑΧΑΪΑΣ	34	42	40	46	6,90	5,74	3,25
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	5	5	5	6	1,43	1,31	0,10
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	5	4	4	4	0,24	0,12	-
ΔΡΑΜΑΣ	14	17	15	16	1,91	2,86	1,01
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	221	209	206	204	71,18	58,12	63,33
ΕΒΡΟΥ	20	24	27	26	2,27	2,12	1,49
ΕΥΒΟΙΑΣ	18	22	24	23	2,28	3,99	3,81
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	2	1	1	1	-	-	-
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	35	33	28	30	7,16	9,67	7,46
ΗΛΕΙΑΣ	18	21	20	21	2,19	1,99	2,06
ΗΜΑΘΙΑΣ	20	20	16	19	0,98	1,50	0,78
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	153	149	172	181	61,93	63,56	72,85
ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ	35	32	31	31	3,27	1,79	1,54
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	251	217	299	302	67,38	0,28	86,18
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	17	16	21	21	1,79	1,95	1,93
ΚΑΒΑΛΑΣ	30	29	30	32	3,20	3,11	2,32
ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	7	6	8	8	0,60	0,59	0,46
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	7	8	8	8	1,21	0,72	1,70
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	200	177	183	194	33,24	30,11	32,85
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	32	31	32	34	4,72	2,78	2,63
ΧΙΛΚΙΣ	10	10	11	10	0,83	1,32	1,08
ΚΟΖΑΝΗΣ	21	22	23	24	2,47	2,79	2,22
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	23	20	27	25	3,01	2,06	1,89
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	166	169	169	169	23,03	27,52	27,72
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	16	15	16	15	1,11	0,91	0,64
ΛΑΡΙΣΗΣ	31	31	36	34	5,33	7,24	5,71
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	46	40	42	41	9,10	3,77	2,72
ΛΕΣΒΟΥ	27	32	31	36	5,53	4,68	2,97
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	10	16	15	18	0,65	1,11	0,42
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	70	68	69	75	10,11	9,33	7,17
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	30	26	27	26	4,27	4,05	3,72
ΞΑΝΘΗΣ	15	12	11	15	2,49	1,32	1,01
ΠΕΛΛΗΣ	10	12	14	18	1,27	1,76	1,61
ΠΙΕΡΙΑΣ	61	54	58	55	7,73	6,35	3,01
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	17	17	17	19	1,74	0,88	0,80
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	35	32	37	38	12,23	11,09	2,46
ΡΟΔΟΠΗΣ	12	15	17	16	1,52	1,56	1,91
ΣΑΜΟΥ	19	19	19	21	7,31	8,35	7,53
ΣΕΡΡΩΝ	24	28	27	29	1,50	2,11	1,12
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	14	9	13	11	1,10	0,91	1,47
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	21	20	22	24	1,74	1,47	1,28
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	13	12	13	14	1,02	0,75	0,83
ΦΩΚΙΔΟΣ	5	2	2	2	2,10	-	-
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	50	55	43	56	9,73	11,41	3,26
ΧΑΝΙΩΝ	59	52	63	58	12,75	13,95	15,44
ΧΙΟΥ	8	13	16	16	0,73	1,51	0,49
ΑΓΝΩΣΤΟΣ	-	92	-	-	-	18,60	-
ΣΥΝΟΛΟ	3.209	3.309	3.333	3.408	1.220,07	1.286,41	1.223,08

Από 3 επιχειρήσεις και κάτω, δεν εμφανίζεται ο κύκλος εργασιών, αλλά συμπεριλαμβάνεται στο σύνολο.

* για το 2004 δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία σχετικά με το κύκλο εργασιών ανά νομό

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε. / Μητρώο Επιχειρήσεων